

(a) De filosofie van de Veda (Keith) ¹

1	De aanvang van de Vedische filosofie	4
1.1	Inleiding tot de aanvang van de Vedische filosofie	5
1.2	De eenheid van de goden en van de wereld	6
1.2.1	<i>Asya Vāmasya</i> , de hymne van de dichter Dīrghatamas (Ṛg Veda I, 164)	7
1.2.2	<i>Nāsadīya</i> , de hymne over de schepping (Ṛg Veda X, 129)	8
1.3	De eerste persoonlijke goden	10
2	De theosofie van de Brāhmaṇa's	11
2.1	Algemene kenmerken van de theosofie van de Brāhmaṇa's	12
2.1.1	Belang van de Brāhmaṇa's als bronnen van de filosofie	13
2.1.2	De theorie van Deussen	14
2.1.3	De thema's van de Brāhmaṇa's	15
2.2	Het hoogste principe van het universum	16
2.2.1	Prajāpati als scheppergod en hoogste god	17
2.2.2	Het <i>Brahman</i> als kosmisch principe	18
2.2.2.1	Betekenis van het <i>Brahman</i>	19
2.2.2.2	De theorie van Hertel over het <i>Brahman</i>	20
2.2.2.3	De ontwikkeling van het <i>Brahman</i> tot het hoogste principe	21
2.2.3	De <i>Ātman</i>	22
2.2.4	Andere uitdrukkingen van het menselijke zelf	23
2.3	De theorie van het offer	24
2.3.1	Inleiding tot de theorie van het offer	25
2.3.2	Goden en mensen in hun relatie tot het offer	26
2.3.2.1	De schepper Prajāpati als het offer	27
2.3.2.2	De mythologie van de spraak	28
2.3.2.3	De relatie van de goden tot het offer	29
2.3.2.3.1	Kenmerken van de relatie van de goden tot het offer	30
2.3.2.3.2	De mythologie van de strijd tussen goden en Asura's	31
2.3.2.3.3	De rol van het offer in de strijd van de goden	32
2.3.2.4	De relatie van de zieners tot het offer	33
2.3.2.5	De relatie van de mens tot het offer	34
2.3.3	Het belang van het offer	35
2.3.4	Het doel van het offer	36
2.3.5	Resultaten van het offer	37
2.3.6	De bouw van het vuuraltaar	39
2.3.7	De filosofie van de tijd en de geest in de Śatapatha Brāhmaṇa X	40
2.4	De ethiek van de Brāhmaṇa's	41

2.4.1	Inleiding tot de ethiek van de Brāhmaṇa's	42
2.4.2	Verschillen in ethiek tussen Iran en India	43
2.4.2.1	Ontwikkeling van de theorie van goed en kwaad in Iran	44
2.4.2.2	Verschillen in religieuze ontwikkeling en haar oorzaak tussen Iran en India	45
2.4.2.3	Het ontbreken van een theorie van de ethiek in India	46
2.4.3	De waarheid	47
2.4.3.1	De waarheid en de goden	48
2.4.3.2	Herstel van de waarheid door de Belijdenisrite	49
2.4.3.3	De waarheid en het water	50
2.4.3.4	Overige identificaties van de waarheid of werkelijkheid	51
2.4.3.5	De waarheid, <i>Ṛta</i> en <i>Satya</i>	52
2.4.4	Het rituele karakter van de ethiek	53
2.4.4.1	Onnauwkeurigheid en herstel in de offerrite	54
2.4.4.2	Het verband tussen rituele (on)nauwkeurigheid en het leven hiernamaals	55
2.4.5	Moraliteit	56
2.4.5.1	De moraliteit van de priesters	57
2.4.5.2	Overige ethische begrippen	58
2.4.6	Verplichtingen en hun basis	59
2.4.6.1	Terminologie en de ontwikkeling van een ethische zienswijze	60
2.4.6.2	Plichten en kastensysteem	61
2.4.6.3	De oorsprong van het koningschap	62
2.5	Wijzen van denken en categorieën	63
2.5.1	Het ontbreken van een logische theorie	64
2.5.2	De tegenstelling <i>parokṣa</i> - <i>pratyakṣa</i>	65
2.5.3	Onderzoeksdrang, categorieën, definities, classificaties en redeneringen	66
2.5.4	Ordeningen van de wereld	67
2.5.5	Aspecten en verschijnselen van de werkelijkheid	68
3	De filosofie van de Upaniṣads	69
3.1	De oorsprong van de Upaniṣads	70
3.1.1	Betekenis en belangrijkste kenmerken van de Upaniṣads	71
3.1.2	Verschillen tussen Brāhmaṇa's, Upaniṣads en Āraṇyaka's	72
3.1.3	Theorieën over de oorsprong van de term 'Upaniṣad'	73
3.1.4	Theorieën over de oorsprong van de Upaniṣads	74
3.2	De overgeleverde Upaniṣads	76
3.2.1	Inleiding tot de overgeleverde Upaniṣads	77
3.2.2	De relatieve chronologie van de Upaniṣads	78
3.2.3	Geschiedenis van de Upaniṣads	80
3.3	De interpretatie van de Upaniṣads	82
3.3.1	De filosofie van Śaṅkara	83
3.3.2	De theïstische beweging: de pantheïstische filosofie van Rāmānuja	84
3.3.3	Deussens theorie van de stadia van geloof	85
3.3.4	Keith's theorie van de stadia van geloof	86

3.3.5	De anti-theïstische beweging en Yājñavalkya	87
3.3.6	Conclusie: de stadia van geloofsontwikkeling	88
3.4	Het probleem en de voorwaarden van kennis	89
3.4.1	De bronnen van kennis van het <i>Brahman</i> of de <i>Ātman</i>	90
3.4.1.1	De Brāhmaṇa's en de bronnen van kennis	91
3.4.1.2	De Upaniṣads en de bronnen van kennis	92
3.4.1.3	Overige bronnen van kennis	93
3.4.2	Het vraagstuk van de mate waarin kennis verkregen kan worden	94
3.5	Het wezen van het Absolute	95
3.5.1	Inleiding tot het wezen van het Absolute	96
3.5.2	Eenheidstheorieën van weinig waarde	97
3.5.3	Andere eenheidstheorieën	98
3.5.4	Het <i>Brahman</i> als de triade <i>sat-cit-ānanda</i>	99
3.5.5	Het niet-empirische aspect van het <i>Brahman</i>	101
3.6	Het Absolute en het universum	102
3.6.1	Het probleem van de relatie tussen het Absolute en het universum	103
3.6.1.1	Inleiding tot het probleem van de relatie tussen het Absolute en het universum	104
3.6.1.2	Van kosmogonisme naar theïsme	105
3.6.2	Het ontstaan van de wereld	106
3.6.2.1	Theorieën over het ontstaan van de wereld	107
3.6.2.2	Het Absolute, de ziel en de wereldziel	108
3.6.3	Het Absolute als onderhouder van het universum	109
3.6.4	Het aanzien van het universum	110
3.6.4.1	De ontwikkeling van de voorstellingen van het universum	111
3.6.4.2	De doctrine van de kringloop van de wereld	112
4	Concordantietabel	113

1 De aanvang van de Vedische filosofie

1.1 Inleiding tot de aanvang van de Vedische filosofie

- a. De essentie van de Indische filosofie is reeds in de Veda's aanwezig en verandert niet wezenlijk i.t.t. de goden.
- b. **Scepticisme:**
  1. Scepticisme over het bestaan der goden is kenmerkend voor de Indische filosofie. Vooral India had veel sceptici. Deze ongelovigen heten *anindrāḥ* 'twijfelaars aan Indra'.
  2. Men zou echter verwachten dat Varuṇa en zijn *Ṛta* onderwerp van twijfel zouden zijn. Varuṇa als god van de moraal verloor snel terrein na de Ṛg Veda en ook de filosofie werd intellectueler en minder moralistisch. Zelfs in de Veda's bestond geen ethisch principe.
  3. **Negatieve** uitingen van scepticisme in de hymnen:
    - i. Er wordt op een cynische toon over Indra gesproken:
    - ii. 'O *soma*, vloeï voor Indra' heeft een humanistische ondertoon.
    - iii. Indra vertelt hoe hij zich voelt na het nuttigen van de *soma*-drank.
    - iv. De Kikker-hymne (RV VII, 103): als magisch middel (hier: Kikker-hymne als regenspreuk) mag een hymne satire bevatten; in dit geval de vergelijking tussen kikkers (*maṇḍūka*'s) en priesters.
  4. De Vṛṣākapi-hymne: de ruzie tussen Indra en Indrāṇī over de mannetjesaap.
- c. Een **positieve** benadering van scepticisme is de nadruk op de eenheid der goden (zie 1.2).

1.2 De eenheid van de goden en van de wereld

1.2.1 *Asya Vāmasya*, de hymne van de dichter Dīrghatamas (Ṛg Veda I, 164)

- a. In deze hymne worden raadsels opgegeven, zoals dat ook bij de *brahmodya*'s gebeurde, en antwoorden gegeven.
- b. De raadsels drukken de doctrine uit van de eenheid van de wereld en de goden.
- c. De **identiteit tussen offer en wereld** wordt verwoord door analogieën tussen hemel en aarde:
  1. Zeven hemelse en zeven aardse priesters.
  2. De spraak in de hemel en op aarde.
  3. De hemelse en aardse metra.
  4. Regen en de *Pravargya*-rite.
  5. Het goddelijke stierenoffer en het aardse dierenoffer.
  6. Het einde van de aarde en het altaar.
  7. De navel der wereld en het eigenlijke offer.
  8. Zon en regen en de aardse *soma*.

1.2.2 *Nāsadīya*, de hymne over de schepping (Ṛg Veda X, 129)

- a. Na veel moeite te hebben gedaan de kern van het Al te doorgronden, moet de auteur bekennen twijfel te hebben aan het resultaat.
- b. **Inhoud van de scheppingshymne:**
  1. Vers 1- 4:
In het begin was er Niets, zijn noch niet-zijn.
Er was geen hemel of luchtruim,
geen dood of onsterfelijkheid, dag of nacht.
Er was slechts het ene dat ademhaalde zonder wind.
Ook was er duisternis en een oceaan zonder licht.
Toen ontstond *kāma*, het verlangen, door de macht van de hitte, *tapas*. Deze levende kracht, *kāma*, was verborgen in een schelp en was het eerste zaad van de geest.
  2. Vers 5:
Deze versregel gaat misschien over de verdeling van het universum door de wijzen.
  3. Vers 6 en 7:
Er is twijfel: de goden die later zijn geschapen, kennen de oorsprong van de schepping niet, behalve de Allerhoogste, maar misschien ook deze niet.
- c. **Analyse van de scheppingshymne:**
  1. **De scheppingsdaad:**
    - i. Bloomfield:
De zieners namen volgens vers 5 deel aan de schepping.
    - ii. Deussen:
De zieners konden een onderscheid maken tussen het ding op zich (*natura naturans*) en de wereld der verschijnselen (*natura naturata*).
    - iii. Keith:
Niet logisch: de zieners begrepen ook niet wat het Niets was, en noemden het een donkere oceaan of chaos of het ene dat ademt zonder wind.
  2. **Het ontstaan van *kāma*:**
In de oceaan ontstond door *tapas*, de kosmische kracht der innerlijke hitte, *kāma*, omringd door een schelp, later het kosmische ei.
- d. **Verlangen en geest:**
  1. Er zijn twee mogelijkheden van prioriteit:
    - i. **Geest waaruit verlangen ontstaat:**
Kāma is het eerste zaad van de geest. De geest was dus al in de schelp en daaruit kwam verlangen.
    - ii. **Verlangen waaruit de geest ontstaat:**
Het eerste zaad zou het verlangen zijn, de onbewuste wil die de geest, de bewuste wil, voortbrengt. Dit is niet waarschijnlijk; argumenten:
      - (1) Taalkundig onjuist.
      - (2) Taittirīya Āraṇyaka:
De geest gaat vooraf aan het verlangen.
      - (3) *Kāma* is bewust verlangen, de wil dus, die uit de geest ontspringt.
      - (4) Sāṃkhya (latere filosofie):
De *ahamkāra* (individualiteit) ontspringt uit de *buddhi* (intellect).
      - (5) Een allerhoogste god overziet alles, hoewel de Vedische dichter twijfelt aan zijn bewustheid.
      - (6) Het hart (van *kāma*, waarnaar de zieners zoeken) is de plaats van de geest.
      - (7) Vedānta en Sāṃkhya:
De kern van *Brahman* resp. *Puruṣa* is zijn bewustzijn zonder object.
  2. **Conclusie:**
De hymne bevat ideeën die ook in de Brāhmaṇa's bekend zijn:
    - i. de ideeën van eenheid; ↓↓

- ii. de hitte (energie) als oorzaak van ontwikkeling;
- iii. de kracht in de schelp;
- iv. de oerchaos der wateren.

1.3 De eerste persoonlijke goden

1. Prajāpati (in de Ṛg Veda):

Hij is de heer en behoeder van het universum:

- a. Hij is de eerstgeboren god, het gouden embryo, Hiraṇyagarbha.
- b. Hij scheidt het hele universum.
- c. Hij scheidt het leven.
- d. Hem gehoorzamen de goden.
- e. Zijn schaduw is dood en onsterfelijkheid.
- f. Hij is de heer van mens en dier.
- g. Hij is de heer van de bergen en de zee.

2. Prajāpati (in de Brāhmaṇa's):

- a. Prajāpati wordt geïdentificeerd met het jaar, waardoor hij het eeuwige proces van schepping uitvoert.
- b. In de Ṛg Veda X, 190 wordt het jaar ook gezien als schepper, maar er wordt niet vermeld dat dit Prajāpati was.

3. Viśvakarman:

- a. Betekenis:
'maker van alles', vaak identiek met Prajāpati.
- b. Ṛg Veda X, 81 en 82:
  - i. Er is een **scheppingsdrieëenheid** zichtbaar:
    - (1) De scheppergod als oorspronkelijke eenheid.
    - (2) Oermaterie, waaronder de oerwateren, die uit de god ontstaat.
    - (3) De god ontstaat weer uit deze oerwateren en scheidt het universum.
  - ii. Vergelijk Ṛg Veda X, 72:
    - (1) Dakṣa;
    - (2) Aditi, de dochter van Dakṣa;
    - (3) Dakṣa, de zoon van Aditi.

4. Brahmaṇaspati:

Hij is de god van het gebed:

- a. Het **gebed is een scheppend beginsel**.
- b. Vāc, spraak, is daarom de ondersteuner van de wereld, de gezellin en de basis van de religieuze activiteit. Ze is geboren in de wateren.
- c. Later wordt de nadruk op het *Brahman*, gebed en heilige kracht in het universum, gelegd.

5. Puruṣa:

Hij is het **universum zelf**:

- a. *Puruṣa Sūkta*-hymne:
De mythe van het offer van Puruṣa:
De schepping van het universum wordt voorgesteld als een offer, nl. van Puruṣa. De paradox is dat de goden bij dit offer aanwezig waren. Uit één kwart van hem ontstond de kosmos met alle levende wezens en de Veda's; driekwart is onsterfelijk.
- b. Ook hier is de **drieëenheid van de scheppingsstadia** aanwezig:
  - i. Puruṣa;
  - ii. Virāj, de wateren die uit Puruṣa ontspringen;
  - iii. Puruṣa die uit Virāj voortkomt.
- c. Vergelijk:
  - i. de oerreus Ymir uit de Scandinavische mythologie, uit wie de wereld geschapen is;
  - ii. Tiamat, uit wie Marduk het universum scheidt.

2 De theosofie van de Brāhmaṇa's

2.1 Algemene kenmerken van de theosofie van de Brāhmaṇa's

2.1.1 Belang van de Brāhmaṇa's als bronnen van de filosofie

- a. De verbeelding van de priesters gaat alle kanten heen en verloopt in verwarring: de verklaring van de riten bevat veel absurditeiten.
- b. Diepgang is ver te zoeken.
- c. Veel priesters hebben aan het ontstaan meegewerkt. Niet één auteur ontvouwt één filosofie, zoals bij de Grieken.

2.1.2 De theorie van Deussen

De Brāhmaṇa's zijn zich bewust van hogere wijsgerige gedachten, maar deze worden niet uitgesproken, doch omgezet t.b.v. rituele doeleinden.

Argumenten:

1. De mythe van Naciketas en Vājaśravas (Taittirīya Brāhmaṇa 3, 11):

- a. Hierin wordt de oorsprong van het Naciketas-vuur verklaard. Vājaśravas staat toe dat zijn zoon, op eigen verzoek, geofferd wordt. Deze zoon, Naciketas, doet drie wensen in het bijzijn van Yama:
  - i. de hartelijke ontvangst door zijn vader bij zijn terugkeer;
  - ii. de onvernietigbaarheid van zijn beloning wegens zijn gaven aan de priesters;
  - iii. de vrijstelling van herhaald sterven.
  - iv. Yama stemt toe en stelt het Naciketas-vuur in.

b. Verklaring:

- i. Deussen:
Er is kennis bij de priesters over de verlossing uit de kringloop van geboorte en dood.
- ii. Keith:
Het gaat er slechts om de waarde van de rite te benadrukken, evenals het belang van de herhaling van het desbetreffende vuur. Naciketas is slechts bang weer te moeten sterven.

2. Taittirīya Brāhmaṇa 3, 10:

- a. De dingen van de wereld: de goden, de planten en bomen, zijn terug te vinden in de mens: Indra in zijn kracht, Parjanya in zijn hoofd, Rudra-Śiva in zijn woede, de *Ātman* in zijn *Ātman*, de *Ātman* in zijn hart, het hart in hemzelf, hij in de onsterfelijke, de onsterfelijke in het *Brahman*.

b. Verklaring:

- i. Deussen:
De Upaniṣadische theorie van de identiteit van de *Ātman* van de wereld en de *Ātman* van de mens is reeds zichtbaar.
- ii. Keith:
Het is slechts een vaag idee over de identiteit van de mens en de wereld, zowel stoffelijk als geestelijk, zonder diepere betekenis.

2.1.3 De thema's van de Brāhmaṇa's

- a. De verschillen tussen Brāhmaṇa's en Upaniṣads hangen samen met een tijdsverandering en een verandering van zienswijze.

Brāhmaṇa's	Upaniṣads
1. Ze kennen geen doctrine van de transmigratie.	Een nog niet ontwikkelde doctrine van de transmigratie.
2. Geen hiermee samenhangend pessimisme.	Een hiermee samenhangend pessimisme.
3. Centraal staat de doctrine van het offer. De priesters hadden slechts oog voor het offer in relatie tot het universum, de goden en de mensen. Echte filosofie is niet belangrijk.	Het offer staat niet langer centraal.

- b. **Belangrijke filosofische thema's** in de Brāhmaṇa's:

1. In de Brāhmaṇa's is geen orde aangebracht in de behandeling van de belangrijkste wijsgerige ideeën, aangezien de orde slechts die is van de volgende riten in een offerritueel.
2. De thema's zijn:
  - i. De poging het hoogste principe van het universum te definiëren (zie 2.2).
  - ii. De theorie van het offer (zie 2.3).
  - iii. Het wezen van de goedheid en de waarheid (zie 2.4).

2.2 Het hoogste principe van het universum

2.2.1 Prajāpati als scheppergod en hoogste god

a. Algemene opmerkingen t.a.v. Prajāpati:

1. Er zijn zeer veel mythen waarin Prajāpati door zijn *tapas* de wereld schept: uit het wereldje ontstaat het universum, waarna Prajāpati als Hiraṇyagarbha, het gouden embryo, het leven schept en orde brengt in de wereld.
2. Hij wordt slechts intellectueel opgevat als de heer en de eenheid van het universum. Hierin toont zich de band tussen de Brāhmaṇa's en de Ṛg Veda.

b. Kenmerken van Prajāpati:

1. Hij is het universum en de schepper van goden, mensen en Asura's.
2. Hij is meer: de ongemetene en de onuitgedrukte (bijv. de 34^e naast de 33 goden).
3. Hij is de universele vrede (bijv. hij legt ruzies bij).
4. Hij kent geen verdriet.
5. Hij is de heer der drie werelden.

c. Pogingen Prajāpati als hoogste principe te vervangen:

Het blijkt dat de priesters ontevreden waren met Prajāpati en zijn rol in de opbouw van het universum:

1. Atharva Veda:
Zijn naam wordt weggelaten in een vers over de schepper.
2. Gopatha Brāhmaṇa:
Brahman en Atharvan zijn de scheppers.
3. Taittirīya Saṃhitā:
Eerst de wateren, pas dan Prajāpati als de wind.
4. Śatapatha Brāhmaṇa:
De wateren pasten eerst *tapas* toe, later Prajāpati.
5. Taittirīya Āraṇyaka:
Eerst de wateren, dan Prajāpati.
6. Śatapatha Brāhmaṇa:
Eerst niet-zijn, dan Prajāpati, dezelfde als Puruṣa, daarna *Brahman*.
7. Taittirīya Brāhmaṇa:
Eerst niet-zijn, dan *Brahman*, vervolgens Prajāpati.

d. Identificaties van Prajāpati :

1. Als bepaler van de strijd tussen geest en spraak is hij de geest, *Brahman* en het eerste principe, zijn en niet-zijn.
2. Hij is spraak, Vāc, Viśvakarman, het universum en Indra.
3. Hij is het offer, Puruṣa, de wereldorde, het universum en het jaar.
4. Atharva Veda:
  - i. Hij is *Kāla* 'tijd' en *Rohita* 'de rode' (= de zon en dus de concrete tijd).
  - ii. De os en de koe, *vaśā*, waarschijnlijk het offer.
  - iii. Lepels, amulet van *darbha*-gras, pap, de offerstier, Anumati (een godin).

2.2.2 Het *Brahman* als kosmisch principe

2.2.2.1 Betekenis van het *Brahman*

1. **Vedānta-school:**
Brahman < *vrh* 'draaien', 'wegtrekken' (absurd).
2. **Max Müller:**
Brahman < *vrh* 'groeien' (kracht van spreken en groeien).
3. **Deussen:**
De menselijke wil die door middel van het gebed verenigd wil worden met God.
4. **Keith:**
Brahman ontwikkelde zich ongeveer in de volgende lijn:
  - a. gebed;
  - b. toverspreuk;
  - c. heilige spraak;
  - d. heilige schrift (de drievoudige Veda);
  - e. heilige kracht;
  - f. het Absolute.
5. **Oldenberg:**
  - a. *Brahman* is niet een bovennatuurlijke, werelddoordringende macht, zoals Melanesisch *mana*.
  - b. Kritiek van Keith:
Brahman is wel de ene kracht van de verzamelde goden. Deze werd door de priesters verbonden met het gebed en toverspreuken, waar ze zo'n belang aan hechten.

2.2.2.2 De theorie van Hertel over het *Brahman*

- a. Als **reactie op de depersonalisering** van de goden door de *kṣatriya*'s incorporeerden de priesters hun ideeën in een eigen systeem:
Het *Brahman*:
1. vervult alle wezens;
  2. stimuleert de zintuigen;
  3. doordringt de hele wereld;
  4. omvat het universum.
- b. Het *Brahman* is dan:
1. het **individuele lichaamsvuur**, d.w.z. het levensvuur waardoor de zinnen geprikkeld worden, maar dat ook verbonden is met het zelf en de kracht van het denken (vgl. *tapasa*);
  2. de **kosmische *Brahman***, het **hemelse vuur**, *jyotis*, in feite de zon (en de maan en de sterren), wier **licht** het individu ontvangt en dat na zijn dood teruggaat naar de zon. Zon en maan zijn deuren naar de hemel. Het idee van het pad van het licht is ouder dan de Upaniṣads.
  3. de **persoonlijke god Bṛhaspati**:
    - i. Hij is de heer van de hemel en het licht.
    - ii. Hij is vergelijkbaar met Zeus, Jupiter, Odin, Dyaus, Ahura Mazda.
    - iii. Hij is verbonden met Narāsaṃsa, av. Nairyō-saṃha, het vuur.
    - iv. Hij maakte de openingen in de hemel, nl. voor de zon, de sterren en het water.
    - v. Hij omvat alles en is in alles aanwezig (*vibhu*), dus in feite overeenkomend met de Upaniṣadische *Brahman*.
- c. Het feit dat het *Brahman* 'gebed' betekent in de Ṛg Veda, **komt door zijn effect: vuur**.
Argumenten:
1. Vergelijk hetzelfde gebruik bij *ṛc*, *dhī*, *dhīti* en *dīdhiti*.
  2. Vergelijk gr. φλεγω en lat. *flagro*. De *brahmacārin* is iemand die in zichzelf het vuur concentreert.
  3. Bṛhaspati in de Ṛg Veda is een maangod, omdat de maan niet meer als 'deur' gezien werd, maar als verblijf van Soma, de regen en de Vaders.
- d. **Kritiek van Keith op Hertels theorie over het *Brahman***:
1. Nergens in de literatuur wordt gesteld dat vuur het wezenskenmerk van het universum is.
  2. De etymologie is vergezocht en het *Brahman* betekent nergens 'vuur'.
  3. De termen *tejas* en *jyotis* voor 'licht' worden overschat. Ze duiden niet het individuele of kosmische zelf aan.
- e. **Conclusie**:
Het *Brahman* is niet het vuur in het bijzonder, maar **iets wat alles omvat** en tot uiting komt in de lichaamswarmte en de hitte van de zon, maar ook in de adem en de wind.

2.2.2.3 De ontwikkeling van het *Brahman* tot het hoogste principe

1. **Ṛg Veda:**
Bṛhaspati, 'de heer van het gebed', heeft reeds grote macht.
2. **Brāhmaṇa's:**
Bṛhaspati is de
  - a. *purohita* van de goden;
  - b. het *Brahman* zelf.
3. Het *Brahman* wordt vervolgens vereenzelvigd met:
  - a. spraak;
  - b. waarheid;
  - c. heilige orde, *Ṛta*;
  - d. de wind waaruit de zon, de maan, het vuur, de bliksem en de regen tevoorschijn komen en waarheen ze terugkeren;
  - e. de adem;
  - f. de zon, de eerstgeborene van de dag en misschien van de schepping (dus niet de schepping zelf of de schepper).
4. **Prajāpati**, de schepper van het *Brahman*, wordt geïdentificeerd met het *Brahman* en komt daarna in rangorde onder het *Brahman* te staan.
5. Het *Brahman Svāyambhū* is het *Brahman* die:
  - a. op zichzelf bestaat;
  - b. de oorsprong is van het universum;
  - c. zich in het universum offert, waardoor dit blijft voortbestaan;
  - d. de bron is waaruit de dingen na de dood terugkeren.
  - e. Daardoor komt de offeraar in contact met het *Brahman* en verkrijgt de student van de Veda dezelfde wezensidentiteit als het *Brahman*.
6. **Taittirīya Brāhmaṇa:**
Het *Brahman* vervangt Prajāpati of Viśvakarman definitief als hoogste god.
7. **Atharva Veda:**
Het *Brahman* en de *brahmacārin* vormen het hoogste wezen.
8. De identificatie van het *Brahman* met de *Ātman*, die de eenheid van de wereld vertegenwoordigt:
Taittirīya Brāhmaṇa en Śatapatha Brāhmaṇa:
Een eerste stap tot identificatie vindt plaats: het zelf van de mens kan de *Ātman* vinden. Maar volledige aanvaarding van deze identificatie geschiedt in de Upaniṣads.

2.2.3 De Ātman

a. De betekenis van de Ātman:

Het belang van het *Brahman* als gebed nam toe en hoort daarom thuis in de ritueel religieuze sfeer, niet in de psychologie. De *Ātman* is dientengevolge niet uit het *Brahman* voortgekomen. **Beide werden vereenzelvigd omdat ze hetzelfde uitdrukten**, nl. het hoogste principe en de eenheid van de wereld.

b. Etymologie:

1. Conventionele opvatting:

< *an* 'ademen', *at* 'bewegen' of *av* (= *va*) 'blazen'. Vergelijk Grieks ατμος 'damp, stoom, geur', ατμην 'adem, blazen'; Germ. ohd. *atum*, oe. *æðm*.

2. Deussen:

< *a* 'ik'en *ta* 'dit', dus 'dit Ik', het werkelijke zelf.

3. Keith:

Ātman is 'wind' en 'levensadem', niet 'dit Ik'.

c. Ontwikkeling van de betekenis van de Ātman:

1. wind;

2. adem;

3. zelf (bijv. Sūrya is het zelf van hetgeen stilstaat en beweegt);

4. lichaam (bijv. i.t.t. de adem);

5. romp (i.t.t. de ledematen);

6. het wezenskenmerk van iets;

7. het wezen van de mens (i.t.t. lichaam, ledematen en adem);

8. het zelf wordt geest of bewustzijn, *vijñāna*.

d. Ontwikkeling van de kosmische Ātman:

1. Ṛg Veda:

De vergelijking tussen makrokosmos en mikrokosmos is reeds bekend, maar geen (individuele en kosmische) *Ātman*. Vgl. *Puruṣa* in relatie tot de mens.

2. Taittirīya Brāhmaṇa:

i. Deussen:

Er wordt een kosmische *Ātman* genoemd.

ii. Keith:

Waarom eindigt de genoemde vergelijking dan niet met *Ātman*, maar gaat door?

3. Atharva Veda:

De *Ātman* is kosmisch.

e. Ontwikkeling van de identiteit van de kosmische en de individuele Ātman:

1. Ṛg Veda:

Prajāpati dringt met zijn geest in de schepping.

2. Taittirīya Āraṇyaka en Vājasaneyi Saṃhitā:

i. Prajāpati dringt met het zelf het zelf binnen.

ii. Deze teksten stammen uit het laatste deel van de Brahmanistische periode en lijken op de Upaniṣads.

2.2.4 Andere uitdrukkingen van het menselijke zelf

1. De *Puruṣa* als menselijk zelf:

a. Vājasaneyi Saṃhitā:

De *Puruṣa*:

- i. wordt geïdentificeerd met Prajāpati;
- ii. wordt geïdentificeerd met het *Brahman*;
- iii. bezielt de natuur;
- iv. bestond vóór de goden, maar is toch door hen geschapen;
- v. is de bron van de tijd;
- vi. is onbegrensd in de ruimte;
- vii. wordt geïdentificeerd met het kosmische zelf;
- viii. kan identiek worden met de god, zoals bij een geïnspireerde ziener.

b. *Puruṣa* blijft slechts een vage term voor het menselijke zelf.

2. De *prāṇa* als menselijk zelf:

a. Terminologie:

- i. De oudere term is *asu*.
- ii. Daarna: *prāṇa* 'adem' of *prāṇa*'s 'levensademtochten'.

b. Kenmerken van de *prāṇa*:

- i. *Prāṇa* is leven, want een wezen zonder adem is dood. De adem is dus het eigenlijke offer.
- ii. Uitbreiding van betekenis van *prāṇa* naar andere levensactiviteiten, zoals horen, spraak, zien en de geest, die identiek zijn aan hun betrokken organen, oren, mond, ogen enz.
- iii. Het aantal *prāṇa*'s verschilt, maar negen wordt veel genoemd:
(1) Zeven in het hoofd: geest, spraak, adem, de twee ogen en de twee oren.
(2) Twee eronder: de organen van reproductie en afdrijving.
- iv. De 'levensademtochten' worden goden, *deva*'s, genoemd. Prajāpati schept de goden met zijn naar buiten gerichte adem.

c. De *mukhya prāṇa*:

- i. De verschillende *prāṇa*'s berusten op één belangrijke *prāṇa*, de *mukhya prāṇa*, het hoofd van de 'levensademtochten', zoals Prajāpati het hoofd der goden is.
- ii. Śatapatha Brāhmaṇa:
Tijdens de schepping doet de belangrijkste *prāṇa* de andere *prāṇa*'s opleven. Uit de zeven *prāṇa*'s ontstaan de zeven *puruṣa*'s, die zich verenigen tot één *Puruṣa*.

d. Identificatie van de individuele en de kosmische *prāṇa* en de *Ātman* en het *Brahman*:

- i. Śatapatha Brāhmaṇa:
Door de mikro- en de makrokosmosvergelijking wordt de adem van de individuele *prāṇa* de wind van de kosmische *prāṇa*.
- ii. Śatapatha Brāhmaṇa:
Prāṇa wordt geïdentificeerd met Prajāpati en de *Ātman*.
- iii. Atharva Veda:
Prāṇa is evenals het *Brahman* en de *Ātman*, het wezenskenmerk van het universum.

2.3 De theorie van het offer

2.3.1 Inleiding tot de theorie van het offer

Ten aanzien van het offer zijn er overeenkomsten en verschillen tussen de Ṛg Veda en de Brāhmaṇa's:

- a. **Overeenkomst** tussen Ṛg Veda en Brāhmaṇa's:
Hun zienswijze op de eenheid van het universum en de betrokken god.
- b. **Verschillen** tussen Ṛg Veda en de Brāhmaṇa's:
  1. Ṛg Veda:
Het offer is religieus.
Brāhmaṇa's:
Het offer is magie. Deze magische functie is echter secundair en een afgeleide van het echte offer.
  2. De Brāhmaṇa's kennen een uitgebreide offertheorie, de Ṛg Veda niet.

2.3.2 Goden en mensen in hun relatie tot het offer

2.3.2.1 De schepper Prajāpati als het offer

1. **De vertering van het offer is de vertering van Prajāpati in zijn schepping:**
Het scheppingswerk (bijv. de schepping van dieren) gaat gepaard aan offers (toegepast om de dieren tegen kwaad e.d. te beschermen).
2. **Prajāpati als offer scheidt:**
De uitgaande adem scheidt de goden, de ingaande de Asura's. Uit hem komen verder alle andere wezens en dingen.
3. **Prajāpati als offer is zowel vader als zoon van Agni, het vuur:**
  - a. Agni als zoon van Prajāpati: het vuur ontstaat uit het offer.
  - b. Agni als vader van Prajāpati: Agni stelt Prajāpati weer samen; hij herscheidt hem.
4. **Prajāpati als offer is ook de schepper van het offer:**
Hij creëert offerritten om de goden tegen de Asura's te helpen.
5. **Prajāpati als eerste offeraar en eerst geofferde:**
  - a. Als eerste offeraar ontvangt Prajāpati als beloning naar de zon te mogen opstijgen.
  - b. Als eerst geofferde:
    - i. Hij wordt als eerste geofferd aan de goden.
    - ii. Hij maakt van zichzelf een tegenhanger in de gedaante van het offer, waardoor hij door de uitvoering van dit offer zijn leven herkrijgt.

2.3.2.2 De mythologie van de spraak

- a. Een belangrijk onderdeel van de schepping is het **aanbrengen van orde**:
  1. Prajāpati brengt orde in zijn schepping door deze te verdelen in:
    - i. vorm, *rūpa*;
    - ii. naam, *nāman*.
  2. Het *Brahman* brengt eveneens orde aan door verdeling in:
    - i. geest (= vorm);
    - ii. spraak (= naam).
- b. De rol van **Vāc** blijkt uit de volgende mythen:
  1. **De mythe van Vāc en Prajāpati**:
    - i. Er is sprake van een **strijd tussen geest en spraak**, die beslist wordt door Prajāpati, die geest een hogere rang toekent (vergelijk de Romeinse legende van de strijd tussen ledematen en maag).
    - ii. Toch blijft de spraak van belang voor Prajāpati: uit haar scheidt hij de aarde, de atmosfeer en de hemel. Ze is zijn bruid, die de schepping draagt.
  2. **De mythe van Vāc en de goden**:

Vāc vormt een voorwerp van strijd tussen de Gandharva's en de goden, die haar voor zich willen winnen. Ze vlucht het bos in, maar ze wordt ontdekt door de goden.
  3. **De mythe van Vāc en de Aṅgīrasa's**:

Aangezien de Aṅgīrasa's als beloning Sūrya verkiezen boven Vāc, verlaat ze de goden en staat als leeuw in tussen de goden en de Asura's. Maar ze wordt overwonnen.
  4. **De mythe van Vāc en Indra**:

Indra brengt orde in de spraak in ruil voor *soma*: Een kwart van de spraak is het belangrijkste. Driekwart is de spraak van landdieren, vogels en insecten. De beste taal wordt gesproken door de Kuru-Pañcāla's; de slechtste door barbaren en Asura's.

2.3.2.3 De relatie van de goden tot het offer

2.3.2.3.1 Kenmerken van de relatie van de goden tot het offer

1. Viṣṇu is het offer, maar eigenlijk alleen om zijn grootheid te benadrukken.
2. De goden zijn (evenals de Asura's) uit Prajāpati geboren en hoewel fysiek zwakker, psychisch sterker dan hij: met hun kennis van het offer kunnen ze rivalen verslaan.
3. De offeraar echter heeft hen in zijn macht: met magische handelingen bindt hij hen. Zie de mythe van Kutsa en Indra, waarin Kutsa Indra boeit en hem later, nadat hij is ontvlucht, met een *sāman* terughaalt.
4. De drievoudige kennis is het wezen van het offer, maar ook het wezen der goden.
5. De waarheid is niets anders dan de juiste uitvoering van het offer.
6. De goden zijn afhankelijk van het offer:
  - a. Ze ontvangen daardoor eer en roem.
  - b. Ze ontvangen onsterfelijkheid door het offer, maar zijn daardoor altijd bevreesd voor Yama (de dood) en Prajāpati (de eindiger, het jaar, de dood).

2.3.2.3.2 De mythologie van de strijd tussen goden en Asura's

De goden en de Asura's strijden met elkaar om het bezit van onsterfelijkheid. De Asura's zijn vaak de oudere broers:

1. **De mythe van Indra's diefstal van de *amṛta* uit de bek van Śuṣṇa:**
Indra steelt als adelaar de *amṛta* uit de mond van Śuṣṇa, een Asura, zodat deze de andere Asura's niet meer tot leven kan wekken.
2. **De mythe van Indra als jakhals:**
Indra wint als vrouwelijke jakhals de aarde.
3. **De mythe van Viṣṇu als dwerg-*puruṣa*:**
Viṣṇu wint als dwerg de aarde op de Asura's.
4. **De mythe van de *Upasad*-ceremoniën en de vernietiging van de drie burchten van de Asura's:**
De drie burchten van de Asura's worden vernietigd m.b.v. de *Upasad*-ceremoniën.
5. **De mythe van de maansoffers en de verdrijving van de Asura's:**
De goden gebruiken maansoffers om de Asura's te verjagen uit de tijd van afnemende maan.

2.3.2.3.3 De rol van het offer in de strijd van de goden

a. **Kennis van het offer:**

1. De Asura's proberen tevergeefs magie toe te passen door offerhandelingen anders uit te voeren.
2. De goden proberen door list en bedrog van de Asura's te winnen, bijv. door te beloven de offergaven gelijkelijk te delen of door een altaarsteen weg te trekken.
3. Er is ook onderlinge strijd tussen de goden, zoals tussen de Āditya's en de Aṅgīrasa's, welke laatsten verliezen omdat ze minder kennis hebben over het juiste offer.

b. **Onderlinge rivaliteit:**

Ook tussen andere goden is er rivaliteit:

1. Viṣṇu wordt gestraft in de mythe van Viṣṇu en de mieren, waarin hij zijn hoofd verliest.
2. De goden houden een wedloop om de offeropbrengst, waarbij Indra en Vāyu winnen.

c. **Vereniging der goden:**

De goden verenigen zich tegen de Asura's door:

1. een vertrouwensovereenkomst te sluiten;
2. een koning te kiezen (Varuṇa, Agni of Soma);
3. Indra als koning in te wijden, waarbij alle goden hun aandeel leveren.

d. **Vlucht van het offer:**

Het offer vlucht en neemt de gedaante aan van een god of een dier.

e. **Ontoereikende kennis van het offer:**

Het ontbreekt de goden soms aan kennis van het offer en ze moeten hulp halen bij de ṛṣi's, zoals Arbuda Kādraveya.

2.3.2.4 De relatie van de zieners tot het offer

- a. De zieners brengen de kennis van het offer over aan de mensen en vaak aan de goden:
  1. Nodhas leert van de goden een *sāman* als beloning voor zijn kennis van het offer.
  2. Śiśu Āṅgīrasa mag de Vaderen 'zijn kinderen' noemen als beloning voor zijn kennis van het offer.
  3. De Vaikhānasa's worden uit de dood opgewekt door Indra.
  4. Upagu Sauśravasa wordt door Kutsa gedood, maar door Indra tot leven gewekt.
  5. Atri redt de zon uit handen van de Asura Svarbhānu.
  6. Bharadvāja waarschuwt de goden voor de Asura's.
  7. Vasiṣṭha dwingt Indra zich te tonen.

- b. De zieners triomferen over de goden m.b.t. kennis van het offer:
  1. Ze ontdekken dat de goden de offerpalen omgekeerd hebben neergezet.
  2. Ze ontdekken de *nigada's* (spreuken) en de *praiṣa's* (rituele instructies).

- c. De zieners overtuigen m.b.v. de goden de mensen van hun macht:
  1. Kavaṣa Ailūṣa laat de Sarasvatī om hem heen stromen.
  2. Vatsa loopt door het vuur.

2.3.2.5 De relatie van de mens tot het offer

- a. De kennis van de offerriten is **nog niet traditioneel**: men discussieert erover, zoals de koningen Janaka en Aśvapati Kaikeya, en de grote Yājñavalkya.
- b. Het offer is **identiek aan Prajāpati** en de andere goden, maar ook aan **de offeraar, de mens dus**, die een schuld moet vereffenen met:
  1. de Vaders (voor een kindwens);
  2. de ziens (voor de heilige teksten);
  3. de mensen (voor gastvrijheid);
  4. de goden (voor zichzelf).
- c. **Zelfmoord** is echter niet het volmaakte offer in de Brāhmaṇa's (maar vgl. Boeddhisme en Jāinisme).
- d. **Vorm van het offer**:
  1. De essentie van het offer, het offersap, is eerst in de mens en gaat dan over in dieren en zelfs rijst, die geen voorwerp van offeren is.
  2. De mens wordt vervangen door een ander slachtoffer, dat aan Agni en Soma wordt geofferd, terwijl de mens dit offer niet mag eten, omdat het deel is van zijn eigen lichaam dat in theorie wordt geofferd.
  3. Mensenoffers als vervangers van het offer van de offeraar zelf: dit idee is laat en toont geen verlossing van het zelf. Zie de mythe van Śunaḥśepa.

2.3.3 Het belang van het offer

a. **De dood van de god in de gedaante van Soma of het slachtoffer:**

Het offer is de dood van de god, maar dit is slechts *speculatie* en wordt niet echt geloofd, en dus verhuld:

1. Soma wordt gerustgesteld: door zijn dood zou hij koning der goden worden.
2. De offeraar denkt aan zijn vijand en niet aan Soma, als hij de persstenen hanteert.
3. De verkoper van de *soma* wordt opzettelijk slecht behandeld.
4. Soma krijgt vóór zijn dood een ontvangst als gast.

b. **De dood en wederopstanding van het offer zelf:**

1. Het offer wordt geboren door beweging (*yan-ja = yajña*).
2. Het plengoffer is het leven der goden.
3. De nuttiging der offergave is het leven van de mensen.
4. Het plaatsen van de Narāśaṃsa-bekers als offergave is het leven van de Vaders.
5. Vroeger aten mensen, goden en Vaders gezamenlijk, maar nu ziet men de goden en de Vaders niet meer.
6. Men vast, terwijl de goden eten, uit hoffelijkheid.
7. De goden weten wanneer er wordt geofferd: het bericht gaat uit de geest naar de adem en de wind en dan naar de goden.

c. **De relatie tussen goden en mensen i.v.m. het offer:**

1. De goden verlieten de aarde omdat de mensen telkens eisen stelden, en brachten hun het kwaad van de slaap, luiheid, woede, honger, goklust en vrouwen.
2. De Ṛbhu's worden ook door de goden veracht omdat ze naar mensen roken.
3. De goden doen er alles aan om de mensen te verhinderen onsterfelijk te worden, zoals een overeenkomst met de god van de dood.

2.3.4 Het doel van het offer

1. **Het offer als voertuig naar de hemel:**

- a. Het offer brengt als een schip de offeraar naar de hemel, met de *bṛhat-* en *rathāntara-sāmans* als roeren.
- b. De offeraar bereikt de hemel door een speciale wijze van reciteren. De terugkeer gaat op tegengestelde wijze.
- c. Hetzelfde doel wordt bereikt door de drie stappen van Viṣṇu na te bootsen.

2. **De beloning voor het offer aan de priester:**

De offeraar moet de priester belonen, anders wordt het offer niet vernieuwd en gaat het offer en de offeraar niet naar de hemel; de Āptya's vegen hun zonden aan de offeraar af, die zij toebedeeld kregen toen Indra de driekoppige zoon van Tvaṣṭṛ, Viśvarūpa, had gedood.

3. **De offerrite als de weg naar de hemel:**

Tijdens de inwijdingsrite wordt de offeraar een embryo, terwijl zijn gewone, oude lichaam het offer zelf wordt. Als embryo ontvangt hij het nieuwe leven.

2.3.5 Resultaten van het offer

a. **Het geloof als motief voor het offer:**

Het offer slaagt alleen als geloof aanwezig is. Geloof is verwant aan waarheid en inzicht, nl. m.b.t. de juiste uitvoering van het offer.

b. **Geloof en de goden:**

Het geloof in het offer heeft geen goden nodig om resultaat te bereiken:

1. Atri paste slechts de juiste rituele handelingen toe: zijn god is Geloof, Śrāddhadeva.
2. Manu, de eerste der mensen, had als doel het offer, waarin hij geloofde. Met Iḍā, zijn dochter, herschiep hij de mensheid. Vervolgens zijn er twee versies:
  - i. Daarna stond hij op het punt haar te offeren, maar Indra verhinderde dat.
  - ii. Daarna offerde hij haar.

c. **Het gevaar van het onjuist uitgevoerde offer:**

1. De onbetrouwbare priester kan de offeraar ruïneren, omdat de laatste volkomen aan hem is overgeleverd.
2. Ook de eerlijke priester kan fouten maken, zodat er ongelukken gebeuren. Bijvoorbeeld:
  - i. Pushans tanden worden uitgeslagen.
  - ii. Savitrs handen worden afgeslagen.
  - iii. Bhaga verliest zijn gezichtsvermogen.
  - iv. De priester Bhāllaveya breekt zijn arm.
  - v. De priester Āṣāḍhi Sauśromateya verliest zijn leven.

d. **De beloning van de offeraar voor zijn offers:**

1. De **incidentele beloning** in het huidige bestaan bestaat in de vorm van **vervulde wensen**.
2. De **essentiële beloning** in het leven na de dood bestaat in de vorm van **onsterfelijkheid**.
3. De lengte van het leven op aarde is ook van belang en draagt bij tot het verkrijgen van een beloning:
  - i. tot twintig jaar: de dagen en nachten;
  - ii. tot veertig jaar: de halve maanden;
  - iii. tot zestig jaar: de maanden;
  - iv. tot tachtig jaar: de seizoenen;
  - v. tot honderd jaar: het jaar;
  - vi. boven de honderd jaar: onsterfelijkheid.
4. Angst voor een herhaalde dood, de **punarmṛtyu**: In het hiernamaals bestaat de kans op een tweede dood (dus geen aardse wedergeboorte en dood), waarbij de onsterfelijkheid ontnomen wordt. Dit is een laat-Brahmanistische gedachte.

e. **Hindernissen op de weg naar de godenhemel:**

1. Op grond van de overeenkomst van de goden met de god van de dood moet de mens eerst zijn lichaam afleggen, wil hij onsterfelijkheid bereiken.
2. De Āditya's proberen de doden weg te houden uit de hemel.
3. Twee vuren laten sommigen door, anderen niet; de voorwaarden zijn niet bekend.
4. De zon maakt onderscheid tussen degenen die onder hem leven (en die moeten sterven) en die boven hem leven (en vrij zijn). De zon zelf keerde eens terug naar de aarde, maar kwam in de dood terecht, waarop hij terugging naar de hemel.

f. **De Vaders in de derde hemel:**

1. De doden kunnen ook naar de Vaders gaan, maar wanneer en waarom is niet bekend.
2. **Kenmerken van de Vaders:**
  - i. Kinderen van Prajāpati, geboren vóór de goden, maar na de Asura's.
  - ii. De goden, gedood in het gevecht met Vṛtra en tot leven gewekt als de Vaders.
  - iii. Ze zijn als geest en kunnen niet gezien worden.
  - iv. Ze zijn als de seizoenen, bemiddelaars tussen de mens (de dag) en de goden (het jaar).
  - v. Ze zijn als de atmosfeer tussen de aarde en de hemel.
  - vi. Ze staan in tegenstelling tot de goden: Prajāpati komt tussenbeide in een ruzie en bepaalt dat goden en Vaders de offers moeten delen. ↓↓

vii. Offergaven:

- (1) de zoom van een kleed (tot vijftig jaar);
  - (2) een haar;
  - (3) afwending van het gezicht, wanneer de Vaders komen eten.
3. Er zijn veel redenen om de Vaders te offeren, w.o. het weghouden van de dood die ze brengen.

2.3.6 De bouw van het vuuraltaar

1. De bouw van het vuuraltaar vormt geen deel van een offer.
2. De bouw wordt uitgevoerd door een **voornamen** persoon.
3. De bouw is in wezen mystiek: hij is de **reconstructie van Prajāpati** die als Puruṣa wordt geofferd, waardoor de schepping wordt volbracht.
4. Het offer wordt gezien als **doorgaand proces**, zodat de vernieuwing van Prajāpati zich voortzet.
5. **Prajāpati wordt geïdentificeerd met Agni als vuur:**
  - a. De bouw van het vuuraltaar duurt **een jaar**.
  - b. De offeraar draagt een jaar de **vuurpan** bij zich.
  - c. De bouwstenen worden klaargemaakt, evenals de vuurpan.
  - d. Het **altaar** en de vuurpan stellen de **aarde**, de **atmosfeer** en de **hemel** voor.
  - e. Prajāpati is de **vader van Agni** (uit het offer rijst het vuur op). Op de bodem van het vuuraltaar wordt een lotus gelegd, waaruit Agni wordt geboren.
  - f. Prajāpati is de **zoon van Agni**:
    - i. Deze herstelt hem door het offer.
    - ii. Het vuuraltaar is het lichaam van Agni, dus Prajāpati (het vuuraltaar) ontstaat tijdens het bouwen uit Agni.
  - g. De **vogelvorm** van het altaar:
    - i. De vogel als Agni is de bliksem die de *soma* nederbrengt uit de hemel. Soma, het offer, is Prajāpati.
    - ii. De vogel als het offer vliegt naar de hemel. De offeraar als Prajāpati vliegt met de vogel naar de hemel.
  - h. De plaatsing van de **gouden zon** en de **gouden man**:
    - i. Een gouden schijf, de zon wordt gelegd boven op de lotus.
    - ii. De gouden afbeelding van een man wordt op de schijf gelegd.
    - iii. Daarboven (1^e, 3^e en 5^e laag) de geperforeerde stenen: de drie werelden waardoor de man kan ademen en waardoor de offeraar oprijst naar de zon.
6. **Symboliek van het offer:**
  - a. Identiteiten:
    - i. de zon;
    - ii. de god Agni;
    - iii. de Alschepper;
    - iv. de offeraar.
  - b. Kenmerk van de handeling:

Het offer voert naar de hemel, evenals de rituele uitvoering.

2.3.7 De filosofie van de tijd en de geest in de Śatapatha Brāhmaṇa X

a. Prajāpati als de tijd:

1. Prajāpati is het jaar, het symbool van de tijd, die hij als schepper is:
  - i. Het jaar is de periode waarin de natuur haar werk doet: vernieuwing - dood - wedergeboorte.
  - ii. Het altaar wordt gedurende een jaar gebouwd.
  - iii. De offeraar draagt de vuurpan een jaar lang bij zich.
2. Het jaar als symbool van de geboorte:
  - i. Agni wordt een jaar lang in de vuurpan gedragen vóór het offervuur wordt aangestoken.
  - ii. De offeraar neemt gedurende die tijd Agni in hem op en brengt hem voort, evenals Prajāpati de vader is van Agni.
  - iii. De verbinding tussen jaar en geboorte is het IE idee van de 10-maandelijke zwangerschap:
    - (1) Ṛg Veda
    - (2) Boeddhisme: 10 maanden precies
    - (3) Hopkins, E.W.: een jaar is slechts de periode waarbinnen die zwangerschap plaatsheeft.
3. Het jaar: de tijd als symbool van dood en geboorte:

Het gevolg van de tijd is dat men moet sterven, ook al volbrengt men de leeftijd van 100 jaar (waarna men onsterfelijkheid verkrijgt). Na het aardse leven vertrekt men naar het gelukkige leven na de dood.

b. Prajāpati als de geest:

De Śāṇḍilya-doctrine:

1. Het ultieme wezen van Prajāpati, de offeraar en het universum is **geest waaruit ontstonden**:
  - i. spraak;
  - ii. adem;
  - iii. oog;
  - iv. oor;
  - v. werk;
  - vi. vuur.
2. Het zelf bestaat uit:
  - i. intelligentie;
  - ii. een geestelijk lichaam;
  - iii. een gedaante van licht;
  - iv. een etherische natuur die alles doordringt en staande houdt.
3. Het zelf wordt omschreven als:
  - i. *Puruṣa* in het hart, die is als een graankorrel;
  - ii. licht zonder rook en als zodanig groter dan alles wat er bestaat;
  - iii. het zelf van de mens, dat hij bij zijn dood behoudt.

c. Verandering van religieuze zienswijze:

1. Taittirīya Saṃhitā:

Het oude concept van het individuele zelf:

  - i. De offers moeten ertoe bijdragen dat de offeraar na zijn dood zijn zelf behoudt.
  - ii. Het leven na de dood is nagenoeg gelijk aan het aardse.
2. Śatapatha Brāhmaṇa X:
  - i. Śāṇḍilya-doctrine:

De tegenstelling tussen universum en individu wordt opgelost door hun **gemeenschappelijk bezit van het zelf**.
  - ii. Het taalgebruik duidt op zo'n versmelting.
  - iii. Een nieuw concept is de herhaling van het sterven in het leven hiernamaals.
  - iv. De zienswijzen lijken al Upaniṣadisch.

2.4 De ethiek van de Brāhmaṇa's

2.4.1 Inleiding tot de ethiek van de Brāhmaṇa's

1. In de Brāhmaṇa's is er geen sprake van een theorie van de ethiek.
2. In de Ṛg Veda wordt de morele kwestie in verband gebracht met Varuṇa, maar deze speelt geen rol meer in de Brāhmaṇa's.

2.4.2 Verschillen in ethiek tussen Iran en India

2.4.2.1 Ontwikkeling van de theorie van goed en kwaad in Iran

Zoroaster ontwikkelde een beredeneerd ethisch systeem in dezelfde tijd als het ontstaan van de **Brāhmaṇa's** in India:

1. **De verheffing van Ahura Mazdā** (≈ Varuṇa):
  - a. Degradatie van Indra, zijn concurrent, tot demon.
  - b. Wegnemen van de negatieve aspecten van Varuṇa:
    - i. de strop;
    - ii. straffen die ook de onschuldigen kunnen treffen;
    - iii. *māyā*.
2. **Benadrukken van de machten van het kwaad** (die in India minder groot zijn en telkens overwonnen worden, zoals Vṛtra en de andere demonen):
  - a. Hoewel Ahura Mazdā alles geschapen heeft, bestaat het kwaad toch.
  - b. Pas na lange strijd kan het kwaad overwonnen worden.
3. **De individuele mens en de ethiek:**
  - a. Hij is vrij, maar moreel gebonden het kwaad te bestrijden.
  - b. Zijn daden in de strijd hebben een kosmische waarde.
  - c. Zijn daden hebben gevolgen voor zijn toekomstig lot: de hemel of de hel. Zijn ziel passeert de Cinvat-brug, die breed of smal kan zijn.
  - d. Er is geen goddelijke hulp.
  - e. De ideale man sticht een gezin en doet zijn plichten in de gemeenschap. De nomade, daarentegen, is de verpersoonlijking van de leugen (*druj*).

2.4.2.2 Verschillen in religieuze ontwikkeling en haar oorzaak tussen Iran en India

a. Iran:

1. Ongunstige agrarische omstandigheden.
2. Voortdurend binnendringen van nomaden.
3. Zoroasters leer was:
  - i. individueel van karakter;
  - ii. overdreven en gedetailleerd;
  - iii. beïnvloed door de oude natuurverering.
4. Door de tegenstellingen kon de wereld niet als één geheel (één geest) worden gezien en was actie noodzakelijk: strijd tussen goed en kwaad.

b. India:

1. Gunstige klimatologische omstandigheden.
2. Raciale vermenging.
3. In plaats van actie speculatie over de eenheid der dingen, goed en slecht, stoffelijk en geestelijk.
4. Religieuze ontwikkeling:
  - i. Varuṇa verloor aan macht ten gunste van:
    - (1) Indra, god van de krijgers en het volk;
    - (2) Prajāpati, die zijn metafysische aspect overnam;
    - (3) het *Brahman*, die later deze van Prajāpati overnam;
    - (4) Yama, die zijn chtonische aspect overnam.
  - ii. Varuṇa verloor zijn *Rta* ten gunste van het *Brahman*.
  - iii. Varuṇa behield alleen nog zijn heerschappij over de wateren.

2.4.2.3 Het ontbreken van een theorie van de ethiek in India

Uit de mythen spreekt een volkomen **onverschilligheid t.o.v. de moraal**:

1. De goden zijn bereid zonden te plegen om hun doel te bereiken. Ze plegen bedrog of verlagen zichzelf.
2. De goden zijn jaloers op mensen.
3. Vooral Indra gedraagt zich onbeschaamd. Hij bedriegt en moordt. Hij pleegt overspel en besteelt anderen.
4. Prajāpati pleegt incest.
5. De goden zijn ook jaloers op elkaar en ze zijn egoïstisch.

2.4.3 De waarheid

2.4.3.1 De waarheid en de goden

- a. De **waarheid** is niet moreel van aard, maar de **juiste verrichting van het offer**.
- b. **Het wezen van de goden is waarheid:**
Ontwikkeling:
  - 1. Als kinderen van Prajāpati bezaten de goden en de Asura's, evenals hij, de gemeenschappelijke erfenis van Vāc: allen spraken waarheid dan wel leugens.
  - 2. Daarna spraken de goden niets anders dan waarheid en de Asura's niets dan leugens.
  - 3. Vervolgens werden de goden verzwakt door het spreken van de waarheid; de Asura's daarentegen gedijden.
  - 4. Toch wint de waarheid: de goden vonden het offer uit en maakten de waarheid zelfs effectiever.
- c. **Moraal** houdt dus in dat de **juiste verrichting van het offer moet overheersen**.

2.4.3.2 Herstel van de waarheid door de Belijdenisrite

De Belijdenisrite wordt verricht tijdens de *Varuṇapraghāsā*:

- a. Een vrouw moet in de Belijdenisrite verklaren met wie ze overspel heeft gepleegd, anders volgt straf.
- b. Wanneer ze de bekentenis doet, wordt daarmee zonde vermindert, omdat door deze bekentenis de juiste orde wordt hersteld, dus de waarheid.
- c. De zonde van het overspel is een belediging van Varuṇa; de bekentenis brengt waarheid (werkelijkheid) en orde in het offer.

2.4.3.3 De waarheid en het water

De rol van Varuṇa als god van het water is dominant:

- a. De rol van Varuṇa in de Belijdenisrite (zie 2.4.3.2) is niet meer dan de kracht die ergernis oproept over een onregelmatigheid in de orde der dingen.
- b. Varuṇa als god der wateren verbindt werkelijkheid of waarheid met water:
  1. **Hiraṇyadant Vaidā** (Aitareya Brāhmaṇa en Jaiminīya Brāhmaṇa):
    - i. De hemel rust op de atmosfeer;
    - ii. de atmosfeer op de aarde;
    - iii. de aarde op de wateren;
    - iv. **de wateren op de waarheid**;
    - v. de waarheid op het *Brahman*;
    - vi. het *Brahman* op hitte.
  2. **De wateren vertegenwoordigen**:
    - i. de oerelementen:
Ze zijn werkelijkheid en zelf gebaseerd op werkelijkheid, waarheid;
    - ii. het symbool van de wet:
Als er water op aarde is, heerst er orde;
    - iii. de werkelijkheid zelf;
    - iv. onsterfelijkheid;
    - v. geloof;
    - vi. het offer;
    - vii. schenkingen van reinheid, wijding en hitte;
    - viii. het water dat het offersap bevat;
    - ix. het water dat onbevattelijk is voor de onreinheid van de mens;
    - x. het water dat *Darbha*-gras zijn kracht geeft;
    - xi. een donderhamer die schade kan veroorzaken;
    - xii. de kracht die Rākṣasa's vernietigt, maar ook geluk, roem en macht kan geven in de Koninklijke Inwijdingsrite.

2.4.3.4 Overige identificaties van de waarheid of werkelijkheid

1. De **aarde**, want deze is de tastbaarste werkelijkheid/waarheid.
2. **Goud** (maar niet lood dat een mindere kwaliteit van werkelijkheid heeft).
3. **Satya** 'waarheid', dat 'een soort bestaan' uitdrukt.
4. **Geloof** in de juiste verrichting van het offer.
5. Het **offer** als symbool van de waarheid.
6. **De drievoudige Veda en het Brahman** als heilige schrift (want het *Brahman* rust op waarheid, zie Hiraṇyadant Vaidā, 2.4.3.3-b.1).
7. Het **oog**, want het oog kan slechts waarnemen en ziet dus alleen de waarheid.
8. **Waarachtige spraak**, want met de eed verlaat de offeraar de wereld van de onnauwkeurigheid der mensen en treedt binnen in de **wereld der nauwkeurigheid** der goden (de godenriten). Na de eed keert hij terug.

2.4.3.5 De waarheid, *Ṛta* en *Satya*

Oldenberg:

a. **Bewering:**

De waarheid is meer dan nauwkeurigheid: *Satya* is *Ṛta*.

Ontwikkelingsgang:

1. Ṛg Veda:

Er is een tegenstelling *Satya* - *Ṛta*.

2. Later:

Er is een tegenstelling *Satya* - *Anṛta*.

b. **Redenering:**

1. *Ṛta* is de juiste orde, maar tendeert slechts naar waarheid.

2. *Anṛta* wordt slechts onwaarheid, bedrog.

3. *Satya* krijgt meer waarde en tendeert naar de juiste orde.

2.4.4 Het rituele karakter van de ethiek

2.4.4.1 Onnauwkeurigheid en herstel in de offerrite

- a. De rol van Varuṇa en Viṣṇu:
  1. **Varuṇa**, de god van de strop, **straft** onnauwkeurigheid in de rite:
    - i. Bij het zuidelijk vuur grijpt Varuṇa de rivaal van de offeraar.
    - ii. Bij het *Āhavanīya*-vuur kan Varuṇa de offeraar zelf grijpen.
  2. **Viṣṇu herstelt** fouten tijdens het offer.
- b. **Conclusie:**

Fouten zijn slechts ritueel van aard, zoals Varuṇa de kinderen van Prajāpati straft voor hun overtreding tegen hun vader.

2.4.4.2 Het verband tussen rituele (on)nauwkeurigheid en het leven hiernamaals

- a. **Het idee van de balans:**
1. Na de dood wordt de mens op een balans gewogen om vast te stellen of hij goed of slecht was.
  2. Dit late idee is misschien Iraans, maar had niets te maken met de gewone moraal, doch met het rituele karakter van het offer. **Het gaat om de juiste rituele verrichtingen.**
- b. In de **mythe van Bhr̥gu's visioenen** wil Varuṇa zijn zoon verlossen van zijn trots en hem de toekomst laten zien.
1. Er zijn twee versies:
    - i. **Jaiminīya Brāhmaṇa:**

Bhr̥gu heeft **zes visioenen:**

      - (1) Een man eet een ander op, die hij in stukken heeft gesneden.
      - (2) Een man eet een ander op, die schreeuwt van ellende en pijn.
      - (3) Een man eet een ander op, die geheel zwijgt.
      - (4) Twee vrouwen die een schat bewaken.
      - (5) Twee rivieren:
        - (a) Een rivier van **bloed**, bewaakt door een naakte man met hamer.
        - (b) Een rivier van **boter**, bewaakt door mannen van goud, die naar believen boter met bekers uit de rivier scheppen.
      - (6) **Vijf rivieren**, bedekt met blauwe en witte lotussen en golven van honing, waar de Apsarasen zich vermaken te midden van dans, muziek en heerlijke geuren.
    - ii. **Śatapatha Brāhmaṇa:**

Varuṇa stuurt Bhr̥gu naar de vijf cardinale punten van de wereld, maar toont hem slechts **vier visioenen:**

      - (1) (ad (1)) Mannen die anderen eten na ze in stukken te hebben gesneden.
      - (2) (ad (1)) Mannen die slechts snijden.
      - (3) (ad (4)) Twee vrouwen die een schat bewaken.
      - (4) (ad (5).(a)) De naakte man.
  2. De **betekenis, gegeven in de Brāhmaṇa's:**
    - i. (ad (1)) Het lot van degene die hout kapt, maar niet op de rituele consequentie let (t.w. de plicht van het *Agnihotra*-offer en het bezit van de ware kennis): zo zullen de bomen zich wreken.
    - ii. (ad (2)) Het lot van degene die zonder rituele kennis dieren doodt en opeet.
    - iii. (ad (3)) Het lot van degene die zonder rituele kennis planten eet.
    - iv. }
    - v. } Deze drukken geloof en gebrek aan geloof uit.
    - vi. }
    - (1) (ad (5).(a)) De rivier van bloed is het bloed van een brahmaan.
    - (2) (ad (5).(a)) De zwarte man is het offer.
    - (3) (ad (5).(b)) De rivier van boter is het water dat bij het offer wordt gebruikt.
    - (4) (ad (6)) De vijf rivieren zijn de vijf werelden van Varuṇa.
  3. De **moraal: het juiste offer:**
    - i. Wanneer het offer juist wordt verricht, zullen bomen, dieren en rijst en tarwe de offeraar niet eten.
    - ii. Zijn offers gaan niet naar Geloof of Gebrek hieraan: Hij vermijdt de rivier van bloed en krijgt de boter.

2.4.5 Moraliteit

2.4.5.1 De moraliteit van de priesters

Enkele voorbeelden:

- a. Vooral de **brahmanen hebben vrouwen veracht**:
  1. Varuṇapraghāsās (offer):
De vrouw moet bekennen met wie ze overspel heeft gepleegd.
  2. Śatapatha Brāhmaṇa:
De vrouw is de helft van de man.
  3. Maitrāyaṇī Saṃhitā:
    - i. Met Nirṛti zijn verbonden dobbelspel, vrouwen en sluimer.
    - ii. De werkelijkheid is het offer, de vrouw is gebrek aan geloof.
- b. **Misdaden** of opzettelijke pijniging worden echter **niet aangemoedigd** door de Brāhmaṇa's:
  1. Mensenoffers kwamen in de praktijk niet meer voor.
  2. Dierenoffers waren gebaseerd op de behoefte aan vlees als voedsel.
  3. Wreedheid bij offers is niet bewezen, tenminste niet meer dan bij offers gebruikelijk is.
- c. **Seksuele excessen** bij vruchtbaarheidsmagie zijn niet door de priesters voorgeschreven, maar **komen uit het volksgeloof** en zijn natuurlijk van oorsprong:
  1. Het Paardenoffer:
De koningin heeft gemeenschap met de dode hengst.
  2. Śāṅkhāyana Śrauta Sūtra:
De copulatie tijdens de *Mahāvratā*-rite hoefde niet door te gaan.
- d. **Moraliteit kan ook geheel ontbreken**:
  1. Jaiminīya Brāhmaṇa:
Tijdens de *Go sava*-rite wordt de **copulatie van de os** geïmiteerd door de offeraar met zijn moeder, zijn zuster en een vrouwelijke verwant. Er was een koning, Janaka, die dit weigerde; een andere koning, die der Śibi's, stemde toe.
  2. **Betekenis**:
Men trad toe tot de wereld van de kosmische Os, namelijk Prajāpati.
- e. De mate van **positieve moraliteit** is wisselend en tamelijk **oppervlakkig**:
  1. Hopkins:
Er is een **ethische basis** voor de Brahmanistische religie, zoals het feit dat onwaarheid hersteld kan worden.
  2. Keith:
    - i. Zonde wordt door de rite automatisch weggenomen. Onrecht loont dus toch.
    - ii. **Het idee van zondigen is mechanisch**: Iedereen kan buiten zijn wil erdoor getroffen worden.
    - iii. Er is de doctrine van zonden, begaan door de goden, de Vaders, de anderen en door onszelf, hetgeen betrekking zou hebben op onoplettendheid.
    - iv. Het offer verhoogt iemands rijkdom en welzijn, zowel materieel als geestelijk.

2.4.5.2 Overige ethische begrippen

1. De doctrine van het verdriet:

a. De doctrine verklaart het verdriet (*śoka*) van de **oude prostituée**, de **eunuch** en de **zondaar**.

b. De mythe van Indra en het verdriet:

Na de scheiding van hemel en aarde geeft Indra het verdriet van de aarde aan de prostituée; dat van de atmosfeer, de zwakste der werelden, aan de eunuch; en dat van de hemel aan de zondaar. Zelf houdt hij een deel van het verdriet ten einde het verlangen te behouden.

2. De onafhankelijkheid van de moraal:

De moraal staat **los van goddelijk ingrijpen**:

a. Wanneer men 's avonds de waarheid spreekt, hebben latere leugens geen gevolg, hoewel Varuṇa, wiens tijd de avond is, de zondaar straft die leugens spreekt.

b. Onwaarheid kan weggeveegd worden met water of *Darbha*-gras.

c. De mens kan zijn eigen wereld in het hiernamaals scheppen door *iṣṭāpūrta* (offers en gaven) te verrichten. Later komt hieruit het idee voort van de automatische werking van *karman*.

3. Wil en verantwoordelijkheid:

a. Soms wordt een verband gelegd tussen wil en verantwoordelijkheid:

i. Een pas geboren kind wordt geacht zonder zonden te zijn.

ii. Soma is zondig omdat hij eraan dacht de brahmanen tegen te werken.

b. **Gewoonlijk** is dit verband er **niet**:

i. Een pasgeborene is ritueel onrein.

ii. Wanneer men per ongeluk iemand doodt, kan hij schuldig bevonden worden.

2.4.6 Verplichtingen en hun basis

2.4.6.1 Terminologie en de ontwikkeling van een ethische zienswijze

De ethische terminologie verandert enigszins, maar goed en kwaad blijven **verbonden met materieel welzijn**; een echte tegenstelling tussen goed en slecht is er niet:

1. **Ṛta**: recht, orde. Deze term is minder prominent geworden.
2. **Satya**: waarheid; deze term vervangt *ṛta*.
3. **Anṛta**: onwaarheid, als tegenstelling tot *satya*, die *ṛta* vervangt.
4. **Dharma(n)**: de wet:
  - a. het latere concept (zonder *n*), door de Śatapatha Brāhmaṇa gepersonifieerd als god van de wet.
  - b. De koning is de hoeder van *dharma*.
  - c. Dharma Sūtra's:
Dharma bestrijkt het gebied van rituele praktijken, van huiselijke gewoonten tot burgerlijke wetten en strafwetten.
5. **Vrata**:
  - a. de wil van de god;
  - b. de handeling van degene die aan die wil van de god gehoorzaamt;
  - c. het volgen van voorschriften met een bepaald doel. Dit is een nieuwe ontwikkeling.
6. **Vasu**: materieel welzijn (blijft zo).
7. **Śrī**: materieel welzijn, maar de betekenis 'schoonheid' wordt vager.
8. **Pāpa**: slecht (blijft zo).
9. **Sādhu**: juist, goed.
10. **Puṇya**: 'gelukkig' wordt 'goed' (zoals blijkt in materieel welzijn).

2.4.6.2 Plichten en kastensysteem

a. Ethische aspecten in de Brāhmaṇa's:

1. Het leven is goed.
2. Zonden worden veroorzaakt door honger, dobbelen, vrouwen, slaap en onwaarheid.
3. Plichten zijn:
  - i. offers aan de goden;
  - ii. studie van de Veda's t.a.v. de zieners;
  - iii. verwerving van nageslacht t.a.v. de Vaders;
  - iv. gastvrijheid t.a.v. vrienden;
  - v. waarheid te allen tijde.
4. Van de Upaniṣadische plichten (de drie 'da's') kennen de Brāhmaṇa's alleen **gulheid** en eenmaal zelfdiscipline:
  - i. *datta* 'gulheid', eig. 'geschenk';
  - ii. *dāmyata* 'zelfdiscipline';
  - iii. *dayadhvam* 'medelijden'.

b. Plichten en relaties in het kastensysteem:

Het kastensysteem wordt als feit aangenomen en gezien als een **goddelijke schepping**, zoals in de *Puruṣa Sūkta*-hymne:

1. De brahmanen moeten:
  - i. van brahmaanse afkomst zijn;
  - ii. een passende levensloop volgen;
  - iii. geleerd zijn;
  - iv. het volk geestelijk vormen.
  - v. Ze ontvangen eer en geschenken.
  - vi. Ze zijn vrijgesteld van vervolging en de doodstraf.
2. De *kṣatriya*'s moeten:
  - i. het volk beschermen;
  - ii. consideratie betrachten t.o.v. brahmanen.
3. Het volk en de *śūdra*'s zijn onderworpen aan de brahmanen en de *kṣatriya*'s.
4. De koning en de *purohita* kennen een contractuele relatie, maar de brahmanen erkennen in theorie alleen Soma als hun heer.

2.4.6.3 De oorsprong van het koningschap

- a. Er zijn verschillende **versies**:
  1. **Indra** wordt door Prajāpati tot koning gemaakt, na hem eerst als laagste in rang te hebben geplaatst.
  2. **Indra** wordt koning op grond van zijn lichamelijke en geestelijke kwaliteiten.
  3. **Soma** wordt koning omdat de goden vinden dat hun nederlagen tegen de Asura's te wijten zijn aan het ontbreken van een leider.
  4. **Varuṇa** wordt tot koning gekozen door de goden, zijn broeders, omdat ze in hem de vorm (*rūpa*) van Prajāpati, hun vader, zien.
  5. De **rājanya** bij de mensen is de koning omdat hij de vertegenwoordiger van Prajāpati zou zijn.
- b. **Commentaar**:
  1. Er is waarschijnlijk **geen doctrine van goddelijk koningschap** of erfelijke goddelijkheid.
  2. De *Rājasūya* lijkt te wijzen op een **gekozen koningschap** met instemming van het volk.
  3. De koning is **onschendbaar**.
  4. De **plicht** van de koning is de Wet, **Dharma**, te steunen en te verdedigen. Zijn plichten hebben echter geen filosofisch karakter.

2.5 Wijzen van denken en categorieën

2.5.1 Het ontbreken van een logische theorie

Het verwerven van kennis in de Brāhmaṇa's is onwetenschappelijk:

- a. Er zijn vier wijzen van kennisverwerving:
  1. *Smṛti*: traditie;
  2. *Pratyakṣa*: waarneming;
  3. *Aitiḥya*: overdracht door een deskundige;
  4. *Anumāna*: redenering.
- b. Tussen 1 en 3 is geen verschil; 4 is onduidelijk.

2.5.2 De tegenstelling *parokṣa* - *pratyakṣa*

- a. Er is een tegenstelling tussen zaken die wel en niet kunnen worden waargenomen, nl.:
1. *parokṣa*, datgene dat buiten de gewone waarneming ligt en aan de goden is voorbehouden;
  2. *pratyakṣa*, datgene dat gewoonlijk wordt waargenomen.
- b. De gevolgen van deze zienswijze zijn het ontstaan van:
1. de doctrine van vormen (*rūpa*);
  2. de vaststelling van identificaties;
  3. de pantheïstische doctrine van de vereenzelviging van het individu en het universum;
  4. de betrekkelijkheid van de waarneming:
    - i. Het waargenomene en de waarheid zijn niet gelijk.
    - ii. Wat *parokṣa* voor de mensen is, is *pratyakṣa* voor de goden, en andersom.
  5. het begin van nadruk op de gedachte;
  6. de opvatting van het bijzondere inzicht door zieners: aan hen worden geopenbaard (dus niet gecreëerd):
    - i. het rijzen van de metra naar de hemel;
    - ii. de heilige teksten en riten. Voorbeelden:
      - (1) Indra openbaart de *stomabhāga*-formules aan Vasiṣṭha.
      - (2) Een *sāman* spreekt met Keśin Dālbhya.
      - (3) Een stem instrueert Devabhāga Śrautarṣa.
      - (4) Een gouden vogel en een meisje openbaren geheime teksten.
      - (5) Devabhāga Śrautarṣa ontdekt de juiste verdeling van het slachtoffer.
      - (6) Āditya, Indra, Prajāpati en *Brahman* hebben bepaalde teksten geopenbaard.

2.5.3 Onderzoeksdrang, categorieën, definities, classificaties en redeneringen

a. **Weetgierigheid:**

Hoewel het menselijk vernuft waardeloos is, zoekt het toch een uitweg, zodat er een drang is tot onderzoek:

1. *Mīmāṃsā*: het onderzoek;
2. *Vicikitsā*: de twijfel die aanzet tot onderzoek;
3. *Sthiti*: het resultaat van het onderzoek.

b. **Categorieën:**

De drang tot onderzoek om categorieën vast te stellen, wordt niet rationeel toegepast op feiten:

1. Theologen fantaseren er maar op los:
  - i. Wateren praktiseren ascese.
  - ii. Metra rijzen ten hemel.
2. De Ṛg Veda kent zijn en niet-zijn, maar doet er niets mee.
3. Men kent de hoofdwindstreken, maar haalt tijd en ruimte door elkaar.
4. De wet van de causaliteit wordt niet toegepast:
  - i. Onrealistische voorstelling van oorzaak en gevolg.
  - ii. De termen *kārya* 'resultaat' en *kāraṇa* 'oorzaak' ontbreken.
  - iii. Technische termen ontbreken, zoals *viśaya* 'object' en *viparyaya* 'tegenstelling'.
5. Enige vooruitgang blijkt uit:
  - i. een uitdrukking voor 'grondvorm': *prakṛti*;
  - ii. een uitdrukking voor 'verschil': *nānātva*;
  - iii. een achtervoegsel dat het wezen van iets uitdrukt: *tva, ta* '-heid';
  - iv. een ablativus die de oorzaak van een resultaat uitdrukt;
  - v. de poging algemene termen voor waarneming en gewaarwording, die ontbreken, weer te geven.

c. **Definities:**

Definities konden moeilijk worden gemaakt, omdat men geen onderscheid maakte tussen wat persoonlijk en onpersoonlijk, en wat actief en levend was en wat niet. Vreemde identificaties zijn het gevolg:

1. Het offer is de mens, het jaar of wat ook maar.
2. Verkeerde etymologieën, ondanks linguïstisch onderzoek.
3. Enige vooruitgang is geboekt in de definities van *kratu* 'het gewenste' en *dakṣ* 'het na wensen verkregene'.

d. **Classificaties:**

Classificatie is slecht ontwikkeld. Er is een voorliefde voor **getallen**:

1. *Prāṇa*, soms verdeeld in vijf elementen, bijv. geest, spraak, adem, gezicht en gehoor.
2. Opsommingen vindt men in de Aṅguttara Nikāya van de Pāli-canon en de Ekottarāgama.

e. **Redeneringen:**

Redeneren voltrekt zich slechts op basis van aanvaarding van de sequentie **principe, toepassing, resultaat**. Bijvoorbeeld op de vraag waarom de wijdeling melk drinkt, is het antwoord:

1. (Principe) Door melk groeien immers (*vai*) embryo's.
2. (Toepassing) Nu dus (*khalu vai*) is de wijdeling als het ware een embryo.
3. (Resultaat) Omdat hij de melk als voedsel heeft, laat hij zichzelf groeien.

2.5.4 Ordeningen van de wereld

a. Categorieën t.a.v. het begrip van de wereld:

De **dingen der wereld** hebben alle **leven** en zijn **concreet**: goden, mensen, planten, maar ook atmosfeer, mineralen en metra, getallen, emoties:

1. Heilige kracht is concreet.
2. De angst van het slachtoffer kleeft aan het roosterspit.
3. Schuld kan door de god worden meegenomen.
4. De goede daden van de offeraar zitten in het altaar.
5. Ook tijd en ruimte zijn substantieel en worden vertegenwoordigd door het jaar en de hoofdstreken:
  - i. *Ākāśa*, de ruimte tussen objecten, zoals de *antarikṣa* tussen hemel en aarde, wordt toch materieel voorgesteld.
  - ii. *Kāla*, eigenlijk het juiste moment voor iets, wordt zelfs een kosmische kracht, zoals het jaar.

b. De categorieën 'zijn' en 'niet-zijn':

1. 'Zijn' duidt slechts aan waar de wereld vandaan kwam. 'Niet-zijn' is de basis van alle dingen.
2. De termen zijn niet meer dan woordspelingen, zonder diepere gedachte.

c. Ordening van ideeën:

1. De **vijfvoudige verdeling**:
  - i. de vijf elementen;
  - ii. de vijf zintuigen.
2. **Analogie van makrokosmos en mikrokosmos** vanaf de *Puruṣa Sūkta*:
  - i. Wat voor de goden (*adhidaivata*) aarde, atmosfeer en hemel is, is voor het menselijk zelf (*adhyātma*) geest, adem en spraak.
  - ii. Verder corresponderen:
    - (1) wind - adem;
    - (2) vuur - spraak;
    - (3) zon - oog;
    - (4) windstreken - oor;
    - (5) maan - geest.
3. **Voorliefde voor lijsten van correspondenties**:

De Trivṛt Stoma bijvoorbeeld hoort bij:

  - i. de god Agni;
  - ii. het metrum *gāyatrī*;
  - iii. de *rathāntara*-wijs;
  - iv. het *Brahman* tussen mensen;
  - v. de geit tussen beesten.

d. Deze correspondenties leiden al snel tot identificaties.

2.5.5 Aspecten en verschijnselen van de werkelijkheid

a. Benoeming van aspecten van de werkelijkheid:

De term *tanū*:

1. Oorspronkelijke betekenis:
'lichaam' van het zelf of de persoon, maar ook het geestelijk aspect.
2. Latere betekenis:
'**Aspect**' (vooral pluralis), zoals de aspecten van Agni en Prajāpati, waaronder sterfelijkheid en onsterfelijkheid.
3. De gezamenlijke *tanū*'s zijn ook een *tanū*, het geheel.
4. De aspecten leiden weer tot identificaties.

b. Benoeming van de verschijnselen:

1. De term *rūpa*:

- i. Oorspronkelijke betekenis:
'zichtbare uitbreiding' of '**vorm**'.
- ii. Vorm bestaat alleen tijdens het leven.
- iii. De naam correspondeert met de vorm.
- iv. Naam en vorm zijn echter twee onafhankelijke machten.
- v. *Rūpa* is meestal de inhoud van de vorm.
- vi. Omdat vormen overeenkomen, leiden deze weer tot identificaties.

2. De term *dhāman*:

- i. Oorspronkelijke betekenis:
'wat bevolen is' (Oldenberg).
- ii. Later:
'woning', zoals de boter voor Agni of de morgenstond voor *Ṛta*.

c. Taalwetenschappen:

1. Alleen op het gebied van de **grammatica** kennen de Brāhmaṇa's een **duidelijke ontwikkeling**.
2. Met name Pāṇini en Yāska hebben hieraan bijgedragen.

3 De filosofie van de Upaniṣads

3.1 De oorsprong van de Upaniṣads

3.1.1 Betekenis en belangrijkste kenmerken van de Upaniṣads

- a. Betekenis en definiëring:
Upaniṣad < *upa-ni* en *sad*: ‘nederzittingen’, d.w.z. de leerling zat tegenover de leraar en leerde van hen de heilige teksten uit het hoofd.
- b. De plaats van lezing is:
  1. in alle rust **in het huis van de leraar** of
  2. bij bijzonder heilige, geheime teksten, **in het woud**.
- c. Deze Woudteksten, **Āraṇyaka**’s, waren verbonden met de oudste en belangrijkste Upaniṣads.
- d. In de latere Upaniṣads zijn het ook de **vānaprastha**’s die in het woud studeren. Zij houden zich meer met de Āraṇyaka’s bezig dan met de Brāhmaṇa’s.

3.1.2 Verschillen tussen Brāhmaṇa's, Upaniṣads en Āraṇyaka's

a. Verschillen tussen Āraṇyaka's en Brāhmaṇa's:

1. Offers:

Er zijn verschillen, maar ze zijn niet absoluut:

i. Āraṇyaka's:

Deze geven een **allegorische interpretatie van het offer**, een beschrijving van de bedoeling van het offer, zonder dat het *per se* verricht moest worden. Het offer kon zelfs d.m.v. meditatie verricht worden.

ii. Brāhmaṇa's:

Deze geven een beschrijving van de juiste handelingen in het offer, met als doel ze uit te voeren.

2. Heilige teksten:

i. De heiligheid van de tekst is in de Āraṇyaka's groter dan in de Brāhmaṇa's. Maar ook hier is het verschil niet absoluut.

ii. Ook de Ṛg Veda kent bijzonder heilige teksten, die in de Āraṇyaka's gepresenteerd worden.

iii. Door hun heiligheid namen de teksten langzamerhand het eigenlijke offer over, zodat a.h.w. een **geestelijk offer** werd verricht.

3. Doctrines:

De Āraṇyaka's bevatten **geavanceerdere doctrines** dan de Brāhmaṇa's.

b. Verschillen tussen Upaniṣads en Āraṇyaka's:

1. Betekenis en gebruik:

i. Upaniṣads:

(1) Betekenis:

De Upaniṣads hebben betrekking op het karakter van het universum en de *Ātman* of het *Brahman*. Ze hebben de betekenis van 'geheim woord/frase/tekst/betekenis'.

Een Upaniṣad is dus een **geheime frase**.

Voorbeelden van epitheta voor het Absolute:

(a) *neti neti* ('niet zo, niet zo', d.w.z. de hoogste eenheid);

(b) *jalān* ('datgene waarin wezens geboren worden en sterven');

(c) *satyasya satyam* ('de waarheid van het ware');

(d) *tadvanam* ('de vereerde, geliefde').

(2) Gebruik:

(a) Ter afsluiting van het onderricht.

(b) Bij de behandeling van een kennisobject, bijv. over de betekenis van het woord 'Om'.

(c) Soms wanneer iemand zijn geheime levensregel wil ontvouwen, zoals niet bedelen.

ii. Āraṇyaka's:

Zij hadden een geheel ander gebruik dan de Upaniṣads.

2. Plaats:

i. Āraṇyaka:

Dit is een naam, gegeven aan de kenmerkende eigenschap van een tekst, bijv. een tekst die in het woud bestudeerd moet worden.

ii. Upaniṣad:

(1) Dit is een geheime tekst die op zo'n geheime plaats als het woud uitgesproken wordt.

(2) Later:

ook gebruikt voor geheime teksten van filosofische aard.

3.1.3 Theorieën over de oorsprong van de term 'Upaniṣad'

1. Oldenberg:

Upaniṣad is 'verering':

- a. *Upaniṣad* betekent in werkelijkheid 'verering' of 'aanbidding'.
- b. *Upasana* betekent hetzelfde.
- c. Het object van verering is het *Brahman* of de *Ātman*.

2. Kritiek van Keith:

Upaniṣad is niet 'verering':

- a. *Upa-sad* heeft slechts betrekking op het nederzitten bij de leraar.
- b. *Upa-sad* heeft een geheel eigen betekenis waardoor een term *Upaniṣad* nodig werd om de eigenlijke actie te beschrijven.
- c. Het idee van verering is reeds vroeg verdwenen:
  - i. Taittirīya Upaniṣad:
Upaniṣad is 'kennis van de combinatie van letters'.
  - ii. De betekenis van *Upaniṣad* = 'regel, voorschrift' kan niet gemakkelijk uit 'verering' zijn ontstaan, wel 'geheime instructie' uit 'sessie, nederzitting'.
- d. Het *Brahman* of de *Ātman* kan geen object van verering zijn, want dit impliceert een dualisme subject - object, hetgeen de Upaniṣadische doctrine niet kent. Maar geheel onmogelijk is het niet.

3.1.4 Theorieën over de oorsprong van de Upaniṣads

1. Deussen: De *kṣatriya*-oorsprong van de Upaniṣads:

- a. *Upaniṣad* is niet 'geheime betekenis' en 'geheime instructie', maar 'geheim gesprek' en 'geheime verklaring'.
- b. De *kṣatriya*'s kwamen met deze nieuwe doctrine, terwijl de priesters zich nog met de Brāhmaṇa's, met de rituelen als onderwerp, bezighielden.
- c. De teksten laten instructies zien van **koningen die brahmanen onderwijzen**:
  - i. Chāndogya Upaniṣad V:
Koning Aśvapati Kaikeya onderricht vijf brahmanen over het wezen van *Ātman Vaiśvānara*.
  - ii. Brhad Āraṇyaka Upaniṣad en Kauṣītaki Upaniṣad:
Koning Ajātaśatru onderwijst Gārgya Bālāki over het wezen van het *Brahman*.
  - iii. Chāndogya Upaniṣad I:
Koning Pravāhaṇa Jaivali onderricht de brahmanen over het wezen van de ether.
  - iv. Brhad Āraṇyaka Upaniṣad:
Koning Pravāhaṇa Jaivali beweert dat de doctrine van transmigratie nooit aan de brahmanen bekend is geweest.

2. Kritiek van Keith: De brahmaanse oorsprong van de Upaniṣads:

- a. De Upaniṣads zijn overgeleverd door priesters, niet door de *kṣatriya*'s, die zich met oorlog bezighielden.
- b. De voorstanders van de *kṣatriya*-oorsprong van de Upaniṣads houden er **uiteenlopende meningen** op na:
  - i. Garbe:
    - (1) De *kṣatriya*'s kwamen in opstand tegen het offer en verzonden een monistische filosofie rond het *Brahman*.
    - (2) Zelfs de doctrine van *karman* over het belang van moraliteit zou van hen komen.
    - (3) De publieke opinie zou de brahmanen ertoe gedwongen hebben deze filosofie te accepteren.
Keith: Het Indiase volkskarakter is echter in strijd met een monistische opvatting.
    - (4) De ene *kṣatriya*-doctrine streed met een andere, waardoor o.a. het Boeddhisme ontstond.
  - ii. Hertel:
    - (1) Hij noemt de *kṣatriya*'s rationalisten, maar vergeet de doctrine van *karman*.
    - (2) Zij zouden de oude goden depersonaliseren, maar ze noemen natuurkrachten goden.
    - (3) Hun filosofie zou atheïstisch, materialistisch en amoreel zijn.
- c. Dat de brahmanen volgens de *kṣatriya*'s de Upaniṣadische filosofie niet zouden hebben gekend, is absurd en opschepperij.
- d. De *kṣatriya*'s hebben weliswaar deelgehad in de nieuwe filosofische ontwikkeling, maar de priesters verzonden de Upaniṣads en hun figuranten.
- e. Priesters die niet aan de offers deelnamen, zochten werk in de vorm van discussies met de koningen, waarvoor ze loon kregen.
- f. De gedachten van de Upaniṣads stijgen uit boven die over de offers.
- g. De mensen die aan de discussies meededen, kwamen uit alle kasten:
  - i. Satyakāma, een slaaf;
  - ii. Divodāsa Atithigva, een prins-ziener;
  - iii. Priesters die hun kinderen prinsen wilden laten worden.
- h. De Upaniṣadische filosofie is uit die van de Brāhmaṇa's ontstaan.
- i. De Upaniṣadische filosofie is niet beperkt tot Kurukṣetra, maar reikt zover als het noordwesten en de Indus, Magadha, maar ook de Vindhya-bergen en Madras. ↓

3. De Upaniṣads en de vermenging der volkeren:

Hoewel directe bewijzen ontbreken, is het aannemelijk dat de Upaniṣads het product vormen van de Aryo-Dravidische gedachtenwereld, een vermenging waaruit iets nieuws ontstond.

3.2 De overgeleverde Upaniṣads

3.2.1 Inleiding tot de overgeleverde Upaniṣads

1. De Upaniṣads zijn tot stand gekomen na een lange intellectuele ontwikkeling en discussies tussen de priesterscholen.
2. De genoemde auteurs, zoals Yājñavalkya, hebben de teksten niet geschreven.
3. De teksten zijn herhaalde redacties.
4. De doctrines die uiteengezet zijn, zijn niet altijd consistent.

3.2.2 De relatieve chronologie van de Upaniṣads

a. De oudste Upaniṣads:

Hieronder vallen:

1. het filosofische gedeelte van de Aitareya Āraṇyaka (II: 1-3);
2. Aitareya Upaniṣad (= Aitareya Āraṇyaka II: 4-6);
3. Bṛhad Āraṇyaka Upaniṣad (I-IV);
4. Chāndogya Upaniṣad;
5. Taittirīya Upaniṣad (= Taittirīya Āraṇyaka VII-IX);
6. Kauṣītaki Upaniṣad;
7. Kena Upaniṣad (= Jaiminīya Upaniṣad Brāhmaṇa IV: 18-21), die reeds deels metrisch is.

b. De metrische Upaniṣads:

1. Hieronder vallen:

- i. Kaṭha Upaniṣad;
- ii. Īśa Upaniṣad (= Vājasaneyi Saṃhitā XL);
- iii. Śvetāśvatara Upaniṣad;
- iv. Muṇḍaka Upaniṣad;
- v. Mahānārāyaṇa Upaniṣad (= Taittirīya Āraṇyaka X).

2. Kenmerken :

- i. Ze zijn **metrisch gecomponeerd. Het proza is verdwenen.**
- ii. Inhoudelijk zijn het **korte dogma's** in een bizarre fraseologie. De allegorieën zijn verdwenen.
- iii. Hun relatie met andere teksten zijn los of niet aanwezig:
- iv. ad b.1.i:
De Kaṭha Upaniṣad is een filosofische herschrijving van de mythe van Naciketas uit de Taittirīya Brāhmaṇa.
- v. ad b.1.ii:
De Īśa Upaniṣad heeft niets met de andere boeken van de Vājasaneyi Saṃhitā van doen.
- vi. ad b.1.iii:
De Śvetāśvatara Upaniṣad staat geheel los.
- vii. ad b.1.iv:
De Muṇḍaka Upaniṣad gebruikt de Atharva Veda.
- viii. ad b.1.v:
De Mahānārāyaṇa Upaniṣad heeft geen verband met de andere boeken van de Taittirīya Āraṇyaka.

c. De Upaniṣads in proza-nieuwe stijl:

1. Hieronder vallen:

- i. Praśna Upaniṣad ;
- ii. Maitrāyaṇīya Upaniṣad ;
- iii. Māṇḍūkya Upaniṣad.

2. Kenmerken:

- i. Het **proza is veel ontwikkelder** dan dat van de oudste groep.
- ii. De taal is **klassiek Sanskriet** in de Maitrāyaṇīya Upaniṣad.
- iii. Uitgebreide kennis van oudere teksten.

d. De latere Upaniṣads:

1. De productie van Upaniṣads bleef doorgaan en de relatie met andere werken is los.
2. Er zijn **vier klassen van latere Upaniṣads**: Zij die:
  - i. doctrines uit de oudere Upaniṣads verder ontwikkelen; ↓

- ii. zich wijden aan het roemen van de *yoga*-praktijken, die religieuze extase teweegbrengen;
- iii. de toestand van de *saṃnyāsin* behandelen;
- iv. Rudra-Śiva roemen.

3.2.3 Geschiedenis van de Upaniṣads

a. De verzameling van Upaniṣads in collecties:

1. Er zijn drie grote groepen:
  - i. **Atharvan Upaniṣads:**
De oudste verzameling van 34 of 52 Upaniṣads.
  - ii. **De Zuid-Indiase groep:**
108 Upaniṣads van het oudere type.
  - iii. **De Dārā Śokōh-groep:**
50 Upaniṣads, vertaald in 1656 in het Perzisch voor Dārā Śokōh en weer vertaald in het Latijn door Anquetil-Duperron (die Schopenhauer las), bevattende:
    - (1) 12 van het oudere type;
    - (2) 26 Atharvan Upaniṣads;
    - (3) 8 andere;
    - (4) 4 hoofdstukken van de Vājasaneyi Saṃhitā.
2. Śaṃkara (9^e eeuw) kende reeds de Upaniṣads die in de drie groepen voorkomen, evenals Rāmānuja (11^e eeuw).

b. De absolute chronologie van de Upaniṣads is niet met zekerheid te geven:

1. **Argument 1:**
  - i. De Boeddha-doctrine kende reeds de Upaniṣads. De datering is dan vóór de Pāli-canon, dus vóór 500 v. Chr.
  - ii. **Tegenwerpingen:**
    - (1) De datum van de Boeddha staat niet vast.
    - (2) De datum van de Boeddhistische canon berust op traditie.
2. **Argument 2:**
  - i. Het karakter van het metrum van de **metrische Upaniṣads** is **antiek**.
  - ii. **Tegenwerpingen:**
    - (1) Vergelijking met de epiek is nauwelijks mogelijk, omdat de datum van de epiek niet vaststaat.
    - (2) Vergelijking met de Pāli-teksten is ook niet goed mogelijk wegens onzekere datum en taalverschil.
3. **Argument 3:**
Vergelijking met het metrum van de Bṛhaddevatā is wel mogelijk. Deze stamt uit de 4^e eeuw v. Chr., dus de **metrische Upaniṣads zijn ouder dan de 4^e eeuw v. Chr.**
4. **Conclusies Keith:**
  - i. De **oudste Upaniṣads** zijn **niet vóór 600 v. Chr.** geschapen.
  - ii. De **latere Upaniṣads** zijn misschien ontstaan tussen **100-500 na Chr.**

c. De introductie van nieuwe literaire vormen:

1. De **dialog** t.g.o. de dogmatische uiteenzetting in de Brāhmaṇa's. De dialogen zijn echter wel ontstaan uit de korte discussies in de Brāhmaṇa's.
2. Het **individuele karakter** van de nieuwe manier van leren versterkte de dialogvorm.
3. Het **wedstrijdkarakter** van de dialogen met een prijs als beloning.
4. De **deelnemers** aan de dialogen zijn heel verschillend:
  - i. Twee brahmanen die raadsels opgeven.
  - ii. Vader en zoon.
  - iii. Yājñavalkya (een der wijsten).
  - iv. Vrouwen.
  - v. Goden, w.o. Prajāpati en Indra en de demon Virocana.
  - vi. Dieren die instructies geven.
5. Het **vrijwel ontbreken van dialectiek** in de discussies: Er worden vragen gesteld en dogmatische antwoorden gegeven. Alleen bij Yājñavalkya is er sprake van planning. ↓

6. Geen vooruitgang in logica, maar wel in literair niveau.
7. Gebruik van vergelijkingen.
8. Herhaling van dezelfde idee in verschillende gedaanten.

3.3 De interpretatie van de Upaniṣads

3.3.1 De filosofie van Śaṅkara

De doctrine van Śaṅkara wordt uiteengezet in diens commentaar op de Vedāntische zienswijze in de *Brahma Sūtra* van Bādarāyaṇa:

1. De leer van de Upaniṣads is één en kent geen tegenstellingen.
2. Er zijn twee soorten kennis:
  - a. De hogere kennis, die alleen het *Brahman* of de *Ātman* herkent, d.i. de hoogste eenheid die tegelijk werkelijkheid, gedachte en geluk is.
    - i. Het *Brahman* (of de *Ātman*) is de **werkelijkheid** waarover geen beweringen kunnen worden gedaan, want hij is niet divers, maar wel onpersoonlijk.
    - ii. Het *Brahman* is **gedachte** of bewustzijn, zonder activiteit, dus zonder subject en object.
    - iii. **Gelukzaligheid** is slechts een metaforische omschrijving, want echt bewustzijn bestaat niet meer.
    - iv. Zoals de werkelijkheid het *Brahman* is, is het **individuele Brahman**: 'Jij bent dat' (*tat tvam asi*). De bewustwording hiervan leidt tot bevrijding uit de kringloop der geboorten. De werkelijkheid is dus onverdeeld.
  - b. De lagere kennis die alleen illusie ziet als werkelijk. Dit is *māyā*, de verbondene van de *Ātman*.
    - i. Het bestaan is niet vluchtig, zoals de nihilistische school beweert ('alles is leegte'), maar is **tastbaar en werkelijk**.
    - ii. De illusie beperkt de *Ātman* niet werkelijk, want er is geen dualisme, maar laat wel het **universum** zijn, zoals het zich aan ons voordoet.
    - iii. Zoals de grote god Hiraṇyagarbha de *Ātman* is, welke verduisterd is door illusie, zo is ook de oneindige stroom van diversiteit in de natuur illusie, die echter wel de werkelijkheid in zich bevat.

3.3.2 De theïstische beweging: de pantheïstische filosofie van Rāmānuja

a. De theorie van Rāmānuja:

Śaṅkara beweert dat alle Upaniṣads uit één filosofische gedachte zijn voortgekomen. Dit is onjuist, daar alleen al de Brahma Sūtra, die Śaṅkara becommentarieert, andere denkbeelden kent. Bādarāyaṇa's zienswijze lijkt meer op die van Rāmānuja, die eveneens de Brahma Sūtra heeft becommentarieert:

1. De wereld en de individuen zijn geen product van illusie, maar hebben ieder een eigen identiteit.
2. De wereld en de individuen zijn werkelijkheid, maar van lagere rang dan het *Brahman*, hoewel ze van deze deel uitmaken.
3. Het *Brahman* is een persoonlijk wezen.
4. De wereld en de individuen maken deel uit van een goddelijk wezen.
5. De individuen worden echter niet geheel opgenomen in de god, maar behouden een apart bestaan, dit alles nadat ze door verering van de god uit de kringloop der geboorten zijn bevrijd.
6. Juist door het in stand blijven van enige vorm van bewustzijn bij de individuen is er volkomen gelukzaligheid mogelijk.

b. Belang van Rāmānuja en de theïstische beweging:

1. Rāmānuja heeft minder dan Śaṅkara gepoogd de Upaniṣads in één schema onder te brengen. Hij richt zich meer op de Brahma Sūtra, maar zijn ideeën passen toch goed op de andere Upaniṣads.
2. De theïstische beweging gaf:
  - i. eerst de filosofische basis voor de verering van Rudra voort (Śvetāśvatara Upaniṣad);
  - ii. later de filosofische basis voor de verering van Viṣṇu ten tijde van Rāmānuja.

3.3.3 Deussens theorie van de stadia van geloof

Deussen volgt Yājñavalkya in de Bṛhad Āraṇyaka Upaniṣad:

1. Śaṅkara heeft vastgesteld dat de belangrijkste doctrine van de Upaniṣads het **onderscheid** is dat gemaakt wordt **tussen de empirische werkelijkheid en het ding op zichzelf** (zie Kant en Schopenhauer over het primaat van de wil over het intellect).
2. De andere doctrines wijken hiervan af omdat dit onderscheid intellectueel van een **te hoog niveau** is om te kunnen worden vastgehouden.
3. Hierdoor ontstond een **verandering van geloof**.
De **stadia** zijn als volgt:
  - a. Het universum is werkelijk en een absoluut ding.
  - b. **Pantheïsme:**
De *Ātman* is het universum:
    - i. Yājñavalkya beschrijft de *Ātman* als de ondersteuner en de interne heerser van het universum.
    - ii. De *Ātman* produceert het universum en treedt het binnen met zijn zelf (vergelijk Prajāpati in de Brāhmaṇa's).
  - c. **Kosmogonisme:**
De *Ātman* is overal gelijk:
    - i. Hij scheidt geen andere geesten, maar treedt daarin binnen.
    - ii. Er is dus een identiteit tussen de geest in het hart en de grote buitenwereld.
  - d. **Theïsme:**
De identiteit tussen de ziel van de mens en de *Ātman* in 't algemeen wordt opgeheven:
    - i. Er komt een onderscheid tussen de *Ātman* van het individu en de *Ātman* in zijn hoogste aspect.
    - ii. Deze ontwikkeling loopt uit op de gelijkstelling van de *Ātman* met Rudra in de Śvetāśvatara Upaniṣad.
  - e. **Sāṃkhya en Yoga:**
    - i. De godheid verdwijnt, omdat de zielen onafhankelijke entiteiten zijn en de wereld kan worden verklaard o.g.v. een niet-geestelijk beginsel: de *prakṛti*, de oorspronkelijke natuur.
    - ii. God wordt alleen gebruikt *ab extra*, om aan het volk tegemoet te komen.

3.3.4 Keith's theorie van de stadia van geloof

a. Kritiek van Keith op Śaṅkara en Deussen:

1. Śaṅkara is ongeloofwaardig door te suggereren dat de auteurs werkelijk het onderscheid hanteerden tussen hogere en lagere kennis.
2. Deussen is rationeler dan Śaṅkara, maar het verband tussen de stadia van geloof is niet juist.

b. Keith's theorie over de verbondenheid van kosmogonisme, pantheïsme en theïsme:

1. Het **kosmogonisme** is de oudste vorm van de doctrine van de *Ātman*:
  - i. De schepping verloopt als volgt:
    - (1) Er is het eerste principe.
    - (2) De eerste schepping is de manifestatie van dat principe.
    - (3) Het principe treedt de schepping binnen.
  - ii. De schepping komt niet voort door de wil van een schepper, maar uit zichzelf.
  - iii. Ontwikkeling is een kenmerk van de schepping, dat ze *ab initio* bezat.
2. Het **pantheïsme** is de doctrine van de identiteit van de *Ātman*, het eerste principe:
  - i. Het principe manifesteert zich in de wereld (zoals *Puruṣa* door het offer de wereld werd).
  - ii. Dit geestelijk principe van de wereld wordt gelijkgesteld met het geestelijk principe van de mens.
3. Het **theïsme** ontstond door de behoefte bij de brahmanen en het volk aan concreetheid: **persoonlijke verering van grote goden** in wie men zijn vertrouwen legde, m.n. **Rudra**, een 'levende' god (i.t.t. Prajāpati, die vager is):
  - i. Kaṭha Upaniṣad:
Doctrine van de predestinatie: de reddende kennis komt niet voort uit leren, maar door de openbaring van kennis door de hoogste god (Rudra).
  - ii. Śvetāśvatara Upaniṣad:
Toewijding aan de hoogste god (Rudra) is het belangrijkste.
  - iii. Het persoonlijke element in de religie vormde dus het theïsme.

3.3.5 De anti-theïstische beweging en Yājñavalkya

a. Het ontstaan van de anti-theïstische beweging:

De Boeddhistische en Sāṃkhya-systemen van filosofie kennen slechts individuele zielen en een ongelooft in de absolute *Ātman*. Deze anti-theïstische tendens begon bij Yājñavalkya:

1. Er was behoefte de volkse religieuze fictie te ontstijgen.
2. Door de *Ātman* van zijn betekenis te ontdoen, blijven er slechts individuele zielen en de buitenwereld over.
3. De theorie van Yājñavalkya:
  - i. De *Ātman* is het wetende zelf, dus het subject van het kennen.
  - ii. De *Ātman* kon dus geen object van kennen zijn.
  - iii. Buiten de *Ātman* is geen werkelijkheid, aangezien deze de werkelijkheid zelf is.
4. Deze theorie vormt de basis van de filosofie van Śaṃkara, die beïnvloed werd door een school van Aupaniṣada's (en niet door Boeddhistische scholen als de Mādhyamika's en de Vijñānavādins), die het onderscheid tussen de twee vormen van kennis hanteerde (de theorie van Yājñavalkya).
5. Tussen Yājñavalkya en Śaṃkara bevinden zich nog de commentatoren op Yājñavalkya.

b. Het belang van Yājñavalkya:

1. Yājñavalkya is niet de eerste auteur geweest, die uitdrukking gaf aan de typisch Upaniṣadische filosofie:
  - i. De pantheïstische en de kosmogonistische zienswijzen zijn de oudste en verschijnen in de Aitareya Āraṇyaka en de Brāhmaṇa's.
  - ii. Yājñavalkya's zienswijze komt m.n. tot uitdrukking in de Bṛhad Āraṇyaka Upaniṣad, maar ook in de Chāndogya Upaniṣad.
2. Yājñavalkya's doctrine is de meest individuele en heeft de grootste filosofische waarde.
3. Door Yājñavalkya is vooruitgang geboekt t.o.v. de Brāhmaṇa's.

3.3.6 Conclusie: de stadia van geloofsontwikkeling

- a. Er ontstonden eerst **twee zienswijzen** op het vraagstuk van de eenheid van de wereld:
  1. Het **concept van het *Brahman***, die de gehele kosmos omvat en de heilige kracht is die alles beheerst.
  2. De ontwikkeling van een **zienswijze met een psychisch element** op basis van de studie van de slaap- en waaktoestand:
    - i. de eenheid wordt eerst *prāṇa*, adem, genoemd;
    - ii. later heet de eenheid *prajñā*, intellect;
    - iii. ten slotte de *Ātman*, het zelf dat adem en intellect omvat en transcendeert.
- b. Een volgende stap in de ontwikkeling is de **gelijkstelling van de individuele *Ātman* met het *Brahman* die de kosmische *Ātman* is.**
- c. **Problemen t.a.v. de eenheid van de wereld:**
  1. Yājñavalkya is zeker van de wereldillusie, maar ook van de eenheid van de *Ātman*, die in het leven gebroken is door de individualiteit en met de dood weer heel wordt.
  2. De Kaṭha Upaniṣad accepteert de geestelijke en de niet-geestelijke wereld als werkelijk en één, maar ziet een tegenstelling tussen het Absolute en individuele zielen. Dit leidt tot afschaffing van:
    - i. het Absolute (Sāṃkhya-filosofie);
    - ii. het Absolute en het individuele (Boeddhisme).

3.4 Het probleem en de voorwaarden van kennis

3.4.1 De bronnen van kennis van het *Brahman* of de *Ātman*

3.4.1.1 De Brāhmaṇa's en de bronnen van kennis

De Brāhmaṇa's kennen drie bronnen van kennis:

1. (de studie van) de Veda's;
2. (de plicht van) het offer;
3. (het belang van) ascese.

3.4.1.2 De Upaniṣads en de bronnen van kennis

1. **De Veda's als bron van kennis:**
  - a. De drie of vier Veda's zijn de bron, maar **niet de complete** bron van kennis. Ze zijn beperkt:
    - i. Śvetaketu kan het probleem van transmigratie niet oplossen.
    - ii. Nārada kan de *Ātman* niet begrijpen.
    - iii. Taittirīya Upaniṣad:
De Veda's zijn niet meer dan een middel om de waarheid te bereiken.
  - b. De **Upaniṣads** worden beschouwd als **het essentiële deel van de Veda's**, die hiermee worden afgesloten, en **de geheime instructie van de Veda's**. Ze worden daarom aangeduid als **Vedānta**.
2. **Het offer als bron van kennis:**
  - a. Het offer wordt niet afgewezen, maar krijgt een **lagere waarde** toebedeeld:
    - i. Door het offer wordt de mens slechts naar de Vaderen geleid en daarna weer naar de aarde. Het geeft geen absolute bevrijding.
    - ii. Bṛhad Āraṇyaka Upaniṣad:
Het offer is minderwaardig; alleen het zelf kan geëerd worden.
    - iii. Chāndogya Upaniṣad:
Ook hier worden de slechte kanten van het offer genoemd.
    - iv. De **rituelen** vormen een **substituut voor het offer**.
  - b. Het offer wordt **toch weer in ere hersteld**:
    - i. Kaṭha Upaniṣad en Śvetāśvatara Upaniṣad:
Het offer heeft waarde.
    - ii. Maitrāyaṇīya Upaniṣad:
Het volgen van de plichten is noodzakelijk om het individuele en het persoonlijke zelf te verenigen.
  - c. **Oorzaak van het eerherstel van het offer:**
De groeiende afkeer van de brahmanen van de Boeddhistische en Jāinistische dogma's.
3. **Ascese als bron van kennis:**
  - a. Ascese wordt niet afgewezen, maar, evenals het offer, een **lagere waarde** toebedeeld:
    - i. Bṛhad Āraṇyaka Upaniṣad:
Ascese is de weg naar de lagere gelukzaligheid van de wereld der Vaderen.
    - ii. Chāndogya Upaniṣad:
Het geloof van de woudbewoners is een straf.
  - b. **Herstel van de waarde van ascese:**
    - i. Taittirīya Upaniṣad:
De Vedische studie en vooral ascese is zeer waardevol.
    - ii. Mahānārāyaṇa Upaniṣad:
Nyāsa, wereldverzaking, staat zelfs boven de eigenlijke ascese.
    - iii. Kena Upaniṣad e.v.:
Ascese is noodzaak om kennis van het *Brahman* te verwerven.
  - c. **Oorzaak van het herstel van de waarde van ascese:**
    - i. Het volksgeloof eiste dit.
    - ii. Het leverde de priesters inkomen.
    - iii. De hervormers kregen minder invloed, terwijl de meeste priesters hun ideeën overnamen.

3.4.1.3 Overige bronnen van kennis

1. De noodzaak van (onderricht door) een **leraar**:
  - a. De noodzaak ontbreekt:
    - i. Bṛhad Āraṇyaka Upaniṣad:
Yājñavalkya onderricht zijn vrouw Maitreyī informeel.
    - ii. Chāndogya Upaniṣad:
Aśvapati Kaikeya onderwijst op vrijwillige basis enige brahmanen.
  - b. Een leraar is absoluut noodzakelijk:
Kaṭha Upaniṣad:
Een leraar is essentieel.
2. Zelfbeheersing
3. Onthouding
4. Kalmte
5. Geduld

3.4.2 Het vraagstuk van de mate waarin kennis verkregen kan worden

De Upaniṣads laten duidelijk zien dat men op zoek is naar kennis van de *Ātman*, maar men vraagt zich ook af of dit wel mogelijk is:

- a. De **ontwikkeling van onkenbaarheid naar kenbaarheid** door de gunst van de leraar en de god:
  1. Ṛg Veda:
Het eerste principe is verborgen in zichzelf.
  2. Bṛhad Āraṇyaka Upaniṣad:
    - i. De wereld van naam en vorm is de god, verborgen in waarheid of werkelijkheid.
    - ii. De werkelijke werkelijkheid is het zelf.
  3. Chāndogya Upaniṣad:
    - i. De wereld is slechts naam, een empirische werkelijkheid.
    - ii. De werkelijke werkelijkheid is de *Ātman*, verborgen in de empirische werkelijkheid.
  4. Bṛhad Āraṇyaka Upaniṣad:
Alle kennis is onwetendheid, *avidyā*, die na de dood afgeworpen wordt.
  5. Kaṭha Upaniṣad:
Werkelijke kennis, die leidt tot verlossing, moet door een leraar gegeven worden en door de gunst van de *Ātman*, later de schepper.
  6. Śvetāśvatara Upaniṣad:
    - i. Gebeden aan de goden voor hulp.
    - ii. Toewijding, *bhakti*, aan de god en de leraar.
- b. **Yājñavalkya's leer van de onkenbaarheid van de *Ātman*:**
  1. Het zelf kan niet worden gekend:
    - i. Het bewustzijn als middel van kennisvergaring veronderstelt dualiteit.
    - ii. Na de dood is er dus geen bewustzijn, want het Absolute kent geen dualiteit en is dus onkenbaar.
  2. Het individuele zelf is ook onkenbaar, want het kan niet tegelijkertijd subject zijn (degene die kennis vergaart) en object (kennisvergaring).
- c. Latere Upaniṣads en andere werken wijzen op basis hiervan kennis af en benadrukken transmigratie als enige mogelijkheid om het Absolute te kennen.

3.5 Het wezen van het Absolute

3.5.1 Inleiding tot het wezen van het Absolute

- a. In de Upaniṣads komen veel met elkaar strijdige theorieën over het wezen van het Absolute voor.
- b. Over drie zaken is men het eens:
  1. Er is een **eenheid**.
  2. Het is noodzakelijk om het wezen van deze eenheid te be-grijpen.
  3. De namen voor deze eenheid zijn *Brahman* of *Ātman*, die vrijwel aan elkaar gelijk zijn.

3.5.2 Eenheidstheorieën van weinig waarde

1. **Gārgya Bālāki in gesprek met koning Ajātaśatru** (Bṛhad Āraṇyaka Upaniṣad):
Het wezenskenmerk van het Absolute kan allerlei vormen hebben, zoals de ziel in de zon, maan, bliksem enz.; de persoon in de spiegel, in de schaduw, in het lichaam enz. De koning noemt daarop de oorsprong van de adem als het Absolute.
2. **Śākalya:**
De wezenskenmerken van het Absolute zijn adem, liefde, vormen, ether enz.
3. **Janaka:**
De wezenskenmerken zijn spraak, adem, oog, oor enz.
4. **Yājñavalkya:**
Al deze kenmerken zijn slechts manifestaties van de goddelijke eenheid. De essentiële eenheid is die tussen het Absolute en onze eigen geest.
5. **Uddalāka e.a. in gesprek met koning Aśvapati Kaikeya** (Chāndogya Upaniṣad):
Ātman Vaiśvānara heet de eenheid die gevormd wordt door de hemel, zon, wind, ether, water en aarde. De koning weerspreekt dit: de *Ātman* is intern, niet extern.
6. **Nārada, geïnstrueerd door Sanatkumāra** (Chāndogya Upaniṣad):
  - a. De identificaties lopen via veel stadia (adem, spraak, gedachte, kracht, water enz.) naar *bhūman* (het alomvattende), *ahaṃkāra* (het principe van het egoïsme) en de *Ātman*, het zelf in de mens.
  - b. De overgang van individu naar het alomvattende gaat aldus: Waarheid is gebaseerd op kennis, deze op gedachte enz. en plezier op het onbegrensd.

3.5.3 Andere eenheidstheorieën

1. Prajāpati's instructie van Indra en de demon Virocana:

Chāndogya Upaniṣad:

Prajāpati doet drie voorstellen als beschrijvingen van de *Ātman*:

- a. De *Ātman* is het lichaam (geaccepteerd door Virocana).
- b. De *Ātman* is de geest in de dromen (verworpen door Indra).
- c. De *Ātman* is de geest in de droomloze slaap, waarin geen verschil is tussen object en subject en waar de toegang ligt tot de identificatie met het Absolute.

2. Taittirīya Upaniṣad over het wezen van de *Ātman*:

Er zijn vijf *Ātmans*:

- a. *Annamaya*: het lichaam;
- b. *Prāṇamaya*: de levensadem;
- c. *Manomaya*: het zelf van de geest, d.w.z. de bewuste wil;
- d. *Vijñānamaya*: het zelf van de wijsheid en de verering van de god in plaats van het offer;
- e. *Ānandamaya*: het zelf van de gelukzaligheid waarvoor geen woorden zijn en die dus geen object van kennis is. Deze gelukzaligheid wordt doorbroken door het geloof in een verschil tussen het zelf en deze gelukzaligheid.

3. Adem als de overwinnaar in de rivaliteit der identificaties:

- a. Door onderzoek te doen naar de kwaliteit van de zaken waarmee de *Ātman* geïdentificeerd wordt, probeerde men de werkelijke *Ātman* te achterhalen.
- b. Telkens blijkt dat adem (en de identieke wind) het wint van spraak, oog, oor enz. Adem is dan een idee van het *Brahman*.
- c. Keith:
Dit is een inadequate theorie.

4. Andere identificaties van het *Brahman*:

Het *Brahman* is:

- a. geest;
- b. de zon (vergelijk Achnaton in Egypte);
- c. de ether.

5. Het *Brahman* in de offerrite:

De verschillende priesterscholen verbonden het *Brahman* met een element van de offerrite:

- a. De Ṛg Veda-scholen:
Het *Brahman* is de *Uktha-litanie*, m.n. in de *Mahāvratā*-ceremonie.
- b. De Sāma Veda-scholen:
Het *Brahman* is de *sāman*, m.n. de *udgītha*.
- c. De Yajur Veda-scholen:
Het *Brahman* is het *paard* dat geofferd wordt.
- d. Het *Brahman* is de lettergreep 'OM' (oorspronkelijk slechts een uiting van toestemming).

6. Adem en het intellect:

De adem wordt geïdentificeerd met het intellect, maar de nadruk komt meer op het laatste te liggen.

- a. Aitareya Āraṇyaka:
Adem is *prajñā*, 'intellect'.
- b. Kauṣītaki Upaniṣad:
Volledige identificatie van adem en intellect, maar het intellect rijst in belang.
- c. Chāndogya Upaniṣad:
Identificatie van adem, ether en gelukzaligheid, waarbij adem afhankelijk is van de *Ātman*.

3.5.4 Het *Brahman* als de triade *sat-cit-ānanda*

Het *Brahman* wordt verwoord door een opsomming in een triade:

1. Het *Brahman* is *sat* (waarheid, zijn):
Het idee van een oorspronkelijke tweeëenheid zijn-niet-zijn komt reeds voor in de Ṛg Veda, maar aangezien beide niet empirisch zijn, blijft in de Upaniṣads ten slotte slechts *zijn (sat)* over.
2. Het *Brahman* is *cit* (bewustzijn, gedachte):
  - a. **Yājñavalkya's theorie** (zonder verband met de adem):
    - i. De hoorder, de begrijper, de weter zijn intern en onbekend, goddelijk en niet onderhevig aan lijden: de **ziel**, het **subject**.
    - ii. De organen en hun functies zijn slechts andere namen voor het subject.
    - iii. Ether en ruimte vermengen zich met de ziel, waar de geluiden en andere gewaarwordingen elkaar ontmoeten.
    - iv. Dit kennende subject is **bewust** in de:
      - (1) wakende toestand (en kent het verschil tussen goed en kwaad);
      - (2) dromen tijdens de slaap (en bouwt zijn eigen wereld);
      - (3) droomloze slaap (maar heeft geen bewustzijn van objecten en is desalniettemin niet onbewust).
    - v. Het *Brahman* is ook het **wezen van het licht**, zoals in de metafoor: 'De dag van het *Brahman* is eeuwig'.
  - b. Theorieën die wel verband houden met adem, zijn te vinden in Upaniṣads die afhankelijk zijn van de Bṛhad Āraṇyaka Upaniṣad en die het zelf als **intellect** beschouwen:
    - i. Chāndogya Upaniṣad;
    - ii. Aitareya Upaniṣad;
    - iii. Kauṣītaki Upaniṣad.
3. Het *Brahman* is *ānanda* (gelukzaligheid):
Het *Brahman* heet *ānanda* (en niet foutief *ananta* 'het eeuwige'):
  - a. Yājñavalkya:
    - i. De **gelukzaligheid verschijnt in de droomloze slaap**, waar bewustzijn van individualiteit verdwenen is, zodat het zelf verheven is boven pijn en verdriet en dus vreugde kent.
    - ii. Vreugde is het Absolute (het *Brahman*).
  - b. Theorieën die afhankelijk zijn van de Bṛhad Āraṇyaka Upaniṣad:
    - i. Chāndogya Upaniṣad:
Het Absolute is *Kha*:
      - (1) ether;
      - (2) adem;
      - (3) vreugde.
    - ii. Kauṣītaki Upaniṣad.
    - iii. Taittirīya Upaniṣad (Ānandavallī):
      - (1) Belangrijk is de opmerking:
Men moet geen scheiding maken tussen subject en object, omdat daardoor de vreugde verloren gaat en de angst gaat overheersen.
      - (2) De *Ānandamaya* wordt nu verheven boven de *Vijñānamaya* (in de Bṛhad Āraṇyaka Upaniṣad was dit nog niet zo).
Latere Upaniṣads:
De *Ānandamaya* is nu slechts de koker (*kośa*) van het *Brahman* of het zelf.
  - c. Theorieën die het aspect van **ellende** benadrukken:
    - i. Klassieke Upaniṣads:
Geen groot pessimisme. ↓

- ii. Latere Upaniṣads:
Het pessimisme groeit.

3.5.5 Het niet-empirische aspect van het *Brahman*

- a. Yājñavalkya benadrukt het onkenbare aspect van het *Brahman*: onze kennis hierover is niet-bestaand.
- b. De formule *neti neti* 'niet zo, niet zo' geeft aan dat het **Absolute niet te definiëren** is.
- c. In het Absolute zijn subject en object versmolten en heerst geen verscheidenheid.
- d. Het bewustzijn van het *Brahman* is andersoortig, nl. ongedifferentieerd, zodat hieruit vreugde ontstaat.
- e. Hierdoor ontstond een **terminologie van contradicties**:
  1. **Empirisme**:
Het Absolute kan onderzocht worden en niet.
  2. **Ruimte**:
Het Absolute is oneindig groot en klein; het is verweven met ruimte en alles doordringend.
  3. **Tijd**:
Het Absolute is niet aan tijd gebonden; het staat boven verleden en toekomst en duurt eeuwig en is momentaan.
  4. **Causaliteit**:
Het Absolute kent geen diversiteit en heeft geen oorzakelijk verband; het staat boven de tegenstellingen (in de Kaṭha Upaniṣad en de Tīśa Upaniṣad).
  5. **Zwijgen**:
Brahma Sūtra:
Śaṅkara's legende van Vāṣkali en Bāhva: De vraag naar het wezen van de *Ātman* wordt beantwoord met zwijgen.

3.6 Het Absolute en het universum

3.6.1 Het probleem van de relatie tussen het Absolute en het universum

3.6.1.1 Inleiding tot het probleem van de relatie tussen het Absolute en het universum

- a. Vereenzelviging van het Absolute en het universum geeft het probleem dat het Absolute onkenbaar is en het universum kenbaar.
- b. Deussen:
Het probleem wordt in de Upaniṣads opgelost door Yājñavalkya, waardoor de Bṛhad Āraṇyaka Upaniṣad de basis is voor het gedachtengoed van de Upaniṣads: het **Absolute en het universum zijn identiek**.
- c. De ontwikkeling verloopt aldus:
  1. kosmogonisme;
  2. pantheïsme;
  3. atheïsme;
  4. hernieuwd realisme;
  5. theïsme.

3.6.1.2 Van kosmogonisme naar theïsme

1. Kosmogonisme: De *Ātman* in levende dingen:

Aitareya Āraṇyaka:

De *Ātman* verschijnt in allerlei gradaties van bewustzijn in planten, dieren en mensen. De mensen overtreffen alle in intelligentie en verlangens. Er is echter geen duidelijke verwijzing naar de identiteit van de *Ātman* met het universum.

2. De pantheïstische zienswijze:

Deze wordt uitgedrukt d.m.v. metaforen:

- a. De spin en de draad (ontwikkeling van de wereld uit het Absolute).
- b. Vuur en vonken (idem).
- c. Een klont zout, in water opgelost.
- d. Een klont zout zonder innerlijk en uiterlijk aspect.
- e. Het licht dat alles doordringt.
- f. De innerlijke beheersers: deze zetelt in het hart en regeert als heer het universum. Hij is de beschermheer van heelal en mensheid, waardoor ze niet conflicteren.
- g. *Tat tvam asi* ('dat ben jij') en *etad vai tat* ('dat is dit') drukken de eenheid van zelf en kosmos uit.

3. Mislukte pogingen ter vereenzelviging van het Absolute en het universum:

a. Aitareya Upaniṣad:

De doctrine van de schepper die de oersubstantie creëert en deze betreedt (afkomstig uit de Brāhmaṇa's).

b. De *Puruṣa* woont in het hart, een span hoog en als vuur zonder rook.

4. Atheïsme en nieuw realisme:

a. Atheïsme:

De Brāhmaṇa's tonen de niet-theïstische tendens van vervanging van de persoonlijke Prajāpati door de onpersoonlijke *Brahman*.

b. Deze tendens ondervindt oppositie van degenen die **realisme** en persoonlijkheid willen toewijzen.

c. De volgende stap is de **scheiding tussen het Absolute en het individuele zelf**:

i. Kaṭha Upaniṣad:

Het Absolute en het individuele zelf zijn als licht en schaduw.

ii. Śvetāśvatara Upaniṣad:

(1) De identiteit van het Absolute zelf en de individuele zelden kan alleen worden verwerkelijkt door de **opperheer**, de *Īśvara*. Deze *Īśvara* is ook een magiër die de wereld schept als een illusie.

(2) Deze theorie is slechts een ontwikkeling van het pantheïsme en het kosmogonisme.

5. De theïstische ontwikkeling:

Het nieuwe theïstische aspect is nauw verbonden met **Rudra**:

- a. De andere Vedische goden staan op gelijk niveau met de mensen.
- b. Śiva, en later Viṣṇu, is sterk gerelateerd aan de theïstische ontwikkeling.
- c. *Īśvara*, *Īśa* e.d. verwijzen naar Śiva en later naar de Hoogste Heer.
- d. Rudra wordt de *Īśāna*, de Heer, genoemd van goden, mensen en de wereld.

3.6.2 Het ontstaan van de wereld

3.6.2.1 Theorieën over het ontstaan van de wereld

De verschillende theorieën over de fasen van ontwikkeling berusten alle op **dezelfde hypothese**:

1. **Algemene voorstelling:**

- a. Eerst was er het niet-zijnde dat zijnde is.
- b. Het verrijst.
- c. Een ei verschijnt en ligt gedurende één jaar.
- d. Het ei splitst zich in een gouden deel, de hemel, en een zilveren deel, de aarde.

2. **Ṛg Veda en Aitareya Upaniṣad:**

De oermaterie is het water.

3. **Chāndogya Upaniṣad:**

- a. Het *Brahman* besluit te scheppen:
  - i. hitte, vandaar
  - ii. water (vgl. zweet), vandaar
  - iii. voedsel.
- b. De *Jīvātman*, het individuele zelf, betreedt hitte, water en voedsel.

4. **Praśna Upaniṣad:**

- a. De *Jīvātman* vermengt hitte, water en voedsel.
- b. De zo ontstane materie kent fijne en grove elementen.
- c. De aarde, het water, de hitte, de wind en de ether worden onderscheiden van de elementen waaruit ze bestaan.

5. **Taittirīya Upaniṣad:**

- a. Een vijfvoudige verdeling vormt de basis van de natuurorde in de Indiase filosofie:
De *Ātman* schept:
  - i. ether;
  - ii. wind;
  - iii. vuur;
  - iv. water;
  - v. aarde..
- b. De vijf zintuigen corresponderen met deze elementen.

3.6.2.2 Het Absolute, de ziel en de wereldziel

a. Het binnentreden van het Absolute in de wereld:

1. De algemene doctrine:

- i. Na de schepping treedt het Absolute deze binnen.
Het zelf van het Absolute doordringt alle soorten leven, ontstaan door alle manieren van geboren worden, dus ook bomen en planten.
- ii. De theorie komt voor in de doctrine van de **transmigratie**, waaraan dieren, insecten, groenten en goden onderworpen zijn.

2. Bṛhad Āraṇyaka Upaniṣad:

- i. De *Ātman* is oorspronkelijk mannelijk noch vrouwelijk.
- ii. De *Ātman* wordt gekloofd in twee delen.
- iii. De delen komen weer bijeen in de schepping van nieuw leven (zowel menselijk als dierlijk).
- iv. Vergelijk Plato's Symposium.

b. De ziel van de wereld:

Vanuit de gedachte dat het universum een schepping is, en dus ook een lichaam, ontstaat het **onderscheid tussen lichaam en ziel** en vandaar **tussen wereld en wereldziel**:

1. Ṛg Veda:

De **Hiraṇyagarbha** treedt als gouden embryo de wereld binnen na de eerste daad van de schepper of van **Brahman** (de mannelijke god).

2. Kauṣītaki Upaniṣad:

Bevestiging van de positie van deze goden.

3. Śvetāśvatara Upaniṣad:

Deze theïstische tekst kent beide goden en **Kapilarṣi**, de rode ziener.

4. Kaṭha Upaniṣad:

Het Grote Zelf volgt op de onontwikkelde oergeest (vgl. de *buddhi* van de Sāṃkhya).

3.6.3 Het Absolute als onderhouder van het universum

Het **Absolute** is niet alleen **schepper**, maar ook **beheerser** en **onderhouder** van de wereld, hetgeen leidt tot de idee van een actor met een wil, een ethiek en een persoonlijkheid:

1. Voorstellingen van het Absolute als onderhouder van de wereld:

- a. Brhad Āraṇyaka Upaniṣad:
Yājñavalkya's gesprek met Gārgī:
De Onsterfelijke **onderhoudt de orde** door hemel en aarde, de tijdsperioden enz. **gescheiden** te houden. Alles verloopt volgens **regels**.
- b. Kaṭha Upaniṣad en Brhad Āraṇyaka Upaniṣad:
Vergelijking tussen het Absolute en de **āsvattha-boom** die zijn scheuten neerwaarts richt en de werelden gescheiden houdt.
- c. Chāndogya Upaniṣad:
Het Absolute is de **brug** tussen verleden en toekomst.
- d. Brhad Āraṇyaka Upaniṣad:
Het Absolute is de **antaryāmin**, de innerlijke heerser van de kosmos, **hij die alles beheerst als zijnde zijn lichaam**, ook als dat van hem gescheiden is en hem niet kent.
- e. Śvetāśvatara Upaniṣad:
Het Absolute is de **wereldziel**.

2. Het Absolute en de wil:

De zienswijze dat het Absolute de **enige actor** is, leidt tot de doctrine van het Absolute als **wil**:

- a. Kauṣītaki Upaniṣad:
Het Absolute leidt de mensen naar goede of slechte daden.
- b. Diverse Upaniṣads:
  - i. De goden zijn ook onderworpen aan de wil van het *Brahman*.
  - ii. De geest die de ziel en de ware verlangens gekend heeft, krijgt het **leven van vrijheid**.
  - iii. De vrijheid hangt samen met het kenmerk van de geest als **vrij handelende actor**.
  - iv. De geest die de ziel niet gekend heeft, zal een **leven van gevangenschap** leiden:
    - (1) De gevangenschap hangt samen met de consequentie hiervan dat de geest **dus ook op zichzelf** gevangenschap uitoefent.
    - (2) Maitrāyaṇīya Upaniṣad:
'Hij boeit zichzelf door zichzelf, als een vogel door zijn nest.'

3. het Absolute t.a.v. wil en ethiek:

- a. De consequentie van de zienswijze dat het **Absolute** almachtig is, d.w.z. **alles laat gebeuren**, is dat de **mens niet verantwoordelijk is voor zijn daden**:
- b. Jaiminīya Upaniṣad Brāhmaṇa:
'De goede godheid' (waarschijnlijk Agni-Rudra) laat een mens door naar de wereld van de ziel, nadat deze verklaard heeft dat niet hij, maar de godheid, verantwoordelijk is voor de daden die hij (de mens) tijdens zijn leven verricht heeft.

4. De persoonlijkheidswording van het Absolute:

De consequentie van de zienswijze dat het **Absolute** **definieerbaar** is, is dat het meer als **persoonlijkheid** optreedt:

- a. Śvetāśvatara Upaniṣad:
De *Ātman* geeft delen van zijn kwaliteiten aan mensen die goede daden verrichten.
- b. Kaṭha Upaniṣad:
Het wijze zelf beoordeelt individuele zielen volgens de kwaliteit van hun werken.

3.6.4 Het aanzien van het universum

3.6.4.1 De ontwikkeling van de voorstellingen van het universum

De gedachten over het bouwwerk van het universum ontwikkelen zich als volgt:

1. Veda's:
  - a. Er zijn drie werelden:
    - i. aarde: *bhū*
    - ii. luchtruim : *bhuva*
    - iii. hemel: *svar*
  - b. Deze delen zijn verweven met de ether (= de ruimte, welke het *Brahman* is).
2. **Aitareya Upaniṣad:**
Dezelfde driedeling, maar nu liggen de **oerwateren** rondom deze gebieden.
3. **Taittirīya Upaniṣad:**
Een vierde deel wordt toegevoegd: ***mahas***, waarmee het *Brahman* wordt bedoeld.
4. **Muṇḍaka Upaniṣad en Mahānārāyaṇa Upaniṣad:**
Een vijfde, zesde en zevende deel worden toegevoegd: ***janas, tapas, satya***.
5. **Latere teksten:**
Zeven corresponderende werelden worden toegevoegd.
6. **Bṛhad Āraṇyaka Upaniṣad:**
Andere zienswijze:
  - a. Uitgaande van het **kosmische ei** is de verdeling:
    - i. de bewoonde wereld;
    - ii. de aarde die deze omhult;
    - iii. de oceaan die de aarde weer omhult.
  - b. Waar aarde en hemel elkaar bijna raken is een **breuk** in de schaal van het ei, waarachter de achterkant van de hemel is.
7. **Bṛhad Āraṇyaka Upaniṣad:**
Weer een andere zienswijze:
  - a. Het universum kent **tien lagen**: De werelden van:
    - i. de wind;
    - ii. de atmosfeer;
    - iii. de Gandharva's;
    - iv. de zon;
    - v. de maan;
    - vi. de sterren;
    - vii. de goden;
    - viii. Indra;
    - ix. Prajāpati;
    - x. *Brahman*.
  - b. De **zon** staat in deze rij **dichter bij de aarde** dan de maan.
  - c. Zon en maan staan in verband met **transmigratie** van de ziel.
8. **Kauṣītaki Upaniṣad:**
Er zijn **zes lagen**:
  - a. vuur;
  - b. wind;
  - c. Varuṇa;
  - d. Indra;
  - e. Prajāpati;
  - f. *Brahman*.

3.6.4.2 De doctrine van de kringloop van de wereld

- a. De **doctrine van de periodieke vernietiging en herrijzing** van de wereld **verbindt twee tegenovergestelde zienswijzen**:
  1. Op basis van de doctrine van de transmigratie kan de wereld **nooit** in de tijd **ontstaan** zijn (geen begin hebben).
  2. Het **ontstaan** van de wereld is ook een geaccepteerde doctrine.
- b. De doctrine van de **kringloop van de wereld** stamt uit **late teksten**:
  1. Śvetāśvatara Upaniṣad:
    - i. De wereld is als een net dat de god, als een spin, vele malen uitwerpt.
    - ii. Op basis van de daden van de ziel deelt de schepper aan ieder zijn eigenschappen uit.
  2. Latere Upaniṣads:
Periodieke vernietiging van de wereld.
- c. De doctrine van de kringloop van de wereld versterkt in feite de zienswijze van het ontstaan van de wereld.

4 Concordantietabel

Zoek (nogmaals) uw onderwerp in de rechterkolom, selecteer en kopieer de term(en) in de linkerkolom en zoek hiermee in de tekst (Ctrl-C, Ctrl-home, Ctrl-F, Ctrl-V)

1. Index van namen
2. Index van categorieën en termen

1. Index van namen

Aditi	Aditi (Ind.) (godin)
Agni	Agni (1) (Ind.) (god)
Narāśaṃsa	Agni (1): Narāśaṃsa (Ind.) (god), Nārāśaṃsī [Narashamsa, Narashansa, Narasamsa, Narasansa, Narashamsi, Narashansi, Narasamsi, Narasansi]
Ahura Mazdā	Ahura Mazdā = Ormuzd (Ir.) (god) [Ahura Mazda]
Aitareya	Aitareya, Mahidāsa (Ind.) (auteur) (patron.) (lit.) [Mahidasa Aitareya]
Ajātaśatru	Ajātaśatru (1) (Upaniṣads) (Ind.) (koning van Kāśī) [Ajatashatru, Ajatasatru, Kashi, Kasi]
Achnaton	Amenhotep IV (< gr. Amenophis (Ἀμενωφίς) < eg. Amāna Ḥātpa) = Achnaton = Akhenaten = Echnaton = Ichnaton = Ikhnaton = Khuenaten (Eg.) (koning)
Anquetil-Duperron	Anquetil-Duperron, Abraham Hyacinthe (Frankr.) (auteur)
Anumati	Anumati (Ind.) (godin)
Arbuda Kādraveya	Arbuda (2) Kādraveya (Ind.) (nāgarṣi) [Arbuda Kādraveya, Arbuda Kadraveya, nagarsi, nagarisi, nagarshi, nagarishi]
Aryo	Ariërs = skt. Ārya (Ind.) (volk), Arisch [Arya]
Āśāḍhi Sauśromateya	Āśāḍhi Sauśromateya (Ind.) (priester) [Asadhi Saushromateya, Ashadhi Saushromateya, Asadhi Sausromateya]
Aśvapati	Aśvapati (2) Kaikeya = Kekaya = Kaikaya (Ind.) (koning) [Ashvapati, Asvapati]
Atharvan	Atharvan (Ind.) (godelijke priester), nom. Atharvā, adj. Ātharvaṇa
Atri [+ spatie]	Atri (Ind.) (godelijke priester, auteur, ṛṣi en prajāpati), Ātreya [Atreya, rsi, risi, rshi, rishi, prajapati]
Bādarāyaṇa	Bādarāyaṇa (Ind.) (auteur) [Badarayana]
Bāhva	Bādhva = Bāhva (Ind.) (leraar) [Badhva, Bahva]
Vāškali	Bāškali = Vāškali (Ind.) (myth. fig.) [Baskali, Bashkali, Vaskali, Vashkali]
Bhaga	Bhaga (Ind.) (god)
Bhāllaveya	Bhāllaveya, Indradyumna (Ind.) (priester) [Bhallaveya]
Bharadvāja	Bharadvāja (1) (Ind.) (auteur en ṛṣi) [Bharadvaja, rsi, risi, rshi, rishi]
Bhr̥gu	Bhr̥gu (Ind.) (godelijke priester, ṛṣi en prajāpati), Bhārgava [Bhr̥gu, Bhr̥gu, Bhargava, rsi, risi, rshi, rishi, prajapati]
Bloomfield	Bloomfield, Maurice (auteur)
Boeddha	Boeddha (1) = Buddha (Ind.-B.) (profeet) (alg.)
Brahman (de mannelijke god)	Brahmā (Ind.) (god) (lit.) [Brahma]
Brahmaṇaspati	Bṛhaspati (1) = Brahmaṇaspati (Ind.) (abstracte god), Bārhaspatya [Bṛhaspati, Brihaspati, Brahmanaspati, Barhaspatya]
Madras	Chennai = vrm. Madras = Chennapattanam (Ind.) (topogr., tNv Puducherry, Chennai, Tamilnāḍu)
Dakṣa	Dakṣa (1) Āditya (Ind.) (god) [Dakṣa Āditya, Daksa Aditya, Daksha Aditya]

Dārā Śokōh	Dārā Śokōh = Dārā Śikōh, Muḥammad (Ind.) (Mogol-prins) [Dara Sokoh, Dara Shukoh, Dara Shikoh]
Deussen	Deussen, Paul Jakob (auteur)
Devabhāga Śrautarṣa	Devabhāga Śrautarṣa (Ind.) (<i>ṛṣi</i> , broer van Vasudeva) [Devabhaga Shrautarsa, Devabhaga Shrautarsha, Devabhaga Srautarsa, Devabhaga Srautarsha rsi, risi, rshi, rishi]
Indrāṇī	Devī: <i>Mātṛkā</i> : Indrāṇī = Aindrī = Māhendrī = Pulomajā = Paulomī = Śacī (Ind.) (godin) [Indrani, Aindri, Mahendri, Pulomaja, Paulomi, Shaci, Shachi, Saci, Sachi, Matrka, Matrika]
gepersonifieerd als god van de	Dharma (Ind.) (1. god, 2. titel v. e. god)
Dīrghatamas	Dīrghatamasa Aucatyā (Ind.) (myth. auteur) [Dirghatamas]
Divodāsa Atithigva	Divodāsa Atithigva (Ind.) (prins, <i>ṛṣi</i>) [Divodasa Atithigva, rsi, risi, rshi, rishi]
Dravidische	Dravidiërs (Ind.-T.) (volk), Dravidisch
Dyaus	Dyaus (Ind.) (god)
Egypte	Egypte = Kemet = Kumat = eg. km.t = Khēmi = kopt. Χημι = akk. Mišru = arab. Miṣr = hebr. Mitzráyim = gr. Αιγυπτος (Afr.-Eg.) (land), Egyptisch, Egyptenaar
Garbe	Garbe, Richard (auteur)
Gārgī	Gārgī Vācaknavī (Ind.) (filosofoe) [Gargi Vacaknavi, Gargi Vachaknavi]
Gārgya Bālāki	Gārgya Bālāki (Ind.) (leraar) [Gargya Balaki]
Grieken	Griekenland = lat. Graecia = gr. Hellas = Ellas = Hellada = Ellada (Ἑλλάς = Ἑλλάς = Ἑλλάδα = Ἑλλάδα) (Eur.-Gr.) (land), Grieks (Oud-Grieks), Griek
Hertel	Hertel, Johannes (auteur)
Hiraṇyadant Vaidā	Hiraṇyadant Vaidā = Hiraṇyadant Baidā (Ind.) (<i>ṛṣi</i>) [Hiranyadant Vaidā, Hiranyadant Baidā, rsi, risi, rshi, rishi]
Hopkins	Hopkins, Edward Washburn (auteur)
Iḍā	Iḍā (3) = Ilā (Ind.) (godin), Aiḍā = Ailā (Purūravas) [Ida, Aida]
India	India (Azië-Ind.) (land), Indisch (Indiaas, Oud-Indisch), Indiër
Indische	India (Azië-Ind.) (land), Indisch (Indiaas, Oud-Indisch), Indiër
Indra	Indra (1) (Ind.) (god)
Iraans	Iran = oir. *Aryānām = mperz. Ērān = (mod.) nperz. Irān = operz. Pārsa (1) = gr. Persis (Περσις) = hebr. Pāras = arab. Bilād Fāris = lat. Persia = nl. Perzië (Azië-Ir.) (land), Iraans, Iraniër; Perzisch, Pers (Ir.) [Aryanam, Parsa, Eran, Paras, Bilad Faris]
Iran	Iran = oir. *Aryānām = mperz. Ērān = (mod.) nperz. Irān = operz. Pārsa (1) = gr. Persis (Περσις) = hebr. Pāras = arab. Bilād Fāris = lat. Persia = nl. Perzië (Azië-Ir.) (land), Iraans, Iraniër; Perzisch, Pers (Ir.) [Aryanam, Parsa, Eran, Paras, Bilad Faris]
Perzisch	Iran: Iraans = Perzisch (taal, alg.) (Ir.)
Jaiminīya	Jaimini (Ind.) (auteur) (lit.), Jaiminīya (lit.) [Jaiminiya]
Janaka	Janaka (Ind.) (koning)
Jupiter	Jupiter (1) = Juppiter = lat. Iuppiter = Iuppiter (L/R) (god)
een kosmische kracht, zoals het	Kāla (1) (Ind.) (god) [Kala]
Kāla 'tijd'	Kāla (1) (Ind.) (god) [Kala]
Kant en	Kant, Immanuel (auteur)
Kapilarṣi	Kapila (1) = Kapilarṣi (Ind.) (filosoof) [Kapilarsi, Kapilarisi, Kapilarshi, Kapilarishi]
Kaṭha	Kaṭha (1) (Ind.) (filosoof) (fil./lit.), Kāṭhaka (lit.) [Katha, Kathaka]
Kauṣītaki	Kauṣītaki, Kahoda of Kahola (Ind.) (auteur), Kauṣītaki (lit.) [Kahoda Kausitaki, Kahoda Kaushitaki, Kahola Kausitaki, Kahola Kaushitaki]
Kavaṣa Ailūṣa	Kavaṣa Ailūṣa (Ind.) (<i>ṛṣi</i>) [Kavasa Ailusa, Kavasha Ailusha, rsi, risi, rshi, rishi]

Keith	Keith, Arthur Berriedale (auteur)
Keśin Dālbhya	Keśin (4) Dālbhya = Dārbhya (Ind.) (koning) [Keśin Dālbhya, Keśin Dārbhya, Keshin Dalbhya, Kesin Dalbhya, Keshin Darbhya, Kesin Darbhya]
Kuru-Pañcāla's	Kuru (Ind.) (1. lid van het volk der (Dakṣiṇa) Kuru's, 2. naamgever van de Kuru's, 3. <i>mahājanapada</i> , gebied in NW-India rond de hoofdsteden Āsandīvat (Assandh), Indraprastha, Hāstināpura), Kaurava
Kurukṣetra	Kurukṣetra (Ind.) (streek, tNWv Delhi tussen r. Satluj, r. Yamunā en Mārṅwār-woestijn, N-Hariyānā en Z- Pañjāb) [Kuruksetra, Kurukshetra]
Kutsa	Kutsa (2) Aurava (Ind.) (krijgsman) [Kutsa Aurava]
Latijn	Latium = mod. Lazio (It.) (regio), Latinus (Latijn(s), Latijn)
Magadha	Magadha (Ind.) (vrm. koninkrijk, in Zuid-Bihār, tZv Pāṭaliputra), Māgadha
Maitreyī	Maitreyī (Ind.) (vrouw van Yājñavalkya) [Maitreyi, Yajnavalkya]
Maitrāyaṇīya Upaniṣad	Maitri = Maitra = Maitreya (Ind.) (<i>rṣi</i>), Maitrāyaṇīya, Maitrāyaṇa (lit.) [vgl. Literatuur: Upaniṣad, Maitrāyaṇīya] [Maitrayaniya, Maitrayana, rsi, risi, rshi, rishi]
Maitrāyaṇī Samhitā	Maitri = Maitra = Maitreya (Ind.) (<i>rṣi</i>), Maitrāyaṇīya, Maitrāyaṇa (lit.) [vgl. Literatuur: Upaniṣad, Maitrāyaṇīya] [Maitrayaniya, Maitrayana, rsi, risi, rshi, rishi]
Māṇḍūkya Upaniṣad	Maṇḍūka (Ind.) (<i>rṣi</i>), Māṇḍūkya (lit.) [Manduka, Mandukya, rsi, risi, rshi, rishi]
Manu	Manu (1) (Ind.) (naam van bep. goddelijke scheppers of voorvaders), Mānava [Manava]
Marduk	Marduk = akk. logogr. ^d AMAR.UD = ^d AMAR.UTU = aram. Mrōḍāk = hebr. Merōḍaḳ = bijb. nl. (Jer. 50:2) Merodach = bijb. Vulg. lat. Merodach = bijb. Sept. gr. Marodach (Μαρωδαχ) (Mes.) (god) [Merodak, Mrodak]
Max Müller	Max Müller, Friedrich (auteur)
Melanesisch	Melanesië (Oceanië) (eilandengroep, tNOv Australië, lopend van O-Indonesië tot en met Fiji), Melanesisch, Melanesiër
Naciketas	Naciketas = Naciketa = Naciketā = Naciketan (Ind.) (myth. fig.) [Nachiketas, Nachiketa, Nachiketā, Nachiketa, Nachiketan]
Nairyō-saṅha	Nairyō-saṅha (lr.) (goddelijke bode) [Nairyo-sangha, Nairyosanha, Nairya saṅha, Nairyō.saṅhō]
Nārada	Nārada (1) (Ind.) (<i>rṣi</i> , <i>prajāpati</i> , (later) Viṣṇu- <i>avatāra</i>), Nārādīya (lit.) [Narada, Naradiya, rsi, risi, rshi, rishi, prajapati, Vishnu-avatara]
Nirṛti	Nirṛti (Ind.) (godin/personificatie) [Nirrti, Nirriti]
Nodhas	Nodhas (Ind.) (<i>rṣi</i>) [rsi, risi, rshi, rishi]
Oldenberg	Oldenberg, Hermann (auteur)
Pāli	Pāli = Pāḷi = Pali (Ind.) (taal)
Pañcāla's	Pañcāla (1) (Ind.) (<i>mahājanapada</i> , gebied tNv de r. Yamunā, tZv de Himālaya, tOv Kuru en tWv Kośalā, rond de hoofdsteden Ahicchattra = Ahikṣatra (mod. Aonla, tZWv Barelī = eng. Bareilly (stad), Barelī, Uttara Pradeśa) en Kampilya = Kāmpilya (mod. Kampilā, tNWv Farrukhābād (stad), Farrukhābād, Uttara Pradeśa) [Pancala, Panchala, Ahiksatra, Ahikshatra, Kampil]
Pāṇini	Pāṇini (Ind.) (auteur) [Panini]
Parjanya	Parjanya (Ind.) (god)
Plato	Plato = gr. Platon (1) (Πλάτων) (Gr.) (filosoof)
Prajāpati	Prajāpati (1) (Ind.) (1. onafhankelijke abstracte god, 2. naam of titel van div. scheppergoden of andere wezens) [Prajapati]
Hij is de eerstgeboren god, het gouden	Prajāpati (1): 'Hiraṇyagarbha' (2) (Ind.) (abstracte god)

	[Hiranyagarbha]
Prajāpati als Hiranyagarbha	Prajāpati (1): 'Hiranyagarbha' (2) (Ind.) (abstracte god) [Hiranyagarbha]
Hij is spraak, Vāc, Viśvakarman	Prajāpati (1): Viśvakarman (2) (Brāhmaṇa's) (Ind.) (abstracte god) [Vishvakarman, Visvakarman]
Pravāhaṇa Jaivali	Pravāhaṇa Jaivali (Ind.) (koning) [Pravahana Jaivali]
Pūṣan	Pūṣan (Ind.) (god) [Pusan, Pushan]
Svarbhānu	Rāhu (1): 'Svarbhānu' (Ind.) (<i>asura</i> -demon) [Svarbhanu]
Rāmānuja	Rāmānuja = Rāmānujācārya = geb. Ilayālvār = tam. Ilayaperumā! (Ind.-T.) (<i>Vedāntācārya</i>) [Ramanuja, Ramanujacarya, Ramanujacharya, Ilayalvar, Ilayaperumal, Vedantacarya, Vedantacharya]
Rohita	Rohita (Ind.) (god/personificatie)
Romeinse	Rome = lat./it. Roma (L/R-It.) (topogr./archeol. site, Lazio) = (overdr.) Romeinse rijk (L/R) (land, rond de MZ), Romeins, Romein
Śākalya	Śākalya, Vidagdha (Ind.) (auteur), Śākala (fil. school) [Vidagdha Shakalya, Vidagdha Sakalya, Shakala, Sakala]
Śaṃkara	Śaṃkara (1), Ādi = Śaṃkarācārya (Ind.) (<i>Vedāntācārya</i>) [Śaṅkara, Adi Shamkara, Adi Shankara, Adi Samkara, Adi Sankara, Shamkaracarya, Shankaracarya, Samkaracarya, Sankaracarya, Shamkaracharya, Shankaracharya, Samkaracharya, Sankaracharya, Vedantacarya, Vedantacharya]
Sanatkumāra	Sanatkumāra (Ind.) (<i>rṣi</i>) [Sanatakumāra, Sanatkumara, rsi, risi, rshi, rishi]
Śāṅḍilya	Śāṅḍilya (Ind.) (auteur, <i>rṣi</i>) (lit.) [Shandilya, Sandilya, rsi, risi, rshi, rishi]
Śāṅkhāyana Śrauta Sūtra	Śāṅkhāyana (1), (onbekende voornaam) (Ind.) (auteur v. ShShS) (lit.) [Shankayana, Sankhayana]
klassiek Sanskriet	Sanskriet = Saṃskṛta (Ind.) (taal der Veda's), Sanskritisch [Samskrta, Samskrita, Sanskrta, Sanskrita]
Sarasvatī	Sarasvatī (1) (Ind.) (rivier(godin)), Sārasvata (offer) [Sarasvati, Saraswati, Saravata, Saraswata]
Satyakāma	Satyakāma Jābāla (Ind.) (slaaf en kluizenaar) [Satyakama Jabala]
Savitṛ	Savitṛ (Ind.) (abstracte god) [Savitṛ, Savitri]
Scandinavische	Scandinavie = Noord-Germanie enz. plus Denemarken (na de volksverh.) (Eur.) (cultureel verbonden streek), Scandinavisch = Noords, Scandinaviër
Schopenhauer	Schopenhauer, Arthur (auteur)
Śibi's	Śibi (1) = Śivi (Ind.-Pak.) (volk en vrm. koninkrijk, omgeving Shorkot, tNOv Multan, Jhang, Pañjāb = Punjab) [Shibi, Sibi, Shivi, Sivi]
Indus	Sindhu = Sindhunada = Indus = Indus-dal (Ind.-Pak.) (rivier)
Śīśu Āṅgīrasa	Śīśu Āṅgīrasa (Ind.) (<i>rṣi</i>) [Shishu Angīrasa, Sisu Angīrasa, rsi, risi, rshi, rishi]
Rudra	Śiva (1) = Rudra (1) (Ind.) (god) (lit.) [Shiva, Shiwa, Siva]
Śiva	Śiva (1) = Rudra (1) (Ind.) (god) (lit.) [Shiva, Shiwa, Siva]
Rudra wordt de <i>Īśāna</i> , de Heer, genoemd	Śiva (1): 'Īśāna' (2) (<i>Pañcabrahma-avatāra</i> vlg. Śiva Purāṇa) (Ind.) (god) [Ishana, Isana, Pancabrahma-avatara, Panchabrahma-avatara]
Soma [hoofdletter, niet cursief]	Soma (Ind.) (god/kruid/drank)
Sūrya	Sūrya (1) (Ind.) (god), Saura (lit.) [Surya]
Śuṣṇa	Śuṣṇa (Ind.) (Dāsa-slangenmonster) [Shusna, Shushna, Susna, Dasa]
Śvetaketu	Śvetaketu (Ind.) (<i>rṣi</i>) [Shvetaketu, Svetaketu, Swetaketu, rsi, risi, rshi, rishi]

Śvetāśvatara Upaniṣad	Śvetāśvatara (Ind.) (<i>r̥ṣi</i>) (lit.) [Shvetashvatara, Svetasvatara, Swetasvatara, Swetaswatara, rsi, risi, rshi, rishi]
Tiamat	Tiamat = gr. (Berossus) Thalatte (Θαλαττη) (Mes.) (godin) [Ti'amat, Tiāmat, Ti-amat]
Taittirīya	Tittiri (Ind.) (leraar), Taittirīya (lit.) [Taittiriya]
Viśvarūpa	Triśiras = (BhPu) Viśvarūpa (1) (Ind.) (<i>asura</i> -demon, zoon van Viśvakarman = Tvaṣṭr) [Trishiras, Trisiras, Vishvarupa, Visvarupa]
Tvaṣṭr	Tvaṣṭr (Ind.) (abstracte god) [Tvastr, Tvasht, Tvastri, Tvashtri, Tvastar, Tvashtar, Twastr, Twashtar, Twastri, Twashtri]
Uddalāka	Uddalāka Āruṇi (Ind.) (<i>r̥ṣi</i>) [Uddalaka Aruni, rsi, risi, rshi, rishi]
Upagu Sauśravasa	Upagu Sauśravasa (Ind.) (<i>r̥ṣi</i> , <i>purohita</i>) [Upagu Saushravasa, Upagu Sausravasa, rsi, risi, rshi, rishi]
Vāc	Vāc (Ind.) (abstracte godin) [Vac, Vak, Vach]
Vājaśravas	Vājaśravas (Ind.) (myth. fig.) [Vajashravas, Vajasravas]
Varuṇa	Varuṇa (Ind.) (god) [Varuna]
Vasiṣṭha	Vasiṣṭha (Ind.) (auteur en <i>r̥ṣi</i>) (lit.) [Vasistha, Vasishtha, rsi, risi, rshi, rishi]
Vatsa	Vatsa (Ind.) (<i>r̥ṣi</i> , stiefbroer van Maitreya) [rsi, risi, rshi, rishi]
Vāyu	Vāyu (2) (Ind.) (god) (lit.), Vāyavīya (lit.) [Vayu, Vayaviya]
Vindhya-bergen	Vindhya = Vindhyācala = Vindhyagiri (Ind.) (goddelijk gebergte, m.n. liggend tNv de r. Narmāda, of samen met de Śatpurā-keten lopend van Gujarāt naar Chattīsgarh) [Vindhyacala]
Virāj	Virāj (1) (RV 10.90.5) (Ind.) (vr. oerwezen, dochter en moeder van Puruṣa) [Viraj]
Virocana	Virocana (Ind.) (<i>asura</i> -demon, zoon van Prahlāda en vader van Bali) [Virochana]
Viṣṇu	Viṣṇu (Ind.) (god) (lit.), Vaiṣṇava [Visnu, Vishnu, Vaisnava, Vaishnava]
Mahānārāyaṇa Upaniṣad	Viṣṇu: 'Nārāyaṇa' (3) (Ind.) (god), Nārāyaṇīya (lit.) [Narayana, Narayaniya]
Viśvakarman:	Viśvakarman (1) (Ind.) (god) [Vishvakarman, Visvakarman]
Prajāpati of Viśvakarman	Viśvakarman (1) (Ind.) (god) [Vishvakarman, Visvakarman]
Vṛṣākapi	Vṛṣākapi (Ind.) (goddelijke man-aap) [Vrsakapi, Vrisakapi, Vrshakapi, Vrishakapi]
Vṛtra	Vṛtra (1) (Ind.) (<i>asura</i> -demon- <i>nāga</i>) [Vrtra, Vritra, naga]
Odin [voorafgegaan door een spatie]	Wodan: Odin = Óðinn (Germ.) (god) [Odinn]
Yājñavalkya	Yājñavalkya (Ind.) (filosoof) [Yajnavalkya]
Yama	Yama (1) = Yamarāja (Ind.) (1. eerste mens, 2. god, broer van Yamī) [Yamaraja]
Yāska	Yāska (Ind.) (auteur) [Yaska]
Ymir	Ymir (Germ.) (oerreus)
Zoroaster	Zarathustra = av. Zaraθustra = gr. Zoroastres (Ζωροαστρης) = Zoroaster (Ir.) (profeet)
Zeus	Zeus (1) (Ζεύς) (Gr.) (god)

2. Index van categorieën en termen

bergen	Aardhoogte: berg
goud	Aardmaterie: goud(en)
<i>hiranya</i>	Aardmaterie: goud: term: <i>hiranya</i> (Ind.)
lood	Aardmaterie: lood
geestelijke en de niet-geestelijke	Aardmaterie: materie (materiaal, substantie)
materieel	Aardmaterie: materie (materiaal, substantie)
stoffelijk	Aardmaterie: materie (materiaal, substantie)
elementen	Aardmaterie: materie: element
grove elementen	Aardmaterie: materie: element, grof
oermaterie	Aardmaterie: materie: element, oer-
oersubstantie	Aardmaterie: materie: element, oer-
oerelementen	Aardmaterie: materie: element, oer-
Oermaterie, waaronder de oerwateren	Aardmaterie: materie: element, oer-: water
oermaterie is het water	Aardmaterie: materie: element, oer-: water
fijne en grove elementen	Aardmaterie: materie: element, subtiel (fijn)
<i>prakṛti</i>	Aardmaterie: materie: term: <i>prakṛti</i> , principe van de materie (Ind.)
mineralen	Aardmaterie: mineraal
zilveren	Aardmaterie: zilver(en)
zout	Aardmaterie: zout
adem	Adem (levensadem, levenslucht, levensademtocht)
levensadem	Adem (levensadem, levenslucht, levensademtocht)
levensademtochten	Adem (levensadem, levenslucht, levensademtocht)
ademen	Adem: ademhaling
ademhaalde	Adem: ademhaling
ademt	Adem: ademhaling
ingående	Adem: ademhaling: inademen
naar buiten gerichte adem	Adem: ademhaling: uitademen
uitgaande adem	Adem: ademhaling: uitademen
oe. <i>ædm</i>	Adem: term: <i>ædm</i> (oe.) (Germ.)
<i>an</i> 'ademen'	Adem: term: <i>an</i> (vb.) (Ind.)
<i>Ātman</i> is 'wind' en 'levensadem'	Adem: term: <i>ātman</i> (<i>Brahman</i>) (Ind.)
ohd. <i>atum</i>	Adem: term: <i>atum</i> (ohd.) (Germ.)
<i>prāṇa</i> 'adem' of <i>prāṇa</i> 's	Adem: term: <i>prāṇa</i> (Ind.)
<i>prāṇa</i> , adem	Adem: term: <i>prāṇa</i> (Ind.)
<i>Prāṇamaya</i>	Adem: term: <i>prāṇa</i> : <i>prāṇamaya</i> (adj.) (een <i>ātman</i> vlgs TU) (Ind.)
αυτην 'adem, blazen'	Adem: term: αυτην (Gr.)
In het begin	Begin: - van de tijd (mythische oertijd, in den beginne, <i>in eo tempore</i>)
geen begin hebben	Begin: beginloosheid
nooit in de tijd ontstaan	Begin: beginloosheid
eerste der mensen	Begin: eerste/oudste mens
eerste offeraar	Begin: eerste/oudste offeraar
eerste persoonlijke goden	Begin: eerste/oudste persoonlijke goden (Ind.)
eerste principe	Begin: eerste/oudste principe
na de eerste daad van de	Begin: eerste/oudste scheppingsdaad
oudste Upaniṣads	Begin: eerste/oudste Upaniṣads (Ind.)
oudste vorm van de doctrine van de	Begin: eerste/oudste vorm van de doctrine van de <i>Ātman</i> (Ind.)
eerste zaad van de geest	Begin: eerste/oudste zaad van de geest
onbegrensde	Begin: eindeloosheid (grenzeloosheid)
oneindig	Begin: eindeloosheid (grenzeloosheid)
bron	Begin: oorsprong
oorspronkelijke	Begin: oorsprong
oorsprong van de adem	Begin: oorsprong van de adem
ontstaan van de anti-theïstische	Begin: oorsprong van de anti-theïstische beweging (Ind.)

<i>Kāma</i> is bewust verlangen, de wil dus	Begin: oorsprong van de begeerte: <i>kāma</i> (Ind.)
ontstaan van <i>kāma</i>	Begin: oorsprong van de begeerte: <i>kāma</i> (Ind.)
ontstond <i>kāma</i>	Begin: oorsprong van de begeerte: <i>kāma</i> (Ind.)
tijd als het ontstaan van de	Begin: oorsprong van de Brāhmaṇa's (Ind.)
De dialogen zijn echter	Begin: oorsprong van de dialogen in de Upaniṣads (Ind.)
aanvang van de Vedische filosofie	Begin: oorsprong van de filosofie van de Veda (Ind.)
<i>ahamkāra</i> (individualiteit) ontspringt uit	Begin: oorsprong van de individualiteit: <i>ahamkāra</i> (Ind.)
oorsprong van de term 'Upaniṣad'	Begin: oorsprong van de term 'Upaniṣad'
bron van de tijd	Begin: oorsprong van de tijd
oorsprong van de Upaniṣads	Begin: oorsprong van de Upaniṣads (Ind.)
ontstaan van de wereld	Begin: oorsprong van de wereld
oorsprong is van het universum	Begin: oorsprong van de wereld
oorsprong van de schepping	Begin: oorsprong van de wereld
wereld nooit in de tijd ontstaan	Begin: oorsprong van de wereld
leidt tot de idee van een actor met een	Begin: oorsprong van het idee van een persoonlijke god met wil en ethiek
komt hieruit het idee voort van de	Begin: oorsprong van het idee van <i>karman</i> (Ind.)
kastensysteem wordt als feit	Begin: oorsprong van het kastenstelsel (Ind.)
oorsprong van het koningschap	Begin: oorsprong van het koningschap
oorsprong van het Naciketas-vuur	Begin: oorsprong van het Naciketas-vuur (Ind.)
onderscheid tussen lichaam en ziel	Begin: oorsprong van het onderscheid tussen lichaam en ziel
theïsme ontstond door de behoefte bij	Begin: oorsprong van het theïsme (Ind.)
auteur	Beroep en functie: auteur
hoeder van <i>dharma</i>	Beroep en functie: bewaker van de religieuze wet
commentator	Beroep en functie: commentator
dichter	Beroep en functie: dichter (hofdichter)
slaaf	Beroep en functie: dienaar: slaaf
eunuch	Beroep en functie: eunuch
functies	Beroep en functie: functie
rol	Beroep en functie: functie
gast	Beroep en functie: gast
Bhaga	Beroep en functie: gever: term: <i>bhaga</i> (god) (Ind.)
verkoper	Beroep en functie: handelaar, koopman
bemiddelaars	Beroep en functie: intermediair
ongelovigen	Beroep en functie: ongelovige
<i>anindrāḥ</i> 'twijfelaars aan Indra'	Beroep en functie: ongelovige: term: <i>anindrāḥ</i> ('twijfelaars aan Indra') (pl.) (Ind.)
hervormers	Beroep en functie: rel. persoon: godsdienststichter: reformator (hervormer, vernieuwer)
wijdeling	Beroep en functie: rel. persoon: inwijding: inwijdeling, ingewijde (noviet, initiant, myste)
woudbewoners	Beroep en functie: rel. persoon: kluizenaar (woudheilige)
Vaikhānasa's	Beroep en functie: rel. persoon: kluizenaar: term: <i>vaikhānasa</i> (Ind.)
<i>vānaprastha's</i>	Beroep en functie: rel. persoon: kluizenaar: term: <i>vānaprastha</i> (Ind.)
offeraar	Beroep en functie: rel. persoon: offeraar of opdrachtgever van het offer
Theologen	Beroep en functie: rel. persoon: theoloog
door de wijzen	Beroep en functie: rel. persoon: ziener (wijze, waarzegger)
ziener	Beroep en functie: rel. persoon: ziener (wijze, waarzegger)
<i>ṛṣi's</i>	Beroep en functie: rel. persoon: ziener: term: <i>ṛṣi</i> (Ind.)
<i>saṃnyāsin</i>	Beroep en functie: rel. persoon: zwervende bedelaar: term: <i>saṃnyāsin</i> (Ind.)
krijgers	Beroep en functie: strijder
<i>Kṣatriya</i>	Beroep en functie: strijder: <i>kṣatriya</i> = <i>rājanya</i> (Ind.)

overwinnaar	Beroep en functie: strijder: overwinnaar
deskundige	Beroep en functie: studie: geleerde
leerling	Beroep en functie: studie: leerling
student	Beroep en functie: studie: leerling
<i>brahmacārin</i>	Beroep en functie: studie: leerling; term: <i>brahmacārin</i> (brahmanenstudent) (Ind.)
leraar	Beroep en functie: studie: meester (leraar)
hoorder	Beroep en functie: toehoorder (hoorder)
hoorder, de begriper, de weter	Beroep en functie: waarnemer (kennende subject) [zie ook Filosofisch aspect: subject]
kennende subject	Beroep en functie: waarnemer (kennende subject) [zie ook Filosofisch aspect: subject]
Chāndogya	Beroep en functie: zanger: term: <i>chandoga</i> (Ind.), <i>chāndogya</i> (lit.)
zondaar	Beroep en functie: zondaar
bezit van de ware kennis	Bezit en roof: bezit van kennis
gemeenschappelijke erfenis van Vāc	Bezit en roof: bezit van spraak
gemeenschappelijke erfenis	Bezit en roof: bezit, gemeenschappelijk
besteelt	Bezit en roof: diefstal (roof)
schenken	Bezit en roof: gave (alg.)
<i>datta</i> 'gulheid', eig. 'geschenk'	Bezit en roof: gave: obj.: geschenk: term: <i>datta</i> (Ind.)
ontvangt hij het nieuwe leven	Bezit en roof: gave: obj.: leven(skracht)
geeft Indra het verdriet	Bezit en roof: gave: obj.: verdriet
belonen	Bezit en roof: gave: type: betaling
beloning	Bezit en roof: gave: type: betaling
beloning	Bezit en roof: gave: type: betaling
gaven aan de priesters	Bezit en roof: gave: type: betaling
inkomen	Bezit en roof: gave: type: betaling
loon	Bezit en roof: gave: type: betaling
prijs	Bezit en roof: gave: type: betaling: obj.: wedprijs
deelt de schepper aan ieder zijn	Bezit en roof: gave: type: scheppingsgave: obj.: eigenschap (kenmerk, kwaliteit)
deelt de schepper aan ieder zijn	Bezit en roof: verdeling
te delen	Bezit en roof: verdeling
moeten delen	Bezit en roof: verdeling
in stukken	Bezit en roof: verdeling
verdelen	Bezit en roof: verdeling
verdeling	Bezit en roof: verdeling
offers moeten delen	Bezit en roof: verdeling: splitsing in twee gelijke delen van het offer(dier)
hoofd verliest	Bezit en roof: verlies van hoofd
aanvaarding	Bezit en roof: verwerving
accepteert	Bezit en roof: verwerving
accepteren	Bezit en roof: verwerving
geaccepteerd	Bezit en roof: verwerving
krijgt	Bezit en roof: verwerving
wint als dwerg de aarde	Bezit en roof: verwerving van de aarde
wint als vrouwelijke jakhals de aarde	Bezit en roof: verwerving van de aarde
offeropbrengst	Bezit en roof: verwerving van een deel van het offer
goden, die haar voor zich	Bezit en roof: verwerving van een gemaal (gemalin)
en <i>dakṣ</i> 'het na	Bezit en roof: verwerving van het gewenste: term: <i>dakṣ</i> (Ind.)
licht het individu ontvangt	Bezit en roof: verwerving van het licht
beloning van de offeraar voor zijn	Bezit en roof: verwerving van het resultaat van het offer
offer verhoogt iemands rijkdom en	Bezit en roof: verwerving van het resultaat van het offer
ontvangt Prajāpati als beloning	Bezit en roof: verwerving van het resultaat van het offer
tot het verkrijgen van een	Bezit en roof: verwerving van het resultaat van het offer
incidentele beloning in het huidige	Bezit en roof: verwerving van het resultaat van het offer: vervulde wensen

kennis van het <i>Brahman</i> te verwerven	Bezit en roof: verwerving van kennis (wijsheid)
kennis vergaart	Bezit en roof: verwerving van kennis (wijsheid)
kennis verkregen kan worden	Bezit en roof: verwerving van kennis (wijsheid)
kennisvergaring	Bezit en roof: verwerving van kennis (wijsheid)
kennisverwerving	Bezit en roof: verwerving van kennis (wijsheid)
verwerven van kennis	Bezit en roof: verwerving van kennis (wijsheid)
verwerving van nageslacht	Bezit en roof: verwerving van nageslacht
jaar (waarna men onsterfelijkheid	Bezit en roof: verwerving van onsterfelijkheid (of het geheim ervan)
bezit van onsterfelijkheid	Bezit en roof: verwerving van onsterfelijkheid (of het geheim ervan)
onsterfelijkheid bereiken	Bezit en roof: verwerving van onsterfelijkheid (of het geheim ervan)
ontvangen onsterfelijkheid	Bezit en roof: verwerving van onsterfelijkheid (of het geheim ervan)
essentiële beloning in het leven na de	Bezit en roof: verwerving van onsterfelijkheid e.d. door het brengen van offers: term: <i>Iṣṭāpūrta</i> (Ind.)
diefstal van de <i>amṛta</i>	Bezit en roof: verwerving van onsterfelijkheid: verwerving van de mede (IE cyclus van de onsterfelijheidsdrank)
steelt als adelaar de <i>amṛta</i>	Bezit en roof: verwerving van onsterfelijkheid: verwerving van de mede (IE cyclus van de onsterfelijheidsdrank)
ontvangen eer en geschenken	Bezit en roof: verwerving van rijkdom (geld, goederen, gaven)
ontvangen eer en geschenken	Bezit en roof: verwerving van roem (eer)
ontvangen daardoor eer en roem	Bezit en roof: verwerving van roem (eer)
bedelen	Bezit en roof: verwerving: bedelen
erfelijke	Bezit en roof: verwerving: erfenis (erfelijkheid, nalatenschap)
erfenis	Bezit en roof: verwerving: erfenis (erfelijkheid, nalatenschap)
meegenomen	Bezit en roof: wegneming (onteigening)
ontnomen	Bezit en roof: wegneming (onteigening)
Wegnemen	Bezit en roof: wegneming (onteigening)
afgewezen	Bezit en roof: weigering, afwijzing, verwerping
afschaffing	Bezit en roof: weigering, afwijzing, verwerping
verworpen	Bezit en roof: weigering, afwijzing, verwerping
weigerde	Bezit en roof: weigering, afwijzing, verwerping
bloed	Bloed
bomen	Boom (alg.)
<i>aśvattha</i>	Boom: 2. soort: vijgenboom = skt. <i>aśvattha</i> (<i>Ficus religiosa</i>)
scheuten	Boom: 3. deel: boomtak (twijg, stokje, rijshout, spaan)
roeren	Boot: 4. deel: roer (stuurroer, roeispaan)
bouwwerk	Bouwwerk
brug	Bouwwerk: 2. type: brug
Cinvat-brug	Bouwwerk: 2. type: brug, doden-: 'Činwad Puhl' (lr.)
nest	Bouwwerk: 2. type: dierenverblijf: nest
spin en de draad	Bouwwerk: 2. type: web
burchten van de Asura's	Bouwwerk: 3. groep: stad der demonen (demonenburcht)
offerpalen	Bouwwerk: 4. onderdeel: zuil: paal, offer-
bouw	Bouwwerk: 5. asp.: bouw
altaar wordt gedurende een jaar	Bouwwerk: 5. asp.: bouw van het vuuraltaar (offervuur)
bouw van het vuuraltaar	Bouwwerk: 5. asp.: bouw van het vuuraltaar (offervuur)
wezens [+ spatie]	Bovennatuurlijk en lichamelijk wezen: wezen (gestalte, figuur) (alg.)
wezens;	Bovennatuurlijk en lichamelijk wezen: wezen (gestalte, figuur) (alg.)
wezen zonder	Bovennatuurlijk en lichamelijk wezen: wezen (gestalte, figuur) (alg.)
wezen.	Bovennatuurlijk en lichamelijk wezen: wezen (gestalte, figuur) (alg.)
belang	Cultureel aspect: belang (betekenis, waarde)

Centraal	Cultureel aspect: belang (betekenis, waarde)
vrouw is de helft van de man	Cultureel aspect: belang (betekenis, waarde)
waarde	Cultureel aspect: belang (betekenis, waarde)
kosmische waarde	Cultureel aspect: belang, kosmisch
beïnvloed	Cultureel aspect: invloed
ontwikkelde	Cultureel aspect: ontwikkeling (evolutie)
ontwikkelen	Cultureel aspect: ontwikkeling (evolutie)
ontwikkeling	Cultureel aspect: ontwikkeling (evolutie)
onontwikkelde	Cultureel aspect: primitiviteit
traditie	Cultureel aspect: traditionalisme (traditie)
traditioneel	Cultureel aspect: traditionalisme (traditie)
voortgang	Cultureel aspect: voortgang
aanbidding	Cultus
verering	Cultus
verering van Rudra	Cultus: 1. pers.: Śiva-cultus (Rudra-cultus, Śaiva ~) (Ind.)
verering van Viṣṇu	Cultus: 1. pers.: Viṣṇu-cultus (Vaiṣṇava ~) (Ind.)
verering van de god	Cultus: 2. type: godencultus
natuurverering	Cultus: 2. type: natuercultus (verering van natuurlijke objecten)
persoonlijke verering van grote goden	Cultus: 3. kar.: persoonlijke devotie (toewijding, overgave, verering aan/van God of de leraar)
Toewijding	Cultus: 3. kar.: persoonlijke devotie (toewijding, overgave, verering aan/van God of de leraar)
Toewijding, <i>bhakti</i> , aan de god en de object van verering	Cultus: 3. kar.: persoonlijke devotie: term: <i>bhakti</i> (lit.) (Ind.)
beesten	Dier (alg.)
dier	Dier (alg.)
Arbuda	Dier: 1. naam: 'Gezwollene' (<i>Arbuda, Arbudi, Nyarbudi</i>) (Ind.)
Vṛṣākapi	Dier: 1. naam: 'Mannetjesaap' (<i>Vṛṣākapi</i>) (Ind.)
landdieren	Dier: 3. type: landdier
mannetjesaap	Dier: aap
Vṛṣākapi	Dier: aap: term: <i>kapi, vṛṣā-</i> ('mannetjesaap') (godd. dier) (Ind.)
geit	Dier: geit
insecten	Dier: insect
jakhals	Dier: jakhals
kikker	Dier: kikker
Māṇḍūkya Upaniṣad	Dier: kikker: term: <i>maṇḍūka</i> (adj. <i>māṇḍūkya</i> (lit.)) (Ind.)
<i>maṇḍūka's</i>	Dier: kikker: term: <i>maṇḍūka</i> (adj. <i>māṇḍūkya</i> (lit.)) (Ind.)
leeuwin	Dier: leeuw: leeuw
mieren	Dier: mier
Śvetāśvatara Upaniṣad	Dier: muilezel: term: <i>aśvatara, śveta-</i> (<i>Śvetāśvatara</i>) (<i>ṛṣi</i> /lit.) (Ind.)
spin	Dier: spin
hel.	Dodenrijk: 2. loc./type: onderwereld: hel
doden	Dood en leven: afgestorvene (dode)
dode hengst	Dood en leven: afgestorvene: dode hengst
bestaan	Dood en leven: bestaan (leven, zijn)
<i>Brahman Svāyambhū</i>	Dood en leven: bestaan: term: <i>bhū, svāyam-</i> ('op zichzelf bestaand') (<i>Brahman</i>) (Ind.)
dood	Dood en leven: dood
sterven	Dood en leven: dood
zijn lichaam afleggen	Dood en leven: dood
dood van de god	Dood en leven: dood: dood van de god
herhaald sterven	Dood en leven: dood: tweede (herhaalde) dood
herhaalde dood	Dood en leven: dood: tweede (herhaalde) dood
herhaling van het sterven in het leven	Dood en leven: dood: tweede (herhaalde) dood
tweede dood	Dood en leven: dood: tweede (herhaalde) dood
bang weer te moeten	Dood en leven: dood: tweede (herhaalde) dood

<i>punarmṛtyu</i>	Dood en leven: dood: tweede (herhaalde) dood: term: <i>punarmṛtyu</i> (Ind.)
geboren	Dood en leven: geboorte
eerstgeboren	Dood en leven: geboorte: eerstgeboren
groeien	Dood en leven: groei
<i>vṛh</i> 'groeien'	Dood en leven: groei: term: <i>vṛh</i> (vb.) (Ind.)
leven	Dood en leven: leven (alg.)
natuur	Dood en leven: leven der aarde (natuur)
leven van de Vaders	Dood en leven: leven van de afgestorvene
aardse leven	Dood en leven: leven van de mens
gelijk aan het aardse	Dood en leven: leven van de mens
huidige bestaan	Dood en leven: leven van de mens
leven van gevangenschap	Dood en leven: leven van de mens
leven van vrijheid	Dood en leven: leven van de mens
tijdens zijn leven	Dood en leven: leven van de mens
leven van de mensen	Dood en leven: leven, menselijk
leven der goden	Dood en leven: leven, onvergankelijk goddelijk
alle soorten leven	Dood en leven: levend wezen
levende dingen	Dood en leven: levend wezen
levende wezens	Dood en leven: levend wezen
levensactiviteiten	Dood en leven: levensfunctie (metabolisme)
onsterfelijk	Dood en leven: onsterfelijkheid
onvernietigbaarheid	Dood en leven: onvernietigbaarheid
gedood	Dood en leven: vernietiging
vernietigd	Dood en leven: vernietiging
vernietiging	Dood en leven: vernietiging
vernietigt	Dood en leven: vernietiging
burchten van de Asura's worden	Dood en leven: vernietiging: door <i>Upasad</i> -ceremoniën (Ind.)
vertering	Dood en leven: vernietiging: door vuur (verbranding)
moordt	Dood en leven: vernietiging: moord (doodslag)
Zelfmoord	Dood en leven: vernietiging: moord, zelf- (rituele suïcide)
Nirṛti	Dood en leven: vernietiging: term: <i>nirṛti</i> (godin) (Ind.)
dobbelen	Drama: spel, bord- en dobbel-
dobbelspel	Drama: spel, bord- en dobbel-
zich vermaken	Drama: vermaak (amusement, komisch motief)
drie	Drie
drieëenheid van de scheppingsstadia	Drie: drieëenheid, scheppings- (scheppingsstadia)
Prajāpati door zijn <i>tapas</i> de wereld	Drie: drieëenheid, scheppings- (scheppingsstadia)
scheppingsdrieëenheid	Drie: drieëenheid, scheppings- (scheppingsstadia)
drievoudige	Drie: drievoudigheid
Trivṛt Stoma	Drie: drievoudigheid: term: <i>trvṛt</i> (adj.) (<i>stoma</i>) (Ind.)
triade	Drie: triade
eed [voorafgegaan door een spatie]	Eed (gelofte, eedaflegging, zweren, eedsformule, waarachtige spraak)
beloven	Eed: 1. type: belofte
volgen van voorschriften met een	Eed: 5. term: <i>vrata</i> (Ind.)
versmelting	Eén: assimilatie
deel [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Eén: deel
twee delen	Eén: deel
De delen	Eén: deel
geeft delen	Eén: deel
Deze delen	Eén: deel
alle Upaniṣads uit één filosofische	Eén: eenheid
één en kent geen tegenstellingen	Eén: eenheid
eenheid	Eén: eenheid
ongedifferentieerd	Eén: eenheid

onverdeeld	Eén: eenheid
eenheid der dingen	Eén: eenheid, kosmische
eenheid van de goden	Eén: eenheid, kosmische
eenheid van de wereld	Eén: eenheid, kosmische
eenheid van het universum	Eén: eenheid, kosmische
<i>vaiśvānara</i>	Eén: eenheid: term: <i>vaiśvānara</i> (adj.) (Ind.)
eerste	Eén: eerste
geïdentificeerd	Eén: identificatie
gelijkgesteld	Eén: identificatie
gelijkstelling	Eén: identificatie
identificatie	Eén: identificatie
Identificaties	Eén: identificatie
vereenzelvigd	Eén: identificatie
vereenzelviging	Eén: identificatie
dezelfde als	Eén: identiteit
gelijk aan	Eén: identiteit
niet gelijk	Eén: identiteit
overal gelijk	Eén: identiteit
elkaar gelijk	Eén: identiteit
op gelijk	Eén: identiteit
identiek	Eén: identiteit
identiteit	Eén: identiteit
wezensidentiteit	Eén: identiteit
behouden een apart	Eén: individualiteit
individu	Eén: individualiteit
persoon	Eén: individualiteit
zelf van de mens, dat hij bij zijn dood	Eén: individualiteit
zijn zelf	Eén: individualiteit
ding op zichzelf	Eén: individualiteit: ding op zich (<i>Ding an sich</i>)
<i>adhyātma</i>	Eén: individualiteit: term: <i>adhyātma</i> (adj.) (Ind.)
monistische	Eén: monisme
Aṅguttara	Eén: telkens één meer: term: <i>aṅguttara</i> (pāli) (lit.) (Ind.-B.)
Ekottarāgama	Eén: telkens één meer: term: <i>ekottara</i> (lit.) (Ind.-B.)
contact	Eén: verbinding (contact, omgang, gemeenschap)
gemeenschappelijke	Eén: vereniging
gezamenlijk	Eén: vereniging
komen weer bijeen	Eén: vereniging
met de dood weer heel wordt	Eén: vereniging
verenigd	Eén: vereniging
verenigen	Eén: vereniging
Vereniging	Eén: vereniging
vermengen zich	Eén: vereniging
vermenging	Eén: vereniging
vermengt	Eén: vereniging
versmolten	Eén: vereniging
verweven met	Eén: vereniging
boter	Eten en drinken: boter
honing	Eten en drinken: drank: honing (honingdrank)
<i>amṛta</i>	Eten en drinken: drank: mede: <i>soma</i> : <i>amṛta</i> (Ind.)
<i>soma</i>	Eten en drinken: drank: mede: term: <i>soma</i> (adj. <i>saumya</i>) (Ind.)
melk	Eten en drinken: drank: melk
drinkt	Eten en drinken: dronk (drinken, drenken)
nuttigen van de <i>soma</i> -drank	Eten en drinken: dronk (drinken, drenken)
aten [voorafgegaan door een spatie]	Eten en drinken: eten (voedselopname)
eet [voorafgegaan door een spatie]	Eten en drinken: eten (voedselopname)
eten [voorafgegaan door een spatie]	Eten en drinken: eten (voedselopname)
nuttiging	Eten en drinken: eten (voedselopname)

opeet	Eten en drinken: eten (voedselopname)
eet een ander op	Eten en drinken: eten: antropofagie (eten van mensen)
Mannen die anderen eten	Eten en drinken: eten: antropofagie (eten van mensen)
pap	Eten en drinken: pap
planten eet	Eten en drinken: plant als levensmiddel
groenten	Eten en drinken: plant als levensmiddel (voedingsgewas, groente)
vlees als voedsel	Eten en drinken: vlees
voedsel	Eten en drinken: voedsel (levensmiddelen, spijs)
Annamaya : het lichaam	Eten en drinken: voedsel: term: <i>anna</i> (adj. <i>annamaya</i> , een <i>ātman</i>) (Ind.)
ethiek	Ethiek
ethisch	Ethiek
goede daden	Ethiek: goede daad
goede of slechte daden	Ethiek: goede daad
goede godheid	Ethiek: goede persoon
goed en	Ethiek: goedheid (het goede, goede zaak)
goed of	Ethiek: goedheid (het goede, goede zaak)
goed.	Ethiek: goedheid (het goede, goede zaak)
'goed'	Ethiek: goedheid (het goede, goede zaak)
goede	Ethiek: goedheid (het goede, goede zaak)
goedheid	Ethiek: goedheid (het goede, goede zaak)
Punya : 'gelukkig' wordt 'goed'	Ethiek: goedheid: term: <i>punya</i> (adj.) (Ind.)
Sādhu : juist, goed	Ethiek: goedheid: term: <i>sādhu</i> (adj.) (Ind.)
Vasu : materieel welzijn	Ethiek: goedheid: term: <i>vasu</i> (adj.) (Ind.)
moraal	Ethiek: moraal (zedelijkheid, norm, moralisme)
moralistisch	Ethiek: moraal (zedelijkheid, norm, moralisme)
Moraliteit	Ethiek: moraal (zedelijkheid, norm, moralisme)
moreel	Ethiek: moraal (zedelijkheid, norm, moralisme)
morele	Ethiek: moraal (zedelijkheid, norm, moralisme)
amoreel	Ethiek: moraal: amoraliteit
Onrecht	Ethiek: onrechtvaardigheid (ongerechtigheid, onrecht)
onschuldigen	Ethiek: onschuld (schuldloosheid)
beoordeelt	Ethiek: oordeel: beoordeling
schuld	Ethiek: schuld
kwaad	Ethiek: slechtheid
slecht	Ethiek: slechtheid
Pāpa : slecht	Ethiek: slechtheid: term: <i>pāpa</i> ((subst.) adj.) (Ind.)
gestraft	Ethiek: straf (straffen)
straffen	Ethiek: straf (straffen)
doodstraf	Ethiek: straf: doodstraf
en de offeraar niet naar de hemel	Ethiek: straf: geen hemelvaart voor offeraar en offer
anders wordt het offer niet vernieuwd	Ethiek: straf: geen vernieuwing van het offer
en brachten hun het	Ethiek: straf: opleggen van slechte eigenschappen
Āptya's vegen hun zonden aan	Ethiek: straf: toedeling van zonden
zich wreken	Ethiek: straf: wraak
moreel gebonden	Ethiek: streven en verplichting
passende levensloop volgen	Ethiek: streven en verplichting
plicht	Ethiek: streven en verplichting
handeling van degene die aan die wil van	Ethiek: streven en verplichting: term: <i>vrata</i> (Ind.)
ethisch systeem	Ethiek: type (ethisch systeem)
theorie van de ethiek	Ethiek: type (ethisch systeem)
theorie van goed en kwaad	Ethiek: type (ethisch systeem)
ethiek van de Brāhmaṇa's	Ethiek: type: Brāhmaṇa's, - van de (Ind.)
bekentenis brengt waarheid	Ethiek: type: offer, - van het
Moraal houdt dus in dat de juiste	Ethiek: type: offer, - van het
moraal: het juiste offer	Ethiek: type: offer, - van het
offer. Het gaat om de juiste rituele	Ethiek: type: offer, - van het

rituele karakter van de ethiek	Ethiek: type: offer, ~ van het
zonde vermindert, omdat door deze	Ethiek: type: offer, ~ van het
verantwoordelijk	Ethiek: verantwoordelijkheid
mens dit offer niet mag eten	Ethiek: verbod op het eten van offerdieren, bestemd voor Agni en Soma (Ind.)
overtreding	Ethiek: zonde
slechte daden	Ethiek: zonde
zonden	Ethiek: zonde
zondig	Ethiek: zonde
Misdaden	Ethiek: zonde: misdadigheid (misdaad, vergrijp)
straf onnauwkeurigheid in de rite	Ethiek: zonde: onnauwkeurigheid in de rite
zondaar straft die leugens spreekt	Ethiek: zonde: spreken van leugens
zonder zonden	Ethiek: zondenloosheid
afkomst	Familierelaties: alg.: afstamming
gezin	Familierelaties: alg.: familie: gezin
janas	Familierelaties: alg.: geslacht: term: <i>janas</i> (deel van het universum) (Ind.)
verwant	Familierelaties: alg.: verwant (familielid)
broeders	Familierelaties: broeder
broers	Familierelaties: broeder
dochter	Familierelaties: dochter
kinderen	Familierelaties: kind
moeder	Familierelaties: moeder
vader	Familierelaties: vader
zoon	Familierelaties: zoon
zuster	Familierelaties: zuster
filosofie	Filosofie
filosofisch	Filosofie
wijsgerige	Filosofie
Negatieve	Filosofie: aspect, negatief
positieve	Filosofie: aspect, positief
concreet	Filosofie: concreetheid
substantieel	Filosofie: concreetheid
idee van de balans	Filosofie: idee van de balans waarop men na de dood wordt gewogen
eenheid van de wereld	Filosofie: idee van de eenheid van de wereld (kosmische eenheid)
ideeën van eenheid	Filosofie: idee van de eenheid van de wereld (kosmische eenheid)
het ding op zich (<i>natura naturans</i>)	Filosofie: idee van de <i>natura naturans</i>
wereld der verschijnselen (<i>natura</i>	Filosofie: idee van de <i>natura naturata</i>
IE idee van de 10-maandelijkse	Filosofie: idee van de tienmaandelijkse zwangerschap (IE)
idee van zondigen	Filosofie: idee van de zonde
idee van een actor met een wil, een	Filosofie: idee van een persoonlijke god met wil en ethiek
zienswijze dat het Absolute de enige	Filosofie: idee van een persoonlijke god met wil en ethiek
laat-Brahmanistische gedachte	Filosofie: idee van een tweede dood in het hiernamaals
idee van het pad van het licht	Filosofie: idee van het pad van het licht
gedachten over het bouwwerk van het	Filosofie: idee van het universum
voorstellingen van het universum	Filosofie: idee van het universum
idee voort van de automatische werking	Filosofie: idee van <i>karman</i> (Ind.)
intellectueel	Filosofie: intellectualisme
bekend [voorafgegaan door een spatie]	Filosofie: kennis (weten, bekend)
gekend	Filosofie: kennis (weten, bekend)
kende [voorafgegaan door een spatie]	Filosofie: kennis (weten, bekend)
kennen [voorafgegaan door een spatie]	Filosofie: kennis (weten, bekend)
kennis	Filosofie: kennis (weten, bekend)
kent [voorafgegaan door een spatie]	Filosofie: kennis (weten, bekend)
weten [voorafgegaan door een spatie]	Filosofie: kennis (weten, bekend)
wetende	Filosofie: kennis (weten, bekend)

weter	Filosofie: kennis (weten, bekend)
kennis van de <i>Ātman</i>	Filosofie: kennis van de <i>Ātman</i> of het <i>Brahman</i> (Ind.)
kennis van het <i>Brahman</i>	Filosofie: kennis van de <i>Ātman</i> of het <i>Brahman</i> (Ind.)
kennis van het <i>Brahman</i> of de <i>Ātman</i>	Filosofie: kennis van de <i>Ātman</i> of het <i>Brahman</i> (Ind.)
kennis , die alleen het <i>Brahman</i> of de rituele kennis	Filosofie: kennis van de <i>Ātman</i> of het <i>Brahman</i> (Ind.)
ware kennis	Filosofie: kennis van de riten (ware kennis)
kennis hebben over het juiste offer	Filosofie: kennis van de riten (ware kennis)
kennis van de offerriten	Filosofie: kennis van het offer
kennis van het offer	Filosofie: kennis van het offer
kennis die alleen illusie ziet als drievoudige kennis	Filosofie: kennis van <i>māyā</i> (Ind.)
geheim	Filosofie: kennis, drievoudige
herkent	Filosofie: kennis: geheim
kenbaar	Filosofie: kennis: herkenning
niet bekend	Filosofie: kennis: kenbaarheid
niet gekend	Filosofie: kennis: onbekendheid
niet kent	Filosofie: kennis: onbekendheid
onbekend	Filosofie: kennis: onbekendheid
onkenbaar	Filosofie: kennis: onkenbaarheid
onkenbare	Filosofie: kennis: onkenbaarheid (niet-empirisch)
onwetendheid	Filosofie: kennis: onwetendheid
<i>avidyā</i>	Filosofie: kennis: onwetendheid: term: <i>avidyā</i> (Ind.)
<i>viññānamaya</i>	Filosofie: kennis: term: <i>jñāna</i> , <i>vi-</i> ('kennis die onderscheidt') (adj. <i>viññānamaya</i> , een <i>ātman</i>) (lit.) (Ind.)
wijsheid	Filosofie: kennis: wijsheid
door de wijzen	Filosofie: kennis: wijsheid
het wijze zelf	Filosofie: kennis: wijsheid
leegte	Filosofie: niets
Niets,	Filosofie: niets
het Niets	Filosofie: niets
niet-zijn	Filosofie: niets
principe	Filosofie: principe (wezen of grond der dingen)
eerste principe	Filosofie: principe, wereld- (kosmologisch -)
geestelijk principe van de wereld	Filosofie: principe, wereld- (kosmologisch -)
hoogste principe	Filosofie: principe, wereld- (kosmologisch -)
kosmisch principe	Filosofie: principe, wereld- (kosmologisch -)
<i>Ātman</i>	Filosofie: principe, wereld-: Absolute: term: <i>Brahman</i> = <i>ātman</i> (Ind.)
<i>Brahman</i>	Filosofie: principe, wereld-: Absolute: term: <i>Brahman</i> = <i>ātman</i> (Ind.)
<i>Brahman Svāyambhū</i>	Filosofie: principe, wereld-: Absolute: term: <i>Brahman svāyambhū</i> (Ind.)
Absolute	Filosofie: principe, wereld-: Absolute, al-ene, het
<i>Ātman Vaiśvānara</i>	Filosofie: principe, wereld-: Absolute: term: <i>Brahman</i> : ' <i>Ātman Vaiśvānara</i> ' (Ind.)
<i>Kha</i> :	Filosofie: principe, wereld-: Absolute: term: <i>Brahman</i> : ' <i>Kha</i> ' (Ind.)
<i>neti neti</i>	Filosofie: principe, wereld-: Absolute: term: <i>Brahman</i> : ' <i>neti neti</i> ' (Ind.)
Het <i>Brahman</i> heet <i>ānanda</i>	Filosofie: principe, wereld-: Absolute: term: <i>Brahman</i> : ' <i>sat-cit-ānanda</i> ' (Ind.)
<i>Brahman</i> als de triade <i>sat-cit-ānanda</i>	Filosofie: principe, wereld-: Absolute: term: <i>Brahman</i> : ' <i>sat-cit-ānanda</i> ' (Ind.)
<i>satyasya satyam</i>	Filosofie: principe, wereld-: Absolute: term: <i>Brahman</i> : ' <i>satyasya satyam</i> ' (Ind.)
<i>tadvanam</i>	Filosofie: principe, wereld-: Absolute: term: <i>Brahman</i> : ' <i>tadvanam</i> ' (Ind.)

<i>jalān</i>	Filosofie: principe, wereld-: Absolute: term: <i>Brahman</i> : 'tajjalān' (Ind.)
scheppend beginsel	Filosofie: principe, wereld-: scheppend principe
probleem en de voorwaarden van kennis	Filosofie: probleem der kenbaarheid (verwerving van kennis
vraagstuk van de mate waarin kennis	Filosofie: probleem der kenbaarheid (verwerving van kennis
Problemen t.a.v. de eenheid van de	Filosofie: probleem van de eenheid van de wereld (tegenstelling tussen het Absolute enerzijds en de wereldillusie en de individuele zielen anderzijds) (Ind.)
vraagstuk van de eenheid van de wereld	Filosofie: probleem van de eenheid van de wereld (tegenstelling tussen het Absolute enerzijds en de wereldillusie en de individuele zielen anderzijds) (Ind.)
kan de <i>Ātman</i> niet begrijpen	Filosofie: probleem van de kenbaarheid van het <i>Brahman</i> of de <i>Ātman</i> (Ind.)
morele kwestie	Filosofie: probleem van de moraal
probleem van de relatie tussen het	Filosofie: probleem van de relatie tussen het Absolute en het universum
probleem van transmigratie	Filosofie: probleem van de transmigratie
zienswijze dat het Absolute almachtig is	Filosofie: probleem van de vrije wil
dogma	Filosofie: theologie: dogmatiek (dogma)
Deussen: De Kṣatriya-oorsprong van de	Filosofie: theorie over de oorsprong van de Upaniṣads (Deussen)
Kritiek van Keith: De Brahmaanse	Filosofie: theorie over de oorsprong van de Upaniṣads (Keith)
Deussens theorie van de stadia van geloof	Filosofie: theorie over de stadia van geloof in het Vedisme (Deussen)
Keith's theorie over de verbondenheid	Filosofie: theorie over de stadia van geloof in het Vedisme (Keith)
Keith's theorie van de stadia van geloof	Filosofie: theorie over de stadia van geloof in het Vedisme (Keith)
<i>Upaniṣad</i> is niet 'verering':	Filosofie: theorie over de term <i>upaniṣad</i> (Keith)
<i>Upaniṣad</i> is 'verering':	Filosofie: theorie over de term <i>upaniṣad</i> (Oldenberg)
theorie van Deussen	Filosofie: theorie over de theosofie van de Brāhmaṇa's (Deussen)
theorie van Hertel over het <i>Brahman</i>	Filosofie: theorie over het <i>Brahman</i> (Hertel)
transcendeert	Filosofie: transcendentie
doctrine	Filosofie: type (school, filosofische richting, systeem, priesterschool, leer, doctrine)
priesterscholen	Filosofie: type (school, filosofische richting, systeem, priesterschool, leer, doctrine)
Adem als de overwinnaar in de rivaliteit	Filosofie: type: Absolute (<i>Ātman</i> , <i>Brahman</i> , <i>Īśvara</i>), leer van het (Ind.)
Adem en het intellect	Filosofie: type: Absolute (<i>Ātman</i> , <i>Brahman</i> , <i>Īśvara</i>), leer van het (Ind.)
Andere identificaties van het <i>Brahman</i>	Filosofie: type: Absolute (<i>Ātman</i> , <i>Brahman</i> , <i>Īśvara</i>), leer van het (Ind.)
Het <i>Brahman</i> in de offerrite	Filosofie: type: Absolute (<i>Ātman</i> , <i>Brahman</i> , <i>Īśvara</i>), leer van het (Ind.)
doctrine van de <i>Ātman</i>	Filosofie: type: Absolute (<i>Ātman</i> , <i>Brahman</i> , <i>Īśvara</i>), leer van het (Ind.)
doctrine van de identiteit van de <i>Ātman</i>	Filosofie: type: Absolute (<i>Ātman</i> , <i>Brahman</i> , <i>Īśvara</i>), leer van het (Ind.)
eenheidstheorieën	Filosofie: type: Absolute (<i>Ātman</i> , <i>Brahman</i> , <i>Īśvara</i>), leer van het (Ind.)
filosofie rond het <i>Brahman</i>	Filosofie: type: Absolute (<i>Ātman</i> , <i>Brahman</i> , <i>Īśvara</i>), leer van het (Ind.)
Prajāpati's instructie van Indra en de	Filosofie: type: Absolute (<i>Ātman</i> , <i>Brahman</i> , <i>Īśvara</i>), leer van het (Ind.)
Taittirīya Upaniṣad over het wezen van	Filosofie: type: Absolute (<i>Ātman</i> , <i>Brahman</i> , <i>Īśvara</i>), leer van het (Ind.)
theorieën over het wezen van het	Filosofie: type: Absolute (<i>Ātman</i> , <i>Brahman</i> , <i>Īśvara</i>), leer van het (Ind.)

Upaniṣadische theorie van de identiteit	Filosofie: type: Absolute (<i>Ātman</i> , <i>Brahman</i> , <i>Īśvara</i>), leer van het (Ind.)
doctrine van het Absolute als wil	Filosofie: type: Absolute als wil, leer van het
anti-theïstische	Filosofie: type: atheïsme
atheïsme	Filosofie: type: atheïsme
atheïstisch	Filosofie: type: atheïsme
Buiten de <i>Ātman</i> is geen werkelijkheid	Filosofie: type: <i>Ātman</i> als enige werkelijkheid (<i>Yājñavalkya</i>), leer van de (Ind.)
Boeddha-doctrine	Filosofie: type: Boeddhistische ~ (Ind.-B.)
Boeddhistische en Sāṃkhya-systemen	Filosofie: type: Boeddhistische ~ (Ind.-B.)
<i>Mādhyaṃika</i> 's	Filosofie: type: Boeddhistische -: <i>Mādhyaṃika</i> 's = <i>Śūnyavādins</i> = <i>Śūnyatāvādins</i> (Ind.-B.)
Vijñānavādins	Filosofie: type: Boeddhistische -: Vijñānavādins = <i>Yogācāra</i> 's (Ind.-B.)
doctrine van de vereenzelviging van het	Filosofie: type: eenheid van de wereld (identiteit van het individu en het universum; kosmische eenheid van de wereld en de goden) (<i>Yājñavalkya</i>), leer van de (Ind.)
doctrine uit van de eenheid van de	Filosofie: type: eenheid van de wereld (identiteit van het individu en het universum; kosmische eenheid van de wereld en de goden) (<i>Yājñavalkya</i>), leer van de (Ind.)
wereld nooit in de tijd ontstaan	Filosofie: type: eeuwige bestaan van de wereld (dus zonder begin), leer van het
filosofie van de tijd en de geest	Filosofie: type: geest, ~ van de
geen doctrine van goddelijk	Filosofie: type: goddelijk koningschap, leer van het
humanistische	Filosofie: type: humanisme
ideale	Filosofie: type: idealisme (ideaal)
Indiase filosofie	Filosofie: type: Indiase ~ (Ind.)
Indische filosofie	Filosofie: type: Indiase ~ (Ind.)
empirische werkelijkheid en het ding	Filosofie: type: Kant, ~ van
doctrine van <i>karman</i>	Filosofie: type: <i>karman</i> (handelingen die iemands toekomstig leven bepalen), leer van (Ind.)
twee soorten kennis	Filosofie: type: kennis, leer van de twee soorten van
dialectiek	Filosofie: type: kennisleer: dialectiek (redeneerkunst)
empirische	Filosofie: type: kennisleer: empirisme (ervaringsleer)
doctrine van de kringloop van de wereld	Filosofie: type: kringloop der wereld (periodieke vernietiging en herrijzing), leer van de
doctrine van de periodieke vernietiging	Filosofie: type: kringloop der wereld (periodieke vernietiging en herrijzing), leer van de
logica	Filosofie: type: logica
logische theorie	Filosofie: type: logica
materialistisch	Filosofie: type: materialisme (materialist(isch))
metafysische	Filosofie: type: metafysica
nihilistische school beweert ('alles is	Filosofie: type: <i>nāstika darshana</i> (heterodoxe school) (Ind.)
nihilistische	Filosofie: type: nihilisme
doctrine van het offer	Filosofie: type: offer, leer van het
offertheorie	Filosofie: type: offer, leer van het
theorie van het offer	Filosofie: type: offer, leer van het
Yājñavalkya's leer van de	Filosofie: type: onkenbaarheid van de <i>Ātman</i> of <i>Brahman</i> als subject (<i>Yājñavalkya</i>), leer van de (Ind.)
<i>Ātman</i> kon dus geen object van kennen	Filosofie: type: onkenbaarheid van de <i>Ātman</i> of <i>Brahman</i> als subject (<i>Yājñavalkya</i>), leer van de (Ind.)
niet-zijn	Filosofie: type: ontologie (leer van het zijn)
ontstaan van de wereld is ook een	Filosofie: type: ontstaan van de wereld (dus met begin), leer van het
feite de zienswijze van het ontstaan	Filosofie: type: ontstaan van de wereld (dus met begin), leer van het
Doctrine van de predestinatie	Filosofie: type: predestinatie, leer der
rationalisten	Filosofie: type: rationalisme

realisme	Filosofie: type: realisme
Ṛg Veda-scholen	Filosofie: type: Ṛg Veda-school (Ind.)
Sāma Veda-scholen	Filosofie: type: Sāma Veda-school (Ind.)
Sāṃkhya-systemen van filosofie	Filosofie: type: Sāṃkhya-Yoga (Ind.)
Sāṃkhya	Filosofie: type: Sāṃkhya-Yoga: Sāṃkhya (lit.) (Ind.)
Yoga	Filosofie: type: Sāṃkhya-Yoga: Yoga = Rājayoga (Ind.)
sceptici	Filosofie: type: scepticisme (scepticus)
Scepticisme	Filosofie: type: scepticisme (scepticus)
Theorieën over het ontstaan van de	Filosofie: type: scheppingsleer
Schopenhauer over het primaat van de	Filosofie: type: Schopenhauer, ~ van
theosofie	Filosofie: type: theosofie
theosofie van de Brāhmaṇa's	Filosofie: type: theosofie van de Brāhmaṇa's (Ind.)
Śāṅḍilya-doctrine	Filosofie: type: theosofie van de Brāhmaṇa's: Śāṅḍilya, leer van (Ind.)
filosofie van de tijd	Filosofie: type: tijd, ~ van de
doctrine van de transmigratie	Filosofie: type: transmigratie (reïncarnatie), leer van de
doctrine van transmigratie	Filosofie: type: transmigratie (reïncarnatie), leer van de
filosofie van Rāmānuja	Filosofie: type: Vaiṣṇava ~: Vedānta, Vaiṣṇava: Rāmānuja, leer van (Ind.)
theorie van Rāmānuja	Filosofie: type: Vaiṣṇava ~: Vedānta, Vaiṣṇava: Rāmānuja, leer van (Ind.)
Aupaniṣada's	Filosofie: type: Vedānta = Uttara Mīmāṃsā (= Upaniṣadische ~) (Ind.), Vedāntin, Aupaniṣada
doctrine van de Upaniṣads	Filosofie: type: Vedānta = Uttara Mīmāṃsā (Ind.)
filosofie van de Upaniṣads	Filosofie: type: Vedānta = Uttara Mīmāṃsā (Ind.)
gedachtengoed van de Upaniṣads	Filosofie: type: Vedānta = Uttara Mīmāṃsā (Ind.)
leer van de Upaniṣads	Filosofie: type: Vedānta = Uttara Mīmāṃsā (Ind.)
Upaniṣadische filosofie	Filosofie: type: Vedānta = Uttara Mīmāṃsā (Ind.)
Vedānta	Filosofie: type: Vedānta = Uttara Mīmāṃsā (Ind.)
doctrine van Śaṃkara	Filosofie: type: Vedānta, Advaita: Śaṃkara, leer van (Ind.)
filosofie van Śaṃkara	Filosofie: type: Vedānta, Advaita: Śaṃkara, leer van (Ind.)
theorie van Yājñavalkya	Filosofie: type: Vedānta: Yājñavalkya, leer van (Ind.)
Yājñavalkya's doctrine	Filosofie: type: Vedānta: Yājñavalkya, leer van (Ind.)
Yājñavalkya's theorie	Filosofie: type: Vedānta: Yājñavalkya, leer van (Ind.)
filosofie van de Veda	Filosofie: type: Vedische ~ (Ind.)
Vedische filosofie	Filosofie: type: Vedische ~ (Ind.)
doctrine van het verdriet	Filosofie: type: verdriet, leer van het
doctrine van vormen (<i>rūpa</i>)	Filosofie: type: vormen (<i>rūpa</i>), leer der (Ind.)
Hij is vrij	Filosofie: type: vrije wil, leer van de
Yajur Veda-scholen	Filosofie: type: Yajur Veda-school (Ind.)
Vājasaneyi Saṃhitā	Filosofie: type: Yajur Veda-school, Witte: Vājasaneyins (Ind.)
Maitrāyaṇīya Upaniṣad	Filosofie: type: Yajur Veda-school, Zwarte: Maitrāyaṇīya's = Maitrāyaṇī <i>śākhā</i> (Ind.)
Maitrāyaṇī Saṃhitā	Filosofie: type: Yajur Veda-school, Zwarte: Maitrāyaṇīya's = Maitrāyaṇī <i>śākhā</i> (Ind.)
Taittirīya	Filosofie: type: Yajur Veda-school, Zwarte: Taittirīya's (Ind.)
doctrine van zonden	Filosofie: type: zonden, leer der
Zoroasters leer	Filosofie: type: Zoroaster, leer van (Ir.)
Aryo-Dravidische gedachtenwereld	Filosofie: wereldbeschouwing: Aryo-Dravidisch (Ind.)
secundair en een afgeleide	Filosofisch aspect: afleiding (secondaire ontwikkeling)
Analogie	Filosofisch aspect: analogie (correspondentie)
correspondeert	Filosofisch aspect: analogie (correspondentie)
correspondenties	Filosofisch aspect: analogie (correspondentie)
corresponderen	Filosofisch aspect: analogie (correspondentie)

Analogie van makrokosmos en mikro- en de makrokosmosvergelijking	Filosofisch aspect: analogie tussen mikro- en makrokosmos
Analyse	Filosofisch aspect: analyse
Argumenten	Filosofisch aspect: argument
aspect	Filosofisch aspect: aspect (kant, zijde, element)
<i>tanū</i>	Filosofisch aspect: aspect: term: <i>tanū</i> (Ind.)
<i>tanū</i>	Filosofisch aspect: aspect: term: <i>tanū</i> (Ind.)
betekenis	Filosofisch aspect: betekenis (definitie, verklaring)
definieerbaar	Filosofisch aspect: betekenis (definitie, verklaring)
definiëren	Filosofisch aspect: betekenis (definitie, verklaring)
definiëring	Filosofisch aspect: betekenis (definitie, verklaring)
definities	Filosofisch aspect: betekenis (definitie, verklaring)
inhoud	Filosofisch aspect: bevatten (inhouden (fig.); itt vorm)
Bevestiging	Filosofisch aspect: bevestiging
becommentarieert	Filosofisch aspect: commentaar
Commentaar	Filosofisch aspect: commentaar
doel	Filosofisch aspect: doel (zin)
feit	Filosofisch aspect: feit
consequentie	Filosofisch aspect: gevolg (resultaat, effect, consequentie)
effect	Filosofisch aspect: gevolg (resultaat, effect, consequentie)
gevolg	Filosofisch aspect: gevolg (resultaat, effect, consequentie)
resultaat	Filosofisch aspect: gevolg (resultaat, effect, consequentie)
Resultaten	Filosofisch aspect: gevolg (resultaat, effect, consequentie)
slaagt	Filosofisch aspect: gevolg (resultaat, effect, consequentie)
<i>kārya</i> 'resultaat'	Filosofisch aspect: gevolg: term: <i>kārya</i> (Ind.)
Sthiti	Filosofisch aspect: gevolg: term: <i>sthiti</i> (Ind.)
Bewering	Filosofisch aspect: hypothese (bewering)
hypothese	Filosofisch aspect: hypothese (bewering)
concept	Filosofisch aspect: idee
denkbeelden	Filosofisch aspect: idee
fictie	Filosofisch aspect: idee
idee	Filosofisch aspect: idee
verbeelding	Filosofisch aspect: idee
voorstelling	Filosofisch aspect: idee
planning	Filosofisch aspect: idee: plan (voornemen)
interpretatie	Filosofisch aspect: interpretatie
verklaard	Filosofisch aspect: interpretatie
verklaart	Filosofisch aspect: interpretatie
verklaring	Filosofisch aspect: interpretatie
beweert	Filosofisch aspect: mening
beweringen	Filosofisch aspect: mening
meningen	Filosofisch aspect: mening
opgevat	Filosofisch aspect: mening
opinie	Filosofisch aspect: mening
opvatting	Filosofisch aspect: mening
zienswijze	Filosofisch aspect: mening
<i>Aitihya</i> : overdracht door een deskundige	Filosofisch aspect: middel: term: <i>pramāṇa</i> : ' <i>aitihya</i> ' (Brāhmaṇa's) (Ind.)
<i>Anumāna</i> : redenering	Filosofisch aspect: middel: term: <i>pramāṇa</i> : ' <i>anumāna</i> ' (Brāhmaṇa's, Navya-Nyāya) (Ind.)
<i>Pratyakṣa</i>	Filosofisch aspect: middel: term: <i>pramāṇa</i> : ' <i>pratyakṣa</i> ' (Brāhmaṇa's, Navya-Nyāya) (Ind.)
<i>Smṛti</i> : traditie	Filosofisch aspect: middel: term: <i>pramāṇa</i> : ' <i>smṛti</i> ' (Brāhmaṇa's) (Ind.)
object	Filosofisch aspect: object
<i>viṣaya</i> 'object'	Filosofisch aspect: object: term: <i>viṣaya</i> (Ind.)

alles is leegte	Filosofisch aspect: ontkenning
<i>neti neti</i>	Filosofisch aspect: ontkenning: term: <i>neti, neti</i> ('niet dat, niet dat') (fil. term) (Ind.)
causaliteit	Filosofisch aspect: oorzaak (aanleiding)
oorzaak	Filosofisch aspect: oorzaak (aanleiding)
veroorzaken	Filosofisch aspect: oorzaak (aanleiding)
<i>kāraṇa</i> 'oorzaak'	Filosofisch aspect: oorzaak: term: <i>kāraṇa</i> (god/lit.) (Ind.)
overeenkomend	Filosofisch aspect: overeenkomst (gelijkenis)
overeenkomst	Filosofisch aspect: overeenkomst (gelijkenis)
vergelijkbaar	Filosofisch aspect: overeenkomst (gelijkenis)
contradicties	Filosofisch aspect: paradox (tegenspraak)
paradox	Filosofisch aspect: paradox (tegenspraak)
tegenhanger	Filosofisch aspect: parallel (tegenhanger)
vergelijking	Filosofisch aspect: parallel (tegenhanger)
redenen	Filosofisch aspect: reden, motief
dialectiek	Filosofisch aspect: redenering (dialectiek, wijze van denken)
Redenering	Filosofisch aspect: redenering (dialectiek, wijze van denken)
Wijzen van denken	Filosofisch aspect: redenering (dialectiek, wijze van denken)
Conclusie	Filosofisch aspect: redenering: conclusie
consequentie	Filosofisch aspect: redenering: conclusie
redenering	Filosofisch aspect: redenering: conclusie
<i>Anumāna</i> : redenering	Filosofisch aspect: redenering: conclusie: term: <i>anumāna</i> (Ind.)
Redeneringen:	Filosofisch aspect: redenering: syllogisme (sluitrede)
(Principe)	Filosofisch aspect: redenering: syllogisme, Brahmanistisch: 1 ^e lid: principe (<i>vai</i> 'immers') (Ind.)
aanvaarding van de sequentie principe	Filosofisch aspect: redenering: syllogisme, Brahmanistisch: 1 ^e lid: principe (<i>vai</i> 'immers') (Ind.)
(Toepassing)	Filosofisch aspect: redenering: syllogisme, Brahmanistisch: 2 ^e lid: toepassing (<i>khalu vai</i> 'nu dus') (Ind.)
aanvaarding van de sequentie principe	Filosofisch aspect: redenering: syllogisme, Brahmanistisch: 2 ^e lid: toepassing (<i>khalu vai</i> 'nu dus') (Ind.)
(Resultaat)	Filosofisch aspect: redenering: syllogisme, Brahmanistisch: 3 ^e lid: resultaat (Ind.)
aanvaarding van de sequentie principe	Filosofisch aspect: redenering: syllogisme, Brahmanistisch: 3 ^e lid: resultaat (Ind.)
speculatie	Filosofisch aspect: speculatie
fasen	Filosofisch aspect: stadium (fase, gradatie, trap)
gradaties	Filosofisch aspect: stadium (fase, gradatie, trap)
stadia	Filosofisch aspect: stadium (fase, gradatie, trap)
stap [+ spatie]	Filosofisch aspect: stadium (fase, gradatie, trap)
subject	Filosofisch aspect: subject
categorieën	Filosofisch aspect: systematiek
classificaties	Filosofisch aspect: systematiek
Ordeningen	Filosofisch aspect: systematiek
relatieve chronologie van de Upaniṣads	Filosofisch aspect: systematiek
systeem	Filosofisch aspect: systematiek
verdeling	Filosofisch aspect: systematiek
in strijd met	Filosofisch aspect: tegenstelling
met elkaar strijdige	Filosofisch aspect: tegenstelling
tegenovergestelde	Filosofisch aspect: tegenstelling
tegenstelling	Filosofisch aspect: tegenstelling
<i>viparyaya</i> 'tegenstelling'	Filosofisch aspect: tegenstelling: term: <i>viparyaya</i> (Ind.)
thema	Filosofisch aspect: thema
theorie	Filosofisch aspect: theorie
band tussen	Filosofisch aspect: verband (relatie)
hangt samen met	Filosofisch aspect: verband (relatie)
relatie	Filosofisch aspect: verband (relatie)

verbinding	Filosofisch aspect: verband (relatie)
verbindt	Filosofisch aspect: verband (relatie)
gerelateerd	Filosofisch aspect: verbondenheid (associatie)
verbonden	Filosofisch aspect: verbondenheid (associatie)
onderscheid	Filosofisch aspect: verschil (onderscheid)
verschil	Filosofisch aspect: verschil (onderscheid)
'verschil': <i>nānātva</i>	Filosofisch aspect: verschil: term: <i>nānātva</i> (Ind.)
geest	Geest (alg.)
Ṛbhu	Geest: 1. naam: 'Handvaardige' (<i>Ṛbhu</i>) (Ind.)
Svarbhānu	Geest: 1. naam: 'Schitterende pracht' (<i>Svarbhānu</i>) (Ind.)
Virocana	Geest: 1. naam: 'Schitterende' (<i>Virocana</i>) (Ind.)
Śuṣṇa	Geest: 1. naam: 'Sisser' (<i>Śuṣṇa</i>) (Ind.)
Vṛtra	Geest: 1. naam: 'Tegenhouder' (<i>Vṛtra</i>) (Ind.)
Śuṣṇa	Geest: 1. naam: 'Verschroeier' (<i>Śuṣṇa</i>) (Ind.)
hoogste wezen	Geest: 2. type: 1. alg. kar.: wezen, hoogste
demon	Geest: 2. type: 3. demon (alg.)
Asura's	Geest: 2. type: 3. demon: term: <i>asura</i> (Ind.)
<i>druj</i>	Geest: 2. type: 3. demon: term: <i>druj</i> (Ir.)
Ṛbhu's	Geest: 2. type: 4. groep, geesten-: 'Ṛbhu's' (Ind.)
dwerg	Geest: 2. type: dwerg (dwergdemon)
Gandharva's	Geest: 2. type: hemelgeest: <i>gandharva</i> , (adj.) <i>gāndharva</i> (lit.) (Ind.)
Rākṣasa's	Geest: 2. type: lijkenetende demon: <i>rākṣasa</i> (Ind.)
Apsarasen	Geest: 2. type: nimf, hemel-: goddelijke prostituee: <i>apsaras</i> (Ind.)
oerreus	Geest: 2. type: reus, oer- (groot oerwezen)
<i>Puruṣa</i>	Geest: 2. type: reus, oer-: <i>puruṣa</i> (lit.) (Ind.)
wereldziel	Geest: 3. psych.: wereldgeest (wereldziel)
ziel van de wereld	Geest: 3. psych.: wereldgeest (wereldziel)
oergeest	Geest: 3. psych.: wereldgeest, primitieve (oergeest)
zelf	Geest: 3. psych.: zelf (alg.; individueel en kosmisch)
Grote Zelf	Geest: 3. psych.: zelf, hoogste (kosmische, absolute)
eenheid wordt eerst <i>prāṇa</i>	Geest: 3. psych.: zelf: adem: <i>prāṇa</i> (Ind.)
individuele <i>prāṇa</i>	Geest: 3. psych.: zelf: adem: <i>prāṇa</i> (Ind.)
kosmische <i>prāṇa</i>	Geest: 3. psych.: zelf: adem: <i>prāṇa</i> (Ind.)
<i>prāṇa</i> als menselijk zelf	Geest: 3. psych.: zelf: adem: <i>prāṇa</i> (Ind.)
<i>Ātman</i>	Geest: 3. psych.: zelf: <i>ātman</i> (Ind.)
<i>Ānandamaya</i>	Geest: 3. psych.: zelf: <i>ātman</i> : ' <i>ānandamaya</i> ' (TU) (Ind.)
<i>Annamaya</i>	Geest: 3. psych.: zelf: <i>ātman</i> : ' <i>annamaya</i> ' (TU) (Ind.)
<i>Manomaya</i>	Geest: 3. psych.: zelf: term: <i>ātman</i> : ' <i>manomaya</i> ' (TU) (Ind.)
<i>Prāṇamaya</i>	Geest: 3. psych.: zelf: term: <i>ātman</i> : ' <i>prāṇamaya</i> ' (TU) (Ind.)
<i>Vijñānamaya</i>	Geest: 3. psych.: zelf: term: <i>ātman</i> : ' <i>vijñānamaya</i> ' (TU) (Ind.)
<i>Manomaya</i>	Geest: 3. psych.: zelf: term: <i>manas</i> (adj. <i>mānasa</i> (meer); instr. <i>manasā</i> (godin); <i>manomaya</i> , een <i>ātman</i>) (Ind.)
<i>Puruṣa</i>	Geest: 3. psych.: zelf: term: <i>puruṣa</i> (Ind.)
<i>tanū</i>	Geest: 3. psych.: zelf: term: <i>tanū</i> (Ind.)
<i>vijñāna</i>	Geest: 3. psych.: zelf: term: <i>vijñāna</i> (Ind.-B.)
ziel	Geest: 3. psych.: zelf
psychisch	Geest: 3. psych.: zelf
individuele zielen	Geest: 3. psych.: zelf, individuele
Zijn ziel	Geest: 3. psych.: zelf, individuele
geest in het hart	Geest: 3. psych.: zelf, individuele levende
ziel van de mens	Geest: 3. psych.: zelf, individuele levende
<i>Jīvātman</i>	Geest: 3. psych.: zelf, individuele levende: <i>jīva</i> (= <i>jīvātman</i>) (Ind.)
Vaderen	Geest: 3. psych.: zelf: dodengeest: 'Vader' (alg.)
Vaders	Geest: 3. psych.: zelf: dodengeest: 'Vader' (alg.)

bezielt	Geest: 5. asp.: bezieling, bezield zijn
geestelijk	Geest: 5. asp.: het geestelijke (immaterieel, i.t.t. het lichamelijke of stoffelijke)
geluiden	Geluid
Een stem	Geluid: stem
Zwijgen	Geluid: stilte (zwijgzaamheid, verzwijgen)
zwijgt	Geluid: stilte (zwijgzaamheid, verzwijgen)
ohd. <i>atum</i> , oe. <i>ædm</i>	Germ. termen: <i>adem</i> : <i>atum</i>
verloopt	Geschiedenis: 1. aspect: verloop
Geschiedenis van de Upaniṣads	Geschiedenis: 2. type: Upaniṣads, ~ van de (Ind.)
antiek	Geschiedenis: Antieke periode (oudheid)
Brahmanistische periode	Geschiedenis: India: 04. Vedische periode, 2. Late, ; a. Brahmāṇa's, Āraṇyaka's, oudste Upaniṣads) (1100 - 700) (Ind.)
laat-Brahmanistische	Geschiedenis: India: 04. Vedische periode, 2. Late, ; a. Brahmāṇa's, Āraṇyaka's, oudste Upaniṣads) (1100 - 700) (Ind.)
embryo	Geslacht en rijpheid: embryo
ei [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Geslacht en rijpheid: embryo: ei, kosmische gouden (<i>Hiraṇyagarbha</i>); van het universum (het wereldei of de oerkiem waaruit het universum is ontstaan) (Ind.)
ei. [voorafgegaan door een spatie]	Geslacht en rijpheid: embryo: ei, kosmische gouden (<i>Hiraṇyagarbha</i>); van het universum (het wereldei of de oerkiem waaruit het universum is ontstaan) (Ind.)
ei, [voorafgegaan door een spatie]	Geslacht en rijpheid: embryo: ei, kosmische gouden (<i>Hiraṇyagarbha</i>); van het universum (het wereldei of de oerkiem waaruit het universum is ontstaan) (Ind.)
kosmische ei	Geslacht en rijpheid: embryo: ei, kosmische gouden (<i>Hiraṇyagarbha</i>); van het universum (het wereldei of de oerkiem waaruit het universum is ontstaan) (Ind.)
wereldei	Geslacht en rijpheid: embryo: ei, kosmische gouden (<i>Hiraṇyagarbha</i>); van het universum (het wereldei of de oerkiem waaruit het universum is ontstaan) (Ind.)
zaad	Geslacht en rijpheid: embryo: ei, kosmische gouden (<i>Hiraṇyagarbha</i>); van de geest (het zaad waaruit het psychische element in de wereld is ontstaan) (Ind.)
Hiraṇyagarbha	Geslacht en rijpheid: embryo: ei: term: <i>garbha</i> , <i>hiraṇya</i> - (<i>Hiraṇyagarbha</i>) ('gouden ei') (epith. van div. goden) (Ind.)
pas geboren kind	Geslacht en rijpheid: kind, zuigeling
pasgeborene	Geslacht en rijpheid: kind, zuigeling
leeftijd	Geslacht en rijpheid: leeftijd
meisje	Geslacht en rijpheid: maagd, meisje
man [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Geslacht en rijpheid: man
man: [voorafgegaan door een spatie]	Geslacht en rijpheid: man
man. [voorafgegaan door een spatie]	Geslacht en rijpheid: man
mannen	Geslacht en rijpheid: man
mannelijk	Geslacht en rijpheid: man
mannetjesaap	Geslacht en rijpheid: man
vrouw	Geslacht en rijpheid: vrouw
getallen	Getal (alg.)
4 hoofdstukken	Getal: 04: vier
vier	Getal: 04: vier
vijf	Getal: 05: vijf
zes	Getal: 06: zes
zeven	Getal: 07: zeven
8 andere	Getal: 08: acht
negen	Getal: 09: negen
10:	Getal: 10: tien

10 maanden	Getal: 10: tien
10-	Getal: 10: tien
12 van	Getal: 12: twaalf
108	Getal: 13: ~ boven de twaalf
26	Getal: 13: ~ boven de twaalf
34	Getal: 13: ~ boven de twaalf
50 [+ spatie]	Getal: 13: ~ boven de twaalf
52	Getal: 13: ~ boven de twaalf
100	Getal: 13: ~ boven de twaalf
33	Getal: 13: ~ boven de twaalf
honderd	Getal: 13: ~ boven de twaalf
tachtig	Getal: 13: ~ boven de twaalf
twintig	Getal: 13: ~ boven de twaalf
veertig	Getal: 13: ~ boven de twaalf
zestig	Getal: 13: ~ boven de twaalf
aantal	Getal: 14.1: aantal (hoeveelheid, grootte)
divers	Getal: 14.1: aantal: meervoudigheid: pluralisme (verscheidenheid, differentiatie, diversiteit)
verscheidenheid	Getal: 14.1: aantal: meervoudigheid: pluralisme (verscheidenheid, differentiatie, diversiteit, heterogeniteit)
vermindert	Getal: 14.1: aantal: vermindering
het alomvattende	Getal: 14.3: maat: reusachtigheid
<i>bhūman</i> (het alomvattende)	Getal: 14.3: maat: reusachtigheid: term: <i>bhūman</i> (Ind.)
god	God
Viśvakarman	God: 'Alschepper' (<i>Viśvakarman</i>) (Ind.)
Sarasvatī	God: 'Bezitter van wateren' (<i>Sarasvatī</i>) (Ind.)
Tvaṣṭṛ	God: 'Bouwer' (<i>Tvaṣṭṛ</i>) (Ind.)
Manu	God: 'Denkende' (<i>Manu</i>) (Ind.)
Yama	God: 'Dubbele' (<i>Yama, Yamī</i>) (Ind.)
Viṣṇu als dwerg- <i>puruṣa</i>	God: 'Dwerg' (<i>Vāmana</i>) (Ind.)
Soma [hoofdletter, niet cursief]	God: 'God van de soma' (<i>Soma</i>) (Ind.)
Hiraṇyagarbha	God: 'Gouden kiem' (<i>Hiraṇyagarbha</i>) (Ind.)
Prajāpati als Hiraṇyagarbha	God: 'Gouden kiem' (<i>Hiraṇyagarbha</i>) (Ind.)
Aditi	God: 'Grenzenloze' (<i>Aditi</i>) (Ind.)
<i>Dakṣa</i>	God: 'Handige' (<i>Dakṣa</i>) (Ind.)
'de heer van het gebed'	God: 'Heer van het gebed' (<i>Bṛhaspati</i>) (Ind.)
<i>Īśa</i>	God: 'Heer' (<i>Īśvara, Īśa, Īśāna</i>) (Ind.)
<i>Īśāna</i>	God: 'Heer' (<i>Īśvara, Īśa, Īśāna</i>) (Ind.)
<i>Īśvara</i>	God: 'Heer' (<i>Īśvara, Īśa, Īśāna</i>) (Ind.)
Brahmā	God: 'Heilige' (<i>Brahmā, Bhagavān, Bhagavat, Bhagavad</i>) (Ind.)
Soma [hoofdletter]	God: 'Heilvocht' (<i>Soma</i>) (Ind.)
Virāj	God: 'Kosmische heerser' (<i>Virāj</i>) (Ind.)
Nairyō-saṅha	God: 'Mannelijk woord' (<i>Nairyō-saṅha</i>) (Ir.)
Idā	God: 'Offervoedsel' (<i>Idā = Ilā</i>) (Ind.)
Savitṛ	God: 'Opwekker' (<i>Savitṛ, Sāvitrī</i>) (Ind.)
Parjanya	God: 'Regenwolk' (<i>Parjanya</i>) (Ind.)
Rohita 'de rode' (= de zon)	God: 'Rode' (<i>Rohita</i>) (Ind.)
Narāśaṃsa	God: 'Roem der mensen' (<i>Narāśaṃsa</i>) (Ind.)
Indrāṅī	God: 'Śakti van Indra' (<i>Aindrī, Indrāṅī</i>) (Ind.)
Bhaga	God: 'Schenker van goede gaven' (<i>Bhaga</i>) (Ind.)
Rudra	God: 'Schreeuwer' (<i>Rudra</i>) (Ind.)
Kāla 'tijd'	God: 'Tijd' (<i>Kāla</i>) (Ind.)
Nirṛti	God: 'Verderf' (<i>Nirṛti</i>) (Ind.)
Atri [+ spatie]	God: 'Verslinder' (<i>Atri</i>) (Ind.) (<i>rṣi, prajāpati</i>)
Geloof, Śrāddhadeva	God: 'Vertrouwen' (<i>Śraddhā, Śrāddhadeva</i>) (Ind.)

Bṛḡu	God: 'Vurige' (<i>Bṛḡu</i>) (Ind.) (<i>ṛṣi, prajāpati</i>)
Agni	God: 'Vuur' (<i>Agni</i>) (Ind.)
Śiva	God: 'Welgezind' (<i>Śiva</i>) (Ind.)
Ahura Mazdā	God: 'Wijze heer' (<i>Ahura Mazdā</i>) (Ir.)
Sūrya	God: 'Zon' (<i>Sūrya</i>) (Ind.)
Āditya	God: 'Zoon van Aditi' (<i>Āditya</i>) (Ind.)
god van de dood	God: aardgod
Allerhoogste	God: algod
beheersers en onderhouder van de	God: algod
heer der drie werelden	God: algod
heer en behoeder van het universum	God: algod
heer en de eenheid van het universum	God: algod
heer het universum	God: algod
Heer, genoemd van goden, mensen en de	God: algod
heersers van de kosmos	God: algod
interne heersers van het	God: algod
antaryāmin , de innerlijke heersers van	God: algod: <i>antaryāmin</i> ('innerlijke heersers') (Ind.)
god van de strop	God: attriboot: strop, ~ van de
heer van de bergen en de zee	God: berggod
behoeder	God: beschermgod
god van het gebed	God: gebed, ~ van het
heer van de hemel en het licht	God: hemelgod
hoofd der goden	God: hoofdgod
hoogste god	God: hoogste ~
Hoogste Heer	God: hoogste ~
opperheer	God: hoogste ~
koning der goden	God: koning der goden (heersergod)
heer van de hemel en het licht	God: lichtgod
maangod	God: maangod
<i>purohita</i> van de goden	God: priestergod (goddelijke priester)
Hij scheidt	God: schepper
Marduk het universum scheidt	God: schepper
schepper	God: schepper
schepping uitvoert	God: schepper
'maker van alles'	God: schepper: term: <i>viśvakarman</i> ('alschepper') (Ind.)
<i>deva's</i>	God: term: <i>deva</i> (<i>devatā</i>) (Ind.)
magiër	God: tovenaars, goddelijke
god van de krijgers	God: vereerders: strijders (hun beschermgod)
god van de krijgers en het volk	God: vereerders: volk (hun beschermgod)
eindiger	God: vernietiger (eindiger)
onderhouder van de wereld	God: waarborger (onderhouder, ondersteuner)
onderhouder van het universum	God: waarborger (onderhouder, ondersteuner)
ondersteuner	God: waarborger (onderhouder, ondersteuner)
god der wateren	God: watergod
god van het water	God: watergod
heerschappij over de wateren	God: watergod
heer van de bergen en de zee	God: watergod: zeegod
gepersonifieerd als god van de	God: wet, god der
god van de moraal	God: zedelijke orde (moraal), ~ van de
Āditya's	Godenstelsel: godengroep: 01.: 'Āditya's' (1) (Ind.)
Āptya's	Godenstelsel: godengroep: 01.: 'Āptya's' (Ind.)
Vedische goden	Godenstelsel: pantheon, Vedisch (Ind.)
ατμος	Griekse termen: ατμος
φλεγω	Griekse termen: φλεγω
regeert	Heerschappij (heersen, regering)
beheerst	Heerschappij: beheersen
<i>dāmyata</i>	Heerschappij: beheersen: term: <i>dāmyata</i> (pass.) (Ind.)

dominant	Heerschappij: dominantie (hegemonie)
overheersen	Heerschappij: dominantie (hegemonie)
eer [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Heerschappij: eer (aanzien, roem, heerlijkheid, beroemd, loven)
roem	Heerschappij: eer (aanzien, roem, heerlijkheid, beroemd, loven)
<i>Kṣatriya</i>	Heerschappij: gezag: soevereiniteit: term: <i>kṣatriya</i> (adj.) (lid van de militaire kaste) (Ind.)
grootheid	Heerschappij: gezag: verhevenheid (sublimiteit)
mahas	Heerschappij: gezag: verhevenheid: term: <i>mahas</i> (deel van het universum) (Ind.)
onderworpen	Heerschappij: onderwerping
transmigratie , waaraan dieren, insecten	Heerschappij: onderwerping: aan de kosmische wet (lot)
gehoorzaamt	Heerschappij: onderwerping: gehoorzaamheid
gehoorzamen	Heerschappij: onderwerping: gehoorzaamheid
hoger	Heerschappij: rangorde (hiërarchie, rang, niveau, hoger, lager)
lager	Heerschappij: rangorde (hiërarchie, rang, niveau, hoger, lager)
niveau	Heerschappij: rangorde (hiërarchie, rang, niveau, hoger, lager)
overtreffen	Heerschappij: rangorde (hiërarchie, rang, niveau, hoger, lager)
rang [voorafgegaan door een spatie]	Heerschappij: rangorde (hiërarchie, rang, niveau, hoger, lager)
zon staat in deze rij dichter bij de aarde	Heerschappij: rangorde (hiërarchie, rang, niveau, hoger, lager)
<i>Aśvapati</i>	Heerser: heer der paarden: term: <i>aśvapati</i> (koning) (Ind.)
heer van mens en dier	Heerser: heer van de levende wezens
innerlijke beheerser: deze zetelt in het	Heerser: heer van het innerlijk
beschermheer	Heerser: heer, bescherm- (patroon)
koning	Heerser: koning
<i>rājanya</i> bij de mensen is de koning	Heerser: koning: term: <i>rājan</i> (adj. <i>rājanya</i>) (Ind.)
koningin	Heerser: koningin
heer [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Heerser: leider
heer.	Heerser: leider
heer,	Heerser: leider
beschermheer	Heerser: leider
leider	Heerser: leider
hoofd der goden	Heerser: leider
hoofd van de 'levensademtochten'	Heerser: leider der levensademtochten
<i>Īśa Upaniṣad</i>	Heerser: leider: term: <i>īśa</i> (god/lit.) (Ind.)
Rudra wordt de <i>Īśāna</i> , de Heer, genoemd	Heerser: leider: term: <i>īśāna</i> (rund/god) (Ind.)
<i>Īśvara</i>	Heerser: leider: term: <i>īśvara</i> (Śiva en god alg.) (Ind.)
prins	Heerser: prins
sterren	Hemellichaam: ster
zijn hoofd	Hoofd
hoofd:	Hoofd
uit het hoofd	Hoofd
bek van	Hoofd: 2. deel: mond (bek, snavel)
mond	Hoofd: 2. deel: mond (bek, snavel)
tanden	Hoofd: 2. deel: mond: tand
ogen [voorafgegaan door een spatie]	Hoofd: 2. deel: oog
oog [voorafgegaan door een spatie]	Hoofd: 2. deel: oog
oor;	Hoofd: 2. deel: oor
oor enz.	Hoofd: 2. deel: oor
oren [voorafgegaan door een spatie]	Hoofd: 2. deel: oor
driekoppige	Hoofd: 3. asp.: koppig, drie- (drie gezichten)
schaal van het ei	Huid: 1. type: schaal van een ei
bruid	Huwelijk: 3. pers.: gemalin
koningschap	Instelling en organisatie: 1. ambt: koningschap (monarchie)
gekozen koningschap met instemming	Instelling en organisatie: 1. ambt: koningschap, gekozen

goddelijk koningschap	Instelling en organisatie: 1. ambt: koningschap, sacraal (god-koning)
stelt het Naciketas-vuur in	Instelling en organisatie: 2. instelling van het Naciketas-vuur (Ind.)
kasten	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: kastensysteem (<i>varna</i> , kaste) (Ind.)
<i>śūdra's</i>	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: kastensysteem: kaste der <i>śūdra's</i> (Ind.)
voornaam persoon	Instelling en organisatie: 5. systeem, sociaal: klassensysteem: hogere klasse (elite, voornaam persoon)
jaloers	Karakter en gedrag: afgunst (jaloezie)
afkeer	Karakter en gedrag: afkeer
cynische	Karakter en gedrag: afkeer
veracht	Karakter en gedrag: afkeer
bang	Karakter en gedrag: angst (huivering, paniek)
angst	Karakter en gedrag: angst (huivering, paniek)
bevreesd	Karakter en gedrag: angst (huivering, paniek)
bedriegt	Karakter en gedrag: bedrog (list, misleiding)
bedrog	Karakter en gedrag: bedrog (list, misleiding)
list en	Karakter en gedrag: bedrog (list, misleiding)
verlangen	Karakter en gedrag: begeerte (alg.)
kinderwens	Karakter en gedrag: begeerte naar nageslacht (kinderwens)
goklust	Karakter en gedrag: begeerte: goklust
<i>kāma</i>	Karakter en gedrag: begeerte: term: <i>kāma</i> (god) (Ind.)
<i>kratu</i> 'het gewenste'	Karakter en gedrag: begeerte: term: <i>kratu</i> (Ind.)
er een drang is	Karakter en gedrag: begeerte: weetgierigheid (onderzoeksdrang)
Onderzoeksdrang	Karakter en gedrag: begeerte: weetgierigheid (onderzoeksdrang)
Weetgierigheid	Karakter en gedrag: begeerte: weetgierigheid (onderzoeksdrang)
wensen [voorafgegaan door een spatie]	Karakter en gedrag: begeerte: wens
gewenste	Karakter en gedrag: begeerte: wens
vreugde	Karakter en gedrag: blijdschap (vreugde)
diepere betekenis	Karakter en gedrag: diepgravendheid (diepgang, diepere betekenis, hogere gedachten)
Diepgang	Karakter en gedrag: diepgravendheid (diepgang, diepere betekenis, hogere gedachten)
hogere wijsgerige gedachten	Karakter en gedrag: diepgravendheid (diepgang, diepere betekenis, hogere gedachten)
absurditeiten	Karakter en gedrag: domheid, verkeerd inzicht
eerlijke	Karakter en gedrag: eerlijkheid, openheid
absurd	Karakter en gedrag: eigenaardigheid (bizar, afwijkend, absurd)
bizar	Karakter en gedrag: eigenaardigheid (bizar, afwijkend, absurd)
egoïsme	Karakter en gedrag: eigenbelang, egocentrisme, egoïsme
egoïstisch	Karakter en gedrag: eigenbelang, egocentrisme, egoïsme
gastvrijheid	Karakter en gedrag: gastvrijheid
Geduld	Karakter en gedrag: geduld
belediging	Karakter en gedrag: gekrenkheid en belediging
gelukzaligheid	Karakter en gedrag: gelukzaligheid
Ānandamaya : het zelf van de	Karakter en gedrag: gelukzaligheid: term: <i>ānanda</i> (adj. <i>ānandamaya</i>) (Ind.)
ānanda	Karakter en gedrag: gelukzaligheid: term: <i>ānanda</i> (Ind.)
<i>sat-cit-ānanda</i>	Karakter en gedrag: gelukzaligheid: term: <i>ānanda</i> , <i>sat-cit-</i> (kenmerk van <i>Brahman/Ātman</i>) (Ind.)
plezier	Karakter en gedrag: genieten
opschepperij	Karakter en gedrag: grootspraak, opschepperij
gulheid	Karakter en gedrag: gulheid
iṣṭāpūrta (offers en	Karakter en gedrag: gulheid: term: <i>iṣṭāpūrta</i> (Ind.)
hoffelijkheid	Karakter en gedrag: hoffelijkheid
satire	Karakter en gedrag: humor (grap, satire)

eigenschappen	Karakter en gedrag: karakter
karakter	Karakter en gedrag: karakter
kenmerk	Karakter en gedrag: karakter
kwaliteit	Karakter en gedrag: karakter
volkskarakter	Karakter en gedrag: karakter, volks-
essentie	Karakter en gedrag: karakter, wezenlijk (essentie, kern)
essentiële	Karakter en gedrag: karakter, wezenlijk (essentie, kern)
kern	Karakter en gedrag: karakter, wezenlijk (essentie, kern)
wezen van	Karakter en gedrag: karakter, wezenlijk (essentie, kern)
wezenskenmerk	Karakter en gedrag: karakter, wezenlijk (essentie, kern)
uitdrukt: <i>tva</i> , <i>ta</i> ‘-heid’	Karakter en gedrag: karakter, wezenlijk: term: <i>-tva</i> , <i>-ta</i> (‘-heid’) (Ind.)
liefde	Karakter en gedrag: liefde
voorliefde	Karakter en gedrag: liefde, voor- (voorkeur)
<i>tadvanam</i>	Karakter en gedrag: liefde: term: <i>tadvanam</i> (‘geliefde’) (obj.) (<i>Brahman</i>) (Ind.)
luiheid	Karakter en gedrag: luiheid
medelijden	Karakter en gedrag: medelijden
<i>dayadhvam</i> ‘medelijden’	Karakter en gedrag: medelijden: term: <i>day</i> (vb.), <i>dayadhvam</i> (imp.) (Ind.)
consideratie	Karakter en gedrag: mildheid (consideratie)
nauwkeurigheid	Karakter en gedrag: nauwkeurigheid
Kalmte	Karakter en gedrag: onaangedaanheid (kalmte, rust, sereniteit, evenwichtigheid)
onuitgedrukte	Karakter en gedrag: ondoorgrondelijkheid
(on)nauwkeurigheid	Karakter en gedrag: onnauwkeurigheid
onnauwkeurigheid	Karakter en gedrag: onnauwkeurigheid
onpersoonlijk	Karakter en gedrag: onpersoonlijk karakter
ontevreden	Karakter en gedrag: ontevredenheid (onvrede)
onverschilligheid	Karakter en gedrag: onverschilligheid
Ongunstige	Karakter en gedrag: onwelgezindheid (ongunstig, schadelijk)
onbeschaamd	Karakter en gedrag: schaamteloosheid (onbeschaamdheid)
bedrog of verlagen	Karakter en gedrag: schaamteloosheid (onbeschaamdheid)
pessimisme	Karakter en gedrag: somberheid (pessimisme)
ergernis	Karakter en gedrag: toorn
woede	Karakter en gedrag: toorn
trots	Karakter en gedrag: trots
vertrouwen	Karakter en gedrag: trouw
onbetrouwbare	Karakter en gedrag: trouweloosheid (onbetrouwbaarheid, ontrouw)
twijfel	Karakter en gedrag: twijfel (onzekerheid, besluiteloosheid, dilemma)
Vicikitsā : de twijfel	Karakter en gedrag: twijfel: term: <i>vicikitsā</i> (fil.) (Ind.)
minderwaardig	Karakter en gedrag: verachtelijkheid (minachting, minderwaardigheid)
veracht	Karakter en gedrag: verachtelijkheid (minachting, minderwaardigheid)
verdriet	Karakter en gedrag: verdriet (treurnis, droefheid)
<i>śoka</i>	Karakter en gedrag: verdriet: term: <i>śoka</i> (Ind.)
vrijwillige	Karakter en gedrag: vrijwilligheid
gunst	Karakter en gedrag: welgezindheid (gunst, genade, gunstig)
Punya : ‘gelukkig’ wordt ‘goed’	Karakter en gedrag: welgezindheid: term: <i>punya</i> (adj.) (Ind.)
wil	Karakter en gedrag: wil
per ongeluk	Karakter en gedrag: willoosheid (buiten de vrije wil)
Wreedheid	Karakter en gedrag: wreedheid
Zelfbeheersing	Karakter en gedrag: zelfbeheersing (discipline)
zelfdiscipline	Karakter en gedrag: zelfbeheersing (discipline)

<i>dāmyata</i> 'zelfdiscipline'	Karakter en gedrag: zelfbeheersing: term: <i>dāmyata</i> (Ind.)
naakte	Kleding: naaktheid
blauwe	Kleur: 1. stnd.: blauw
rode	Kleur: 1. stnd.: rood
Kapilarṣi , de rode ziener	Kleur: 1. stnd.: rood: term: <i>kapila</i> (filosoof/zon) (Ind.)
Rohita 'de rode'	Kleur: 1. stnd.: rood: term: <i>rohita</i> (god/zon) (Ind.)
witte	Kleur: 1. stnd.: wit (blank)
aarde [voorafgegaan door een spatie]	Kosmografie en geografie: aarde (chtonisch, onderaards, grond)
aarde..	Kosmografie en geografie: aarde (chtonisch, onderaards, grond)
aarde:	Kosmografie en geografie: aarde (chtonisch, onderaards, grond)
aards	Kosmografie en geografie: aarde (chtonisch, onderaards, grond)
chtonische	Kosmografie en geografie: aarde (chtonisch, onderaards, grond)
aarde: bhū	Kosmografie en geografie: aarde: term: <i>bhū</i> (Ind.)
navel der wereld	Kosmografie en geografie: centrum van de ruimtecirkel of de kosmos: navel der aarde (wereldnavel)
chaos	Kosmografie en geografie: chaos i.t.t. kosmos
barbaren	Kosmografie en geografie: gebied: buitenland (vreemd, allochtoon, uitheems, barbaars)
einde van de aarde	Kosmografie en geografie: gebied: grens: eind (rand) van de aarde (wereld)
hemel	Kosmografie en geografie: hemel
hemel: svar	Kosmografie en geografie: hemel: term: <i>svar</i> (Ind.)
plaats van de geest	Kosmografie en geografie: plaats van de geest
plaats van lezing	Kosmografie en geografie: plaats van studie
verborgen in een schelp	Kosmografie en geografie: plaats, schuil-
bewoonde	Kosmografie en geografie: plaats, woon-
huis van de leraar	Kosmografie en geografie: plaats, woon-
verblijf	Kosmografie en geografie: plaats, woon-
woning	Kosmografie en geografie: plaats, woon-
woont in het hart	Kosmografie en geografie: plaats, woon-
zetelt in het hart	Kosmografie en geografie: plaats, woon-
dhāman	Kosmografie en geografie: plaats, woon-: term: <i>dhāman</i> (Ind.)
ruimte	Kosmografie en geografie: ruimte
<i>Ākāśa</i> , de ruimte tussen objecten	Kosmografie en geografie: ruimte: bovenwereld: term: <i>ākāśa</i> (Ind.)
<i>antarikṣa</i> tussen hemel en aarde	Kosmografie en geografie: ruimte: bovenwereld: term: <i>antarikṣa</i> (Ind.)
ether	Kosmografie en geografie: ruimte: ether
opening	Kosmografie en geografie: ruimte: gat (opening)
atmosfeer	Kosmografie en geografie: ruimte: luchtruim
luchtruim	Kosmografie en geografie: ruimte: luchtruim
luchtruim : bhuva	Kosmografie en geografie: ruimte: luchtruim: term: <i>bhuva</i> = <i>bhuvās</i> (Ind.)
Kha:	Kosmografie en geografie: ruimte: luchtruim: term: <i>kha</i> (<i>Brahman</i>) (Ind.)
onbegrensd	Kosmografie en geografie: ruimte: oneindigheid
oneindige	Kosmografie en geografie: ruimte: oneindigheid
vijf cardinale punten van de wereld	Kosmografie en geografie: ruimte: vijf kosmische punten
heelal	Kosmografie en geografie: universum
het Al te	Kosmografie en geografie: universum
kosmische	Kosmografie en geografie: universum
kosmos	Kosmografie en geografie: universum
universele	Kosmografie en geografie: universum
universum	Kosmografie en geografie: universum
wereld	Kosmografie en geografie: universum
Dezelfde driedeling	Kosmografie en geografie: universum: delen, 03: drieledige wereld
drie werelden	Kosmografie en geografie: universum: delen, 03: drieledige wereld

vierde deel wordt toegevoegd	Kosmografie en geografie: universum: delen, 04: vierledige wereld
zes lagen	Kosmografie en geografie: universum: delen, 06: zesledige wereld
vijfde, zesde en zevende deel worden	Kosmografie en geografie: universum: delen, 07: zevenledige wereld
universum kent tien lagen	Kosmografie en geografie: universum: delen, 10: tienledige wereld
Zeven corresponderende werelden	Kosmografie en geografie: universum: delen, 14: veertienledige wereld
<i>bhūman</i>	Kosmografie en geografie: universum: term: <i>bhūman</i> (Ind.)
aarde: bhū	Kosmografie en geografie: universum: term: <i>loka</i> , 1 ^e : <i>bhūrloka</i> ('wereld der aarde') (Ind.)
luchtruim : bhuva	Kosmografie en geografie: universum: term: <i>loka</i> , 2 ^e : <i>bhuvarloka</i> ('wereld der atmosfeer' tot de zon, Muni's, Siddha's) (Ind.)
hemel: svar	Kosmografie en geografie: universum: term: <i>loka</i> , 3 ^e : <i>svarloka</i> ('hemel' tussen zon en poolster, Indra) (Ind.)
mahas	Kosmografie en geografie: universum: term: <i>loka</i> , 4 ^e : <i>maharloka</i> = <i>mahas</i> ('wereld der verhevenheid' boven de poolster, Bhṛgu e.a. (Pūr.) of Brahman (TU)) (Ind.)
janas	Kosmografie en geografie: universum: term: <i>loka</i> , 5 ^e : <i>janarloka</i> = <i>janas</i> ('wereld der hogere wezens', Sanatkumāra) (Ind.)
janas, tapas, satya	Kosmografie en geografie: universum: term: <i>loka</i> , 6 ^e : <i>taparloka</i> = <i>tapas</i> ('wereld der asceten', Vairāgins) (Ind.)
janas, tapas, satya	Kosmografie en geografie: universum: term: <i>loka</i> , 7 ^e : <i>satyaloka</i> = <i>satya</i> = <i>Brahmaloka</i> ('wereld der waarheid' of 'wereld van Brahṁā', Brahṁā) (Ind.)
makrokosmos	Kosmografie en geografie: universum: type: makrokosmos
<i>adhidaivata</i>	Kosmografie en geografie: universum: type: makrokosmos: term: <i>adhidaivata</i> (Ind.)
mikro- en de makrokosmos	Kosmografie en geografie: universum: type: mikrokosmos
mikrokosmos	Kosmografie en geografie: universum: type: mikrokosmos
<i>adhyātma</i>	Kosmografie en geografie: universum: type: mikrokosmos: term: <i>adhyātma</i> (Ind.)
werkelijke werkelijkheid	Kosmografie en geografie: universum: wereld (rijk) der goden (andere, onzichtbare, geestelijke wereld)
bewoonde wereld	Kosmografie en geografie: universum: wereld (rijk) der mensen (deze, zichtbare, lichamelijke, aardse, profane wereld)
empirische werkelijkheid	Kosmografie en geografie: universum: wereld (rijk) der mensen (deze, zichtbare, lichamelijke, aardse, profane wereld)
wereld van naam en vorm	Kosmografie en geografie: universum: wereld (rijk) der mensen (deze, zichtbare, lichamelijke, aardse, profane wereld)
weg naar de hemel	Kosmografie en geografie: weg naar de hemel
pad van het licht	Kosmografie en geografie: weg: pad van het licht
Mādhyamika's	Kosmografie en geografie: weg: richting: midden: term: <i>mādhyamika</i> (adj.) (Boeddh. fil.) (Ind.)
Śatapatha Brāhmaṇa	Kosmografie en geografie: weg: term: <i>patha</i> , <i>śata</i> - ('honderd paden') (lit.) (Ind.)
windstreken	Kosmografie en geografie: windstreek (hemel-)
noordwesten	Kosmografie en geografie: windstreek: noordwesten
kringloop der geboorten	Kringloop: eeuwige ~ van dood en leven (eeuwige wederkeer)
kringloop van geboorte en dood	Kringloop: eeuwige ~ van dood en leven (eeuwige wederkeer)
kringloop van de wereld	Kringloop: eeuwige ~ van vernietiging en herrijzing van de wereld
periodieke vernietiging en herrijzing	Kringloop: eeuwige ~ van vernietiging en herrijzing van de wereld
natuur haar werk doet: vernieuwing	Kringloop: tijd: jaar, ~ van het (natuurlijke ~)
periodieke	Kringloop: tijd: periode (bep. tijdscekel)
Svarbhānu	Kunst en schrift: esthetiek: schoonheid: term: <i>svvarbhānu</i> ('schitterende pracht') (demon) (Ind.)
geschreven	Kunst en schrift: schrift (schrijven, ritsen, alfabet)
letters	Kunst en schrift: schrift: letterteken
kosmische ei is de verdeling	Kunst en schrift: voorstelling: universum als wereldei

gouden embryo	Kunst en schrift: voorstelling: universum als werldei: 'Hiraṇyagarbha' (Ind.)
Hiraṇyagarbha	Kunst en schrift: voorstelling: universum als werldei: 'Hiraṇyagarbha' (Ind.)
gouden afbeelding van een man	Kunst en schrift: voorwerp: mannenfiguur [gouden], in het Vedische altaar (Ind.)
gouden man	Kunst en schrift: voorwerp: mannenfiguur [gouden], in het Vedische altaar (Ind.)
gouden schijf, de zon	Kunst en schrift: voorwerp: zonnescijf [gouden], in het Vedische altaar (Ind.)
gouden zon	Kunst en schrift: voorwerp: zonnescijf [gouden], in het Vedische altaar (Ind.)
het ding op zich (<i>natura naturans</i>)	Latijnse termen: ' <i>natura naturans</i> '
wereld der verschijnselen (<i>natura</i>	Latijnse termen: ' <i>natura naturata</i> '
<i>flagro</i>	Latijnse termen: <i>flagro</i>
fysiek	Lichaam
lichaam	Lichaam
lichamelijke	Lichaam
schelp	Lichaam: bot: geraamte: schelp
nederzittingen	Lichaam: gestalte: zittende houding
zat tegenover	Lichaam: gestalte: zittende houding
Upaniṣad	Lichaam: gestalte: zittende houding: term: <i>upaniṣad</i> ('nederzitting') (lit.) (Ind.)
<i>upa-sad</i>	Lichaam: gestalte: zittende houding: term: <i>upasad</i> ('nederzitting') (<i>iṣṭi</i>) (Ind.)
handen	Lichaam: hand
hart	Lichaam: hart
organen van reproductie en afdrijving	Lichaam: ingewanden (maag-darmkanaal)
maag	Lichaam: ingewanden: maag
geestelijk lichaam	Lichaam: lichaam, geestelijk
ledematen	Lichaam: lichaamsdeel (ledemaat)
zweet	Lichaam: lichaamssap: zweet
organen	Lichaam: orgaan
romp	Lichaam: romp
tanū	Lichaam: term: <i>tanū</i> (Ind.)
zinnen	Lichaam: zintuig
zintuigen	Lichaam: zintuig
donkere	Licht en duisternis: duisternis (zwart)
duisternis	Licht en duisternis: duisternis (zwart)
zwarte	Licht en duisternis: duisternis (zwart)
licht [voorafgegaan door een spatie]	Licht en duisternis: licht
wier licht	Licht en duisternis: licht, hemelse
<i>jyotis</i>	Licht en duisternis: licht, hemelse: term: <i>jyotis</i> (Ind.)
metafoor: 'De dag van het	Licht en duisternis: licht: frase: 'De dag van het <i>Brahman</i> is eeuwig' (het wezen van het <i>Brahman</i>) (Ind.)
nacht [voorafgegaan door een spatie]	Licht en duisternis: nacht
schaduw	Licht en duisternis: schaduw
Zijn schaduw	Licht en duisternis: schaduw van Prajāpati (Ind.)
Virocana	Licht en duisternis: verlichting: term: <i>virocana</i> (nom. ag.) (demon) (Ind.)
literair	Literatuur
literatuur	Literatuur
Ekottarāgama	Literatuur: Āgama, Ekottara- (Ind.-B.)
Āraṇyaka's	Literatuur: Āraṇyaka (alg.) (Ind.)
Aitareya Āraṇyaka	Literatuur: Āraṇyaka, Aitareya (Ind.)
Taittirīya Āraṇyaka	Literatuur: Āraṇyaka, Taittirīya (Ind.)

Jaiminīya Upaniṣad Brāhmaṇa	Literatuur: Āraṇyaka: Jaiminīya Upaniṣad Brāhmaṇa [geen Brāhmaṇa !] = Talavakāra Āraṇyaka (door Jaimini) (Ind.)
Brahma Sūtra, die Śaṅkara	Literatuur: Bhāṣya, Śārīraka = Śaṅkara Bhāṣya = Brahma Sūtra Bhāṣya (5) (door Śaṅkara) (Ind.)
commentaar op de Vedāntische	Literatuur: Bhāṣya, Śārīraka = Śaṅkara Bhāṣya = Brahma Sūtra Bhāṣya (5) (door Śaṅkara) (Ind.)
Rāmānuja, die eveneens de Brahma Sūtra	Literatuur: Bhāṣya, Śrī = Brahma Sūtra Bhāṣya (4) (Vaiṣṇava) (door Rāmānuja) (Ind.)
Brāhmaṇa's	Literatuur: Brāhmaṇa (alg.) (Ind.), Brahmanisch
Aitareya Brāhmaṇa	Literatuur: Brāhmaṇa, Aitareya = Āśvalāyana Brāhmaṇa (Ind.)
Gopatha Brāhmaṇa	Literatuur: Brāhmaṇa, Gopatha (Ind.)
Jaiminīya Brāhmaṇa	Literatuur: Brāhmaṇa, Jaiminīya (door Jaimini) (Ind.)
Śatapatha Brāhmaṇa	Literatuur: Brāhmaṇa, Śatapatha (Ind.)
Taittirīya Brāhmaṇa	Literatuur: Brāhmaṇa, Taittirīya (Ind.)
Brahma Sūtra	Literatuur: Sūtra, Brahma; = Vedānta Sūtra (wrsch. door Bādarāyaṇa) (Ind.)
Brahma Sūtra van Bādarāyaṇa	Literatuur: Sūtra, Brahma; = Vedānta Sūtra (wrsch. door Bādarāyaṇa) (Ind.)
Dharma Sūtra's	Literatuur: Sūtra, Dharma (alg.) (Ind.)
Śāṅkhāyana Śrauta Sūtra	Literatuur: Sūtra, Śrauta, Śāṅkhāyana (door Śāṅkhāyana) (Ind.)
Plato's Symposium	Literatuur: Symposium = Het feestmaal = gr. Symposium (Συμπόσιον) (door Plato) (Gr.)
Boeddhistische canon	Literatuur: Tripiṭaka (skt.) = pāli Pāli Tipiṭaka (de Pāli-canon) (verzameling van de vroegste Boeddhistische teksten vlg de Theravādische traditie) (Ind.-B.)
Pāli-canon	Literatuur: Tripiṭaka (skt.) = pāli Pāli Tipiṭaka (de Pāli-canon) (verzameling van de vroegste Boeddhistische teksten vlg de Theravādische traditie) (Ind.-B.)
Aṅguttara Nikāya	Literatuur: Tripiṭaka: Piṭaka, Sutta: Nikāya, Aṅguttara (Ind.-B.)
epiek	Literatuur: type: Indiase Hindoeïstische -: Indiase epiek (Ind.)
Upaniṣad	Literatuur: Upaniṣad = Vedānta (alg.) (Ind.)
Vedānta	Literatuur: Upaniṣad = Vedānta (alg.) (Ind.)
Vedāntische	Literatuur: Upaniṣad = Vedānta (alg.) (Ind.)
Aitareya Upaniṣad	Literatuur: Upaniṣad, Aitareya (= Aitareya Āraṇyaka II: 4-6) (Ind.)
Bṛhad Āraṇyaka Upaniṣad	Literatuur: Upaniṣad, Bṛhad Āraṇyaka (Ind.)
Chāndogya Upaniṣad	Literatuur: Upaniṣad, Chāndogya (Ind.)
Īśa Upaniṣad	Literatuur: Upaniṣad, Īśa = Īśāvāsya (= Vājasaneyi Saṃhitā XL) (Ind.)
Kaṭha Upaniṣad	Literatuur: Upaniṣad, Kaṭha (Ind.)
Kauṣītaki Upaniṣad	Literatuur: Upaniṣad, Kauṣītaki = Śāṅkhāyana (Ind.)
Kena Upaniṣad	Literatuur: Upaniṣad, Kena = Talavakāra (Ind.)
Mahānārāyaṇa Upaniṣad	Literatuur: Upaniṣad, Mahānārāyaṇa (= Taittirīya Āraṇyaka X) (Ind.)
Maitrāyaṇīya Upaniṣad	Literatuur: Upaniṣad, Maitrāyaṇīya = Maitrāyaṇa = Maitrī (Ind.)
Māṇḍūkya Upaniṣad	Literatuur: Upaniṣad, Māṇḍūkya (Ind.)
metrische Upaniṣads	Literatuur: Upaniṣad, metrische (Ind.)
Muṇḍaka Upaniṣad	Literatuur: Upaniṣad, Muṇḍaka = Ātharvaṇa (Ind.)
Śvetāśvatara Upaniṣad	Literatuur: Upaniṣad, Śvetāśvatara (Ind.)
Taittirīya Upaniṣad	Literatuur: Upaniṣad, Taittirīya (= Taittirīya Āraṇyaka VII-IX) (Ind.)
Ānandavallī	Literatuur: Upaniṣad, Taittirīya: Ānandavallī (Ind.)
Praśna Upaniṣad	Literatuur: Upaniṣad, Praśna (Ind.)
verzameling van Upaniṣads in collecties	Literatuur: Upaniṣads-collectie (Ind.)

Atharvan Upaniṣads	Literatuur: Upaniṣads-collectie: Atharvan Upaniṣads (Ind.)
Dārā Śokōh-groep	Literatuur: Upaniṣads-collectie: Dārā Śokōh-groep (Ind.)
Zuid-Indiase groep	Literatuur: Upaniṣads-collectie: Zuid-Indiase groep (Ind.)
Veda	Literatuur: Veda (alg.) (Ind.), Vedisch
Vedische	Literatuur: Veda (alg.) (Ind.), Vedisch
Atharva Veda	Literatuur: Veda, Atharva = Atharvāṅgīrasa = pl. Atharvāṅgīrasās = Ātharvāṇa = Brahma Veda = Kṣatra Veda (Ind.)
drievoudige Veda	Literatuur: Veda, drievoudige (i.e. Ṛg, Sāma, Yajur Veda) (Ind.)
Ṛg Veda	Literatuur: Veda, Ṛg (Ind.)
<i>Asya Vāmasya</i>	Literatuur: Veda, Ṛg: Asyavāmīya Sūkta = Asya Vāmasya Sūkta (RV 01: 164) (door Dīrghatama Aucatya) (Ind.)
Kikker-hymne	Literatuur: Veda, Ṛg: Maṇḍūka Sūkta = Hymne aan de <i>maṇḍūka's</i> = Kikker-hymne (RV 07: 103) (Ind.)
<i>Nāsadīya</i>	Literatuur: Veda, Ṛg: Nāsadīya Sūkta (Scheppingshymne) (RV 10: 129) (Ind.)
scheppingshymne	Literatuur: Veda, Ṛg: Nāsadīya Sūkta (Scheppingshymne) (RV 10: 129) (Ind.)
<i>Puruṣa Sūkta</i> -hymne	Literatuur: Veda, Ṛg: Puruṣa Sūkta (RV 10: 90) (Ind.)
Vṛṣākapi-hymne	Literatuur: Veda, Ṛg: Vṛṣākapi Sūkta (RV 10: 86) (Ind.)
Sāma Veda	Literatuur: Veda, Sāma (Ind.)
Yajur Veda	Literatuur: Veda, Yajur (Ind.)
Vājasaneyi Saṃhitā	Literatuur: Veda, Yajur, Witte: Vājasaneyi Saṃhitā (Ind.)
Maitrāyaṇī Saṃhitā	Literatuur: Veda, Yajur, Zwarte: Maitrāyaṇī Saṃhitā (Ind.)
Taittirīya Saṃhitā	Literatuur: Veda, Yajur, Zwarte: Taittirīya Saṃhitā (Ind.)
Bṛhaddevatā	Literatuur: Vedāṅga: Anukramaṇī: Bṛhaddevatā (door Śaunaka) (Ind.)
lot [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Lot
lot:	Lot
predestinatie	Lot: 1. type: predestinatie (het vastgestelde -)
kans	Lot: 1. type: toeval (kans, mogelijkheid)
noodzaak	Lot: 6. kar.: noodzakelijkheid
noodzakelijk	Lot: 6. kar.: noodzakelijkheid
<i>stomabhāga</i> -formules	Lot: 7. term: <i>bhāga</i> , <i>stoma</i> - ('degene wiens deel de <i>stoma</i> is') (spreuk) (Ind.)
buiten zijn wil erdoor getroffen	Lot: toeval
maan [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Maan
maan;	Maan
maan,	Maan
maan. [voorafgegaan door een spatie]	Maan
maan - geest	Maan
maansoffers	Maan
maangod	Maan
afnemende maan	Maan: maanfase: afnemende -
almachtig	Macht en kracht: almacht
verloer aan macht	Macht en kracht: aspect: machtsverlies
verzwakt	Macht en kracht: aspect: verzwakking (krachtsverlies)
zwakker	Macht en kracht: aspect: zwakte, krachteloosheid
zwakste	Macht en kracht: aspect: zwakte, krachteloosheid
machten van het kwaad	Macht en kracht: dood (duisternis, onderwereld, kwaad), macht van de
kracht van het denken	Macht en kracht: geestelijke kracht
bovennatuurlijke, werelddoordringende	Macht en kracht: goddelijke macht (hemelse, hogere, numineuze, bovennatuurlijke -)

<i>Brahman</i> is wel de ene kracht van de	Macht en kracht: goden, de ene kracht van de verzamelde: term: <i>brahman</i> (Ind.)
heilige kracht	Macht en kracht: heilige kracht
<i>Brahman</i> , gebed en heilige kracht in het	Macht en kracht: heilige kracht: term: <i>brahman</i> (Ind.)
heilige kracht is die alles	Macht en kracht: heilige kracht: term: <i>brahman</i> (Ind.)
kosmische kracht	Macht en kracht: kosmische kracht (macht)
kracht in de schelp	Macht en kracht: kosmische kracht: term: <i>tapas</i> (Ind.)
<i>tapas</i> , de kosmische kracht der innerlijke	Macht en kracht: kosmische kracht: term: <i>tapas</i> (Ind.)
kracht	Macht en kracht: kracht (sterk) (alg.)
sterker	Macht en kracht: kracht (sterk) (alg.)
kracht van spreken en groeien	Macht en kracht: leven der aarde, kracht van het verrijzende (planten- en dierenwereld)
<i>tapas</i> . Deze levende	Macht en kracht: levenskracht
<i>prāṇa</i> naar andere levensactiviteiten	Macht en kracht: levenskracht: term: <i>prāṇa</i> (Ind.)
<i>Prāṇa</i> , soms verdeeld in vijf elementen	Macht en kracht: levenskracht: term: <i>prāṇa</i> (Ind.)
<i>mukhya prāṇa</i>	Macht en kracht: levenskracht: term: <i>prāṇa, mukhya</i> (Ind.)
<i>tejas</i>	Macht en kracht: levenskracht: term: <i>tejas</i> (Ind.)
macht	Macht en kracht: macht (machtig) (alg.)
<i>mana</i> .	Macht en kracht: magische kracht (toverkracht, <i>mana</i>)
kracht die Rākṣasa's vernietigt, maar ook	Macht en kracht: magische kracht van het water
water dat <i>Darbha</i> -gras zijn kracht geeft	Macht en kracht: magische kracht van het water
kracht van spreken	Macht en kracht: magische kracht van het woord (tong)
natuurkrachten	Macht en kracht: natuurkracht
offeraar echter heeft hen in zijn macht	Macht en kracht: object: goden, macht over de
hitte (energie) als oorzaak van	Macht en kracht: vuur (hitte), kracht van het
macht van de hitte	Macht en kracht: vuur (hitte), kracht van het
magie	Magie en mantiek: magie
magisch	Magie en mantiek: magie
regenspreuk	Magie en mantiek: magie: 3. doel: regen (regenmagie, regenrite)
vruchtbaarheidsmagie	Magie en mantiek: magie: 3. doel: versterking van levenskracht en groei (bevordering van de vruchtbaarheid)
magische handelingen	Magie en mantiek: magische handeling
magie toe te passen door	Magie en mantiek: magische handeling: offerhandelingen anders uitvoeren
toekomst laten zien	Magie en mantiek: mantiek: 1. type: 05. op basis van droom of visioen (vreemde waarneming)
mens	Mens
mensheid	Mens: 4. ras (mensheid)
Raciale vermenging	Mens: 4. ras: raciale vermenging
vermenging der volkeren	Mens: 4. ras: raciale vermenging
publieke	Mens: 5. soc.: volk (stam)
volk	Mens: 5. soc.: volk (stam)
nomade	Mens: 5. soc.: volk, nomadisch (nomade)
dans	Muziek en dans: dans (cultusdans)
muziek	Muziek en dans: muziek (muzikaal)
mythe	Mythe
mythe van Bhṛgu's visioenen	Mythe: Bhṛgu's visioenen (Jaiminīya en Śatapatha Brāhmaṇa) (Ind.)
mythe van de maansoffers en de	Mythe: De maansoffers en de verdrijving van de Asura's (Ind.)
Romeinse legende van de strijd tussen	Mythe: De strijd tussen ledematen en maag (legende) (L/R)
mythe van de <i>Upasad</i>-ceremoniën	Mythe: De <i>Upasad</i> -ceremoniën en de vernietiging van de drie burchten van de Asura's (Ind.)
goden houden een wedloop om de	Mythe: De wedren van de goden om de opbrengst van het offer (Ind.)
mythe van Indra als jakhals	Mythe: Indra als jakhals (Ind.)
mythe van Indra en het verdriet	Mythe: Indra en het verdriet (Ind.)
mythe van Kutsa en Indra	Mythe: Indra en Kutsa (Ind.)

mythe van Indra's diefstal van de <i>amṛta</i>	Mythe: Indra's diefstal van de <i>amṛta</i> uit de bek van Śuṣṇa (Kathaka Saṃhitā) (Ind.)*
Indra de driekoppige zoon van Tvaṣṭṛ	Mythe: Indra's slachting van Viśvarūpa (Ind.)
Kavaṣa Ailūṣa laat de Sarasvatī om hem geloofde. Met Iḍā, zijn	Mythe: Kavaṣa Ailūṣa en de Sarasvatī (Ind.)
mythe van Naciketas	Mythe: Naciketas en Vājaśravas (Taittirīya Brāhmaṇa) (Ind.)
mythe van het offer van Puruṣa	Mythe: Puruṣa's offer (RV) (Ind.)
mythe van Śunaḥśepa	Mythe: Śunaḥśepa's offer (Ind.)
mythe van Vāc en de Aṅgīrasa's	Mythe: Vāc en de Aṅgīrasa's (Ind.)
mythe van Vāc en de goden	Mythe: Vāc en de goden (Ind.)
mythe van Vāc en Indra	Mythe: Vāc en Indra (Ind.)
mythe van Vāc en Prajāpati	Mythe: Vāc en Prajāpati (Ind.)
legende van Vāṣkali en Bāhva	Mythe: Vāṣkali en Bāhva (legende) (Brahma Sūtra) (Ind.)
Vatsa loopt door het vuur	Mythe: Vatsa's vuurproef (Ind.)
mythe van Viṣṇu als dwerg-puruṣa	Mythe: Viṣṇu als dwerg-puruṣa (Śatapatha Brāhmaṇa) (Ind.)
mythe van Viṣṇu en de mieren, waarin <i>janas, tapas, satya</i>	Mythische woning: 1. naam: 'Brahmaloka' = 'Satyaloka', wereld, de - van Brahmā en Sarasvatī (of Brahman) (Ind.)
Vaders in de derde hemel	Mythische woning: 1. naam: 'Pitṛloka', wereld, de - van Yama en de Vaderen (<i>Pitṛ's</i>) (Veda's) (Ind.)
vijf werelden van Varuṇa	Mythische woning: 1. naam: 'Varuṇaloka', wereld, de - van Varuṇa (Ind.)
Scandinavische mythologie	Mythologie: 3. geo/rel/temp: Germaanse - (Germ.)
mythologie van de spraak	Mythologie: 4. thema: Spraak (Vāc) (Ind.)
blazen	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: blazen (door windgoden of andere wezens; waaien door de wind)
<i>av</i> (= <i>va</i>) 'blazen'	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: blazen: term: <i>av</i> of <i>va</i> (IE)
αυτην 'adem, blazen'	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: blazen: term: αυτην (Gr.)
bliksem	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: bliksem (flits, schicht)
agrarische omstandigheden	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: klimaat
klimatologische omstandigheden	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: klimaat
wind	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: wind (storm)
<i>Ātman</i> is 'wind'	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: wind: term: <i>ātman</i> (Ind.)
zonder wind	Natuurverschijnsel: 2. weersfen.: windstilte
rook	Natuurverschijnsel: 3. chem/fys: rook (offer-)
hitte	Natuurverschijnsel: 3. chem/fys: temperatuur: warmte
het ding op zich (<i>natura naturans</i>)	Natuurverschijnsel: 4. natuur: term: <i>natura naturans</i> ('de natuur die schept') (fil. term) (L/R)
wereld der verschijnselen (<i>natura</i>)	Natuurverschijnsel: 4. natuur: term: <i>natura naturata</i> ('de al geschapen natuur') (fil. term) (L/R)
offer	Offer
aan Agni en Soma wordt geofferd	Offer: 01. ontv.: Agni (Ind.)
de Vaders te offeren	Offer: 01. ontv.: de doden: de Vaderen (Ind.)
Offergaven:	Offer: 01. ontv.: de doden: de Vaderen (Ind.)
offers aan de goden	Offer: 01. ontv.: de goden
aan Agni en Soma wordt geofferd	Offer: 01. ontv.: Soma (Ind.)
<i>Agnihotra</i> -offer	Offer: 02. naam: 'Agnihotra' (Ind.)
Paardenoffer	Offer: 02. naam: 'Āśvamedha' (Ind.), Āśvamedhika (lit.)
<i>Go sava</i> -rite	Offer: 02. naam: 'Go sava' (Ind.)
<i>Upasad</i>	Offer: 02. naam: 'Upasad' (Ind.)
<i>Varuṇapraghāsās</i>	Offer: 02. naam: 'Varuṇapraghāsās' (Ind.)
<i>Pravargya</i> -rite	Offer: 02. naam: <i>Pravargya</i> (Ind.)
offergave	Offer: 03. obj. (offergave)
dierenoffer	Offer: 03. obj.: dierenoffer
paard dat geofferd wordt	Offer: 03. obj.: dierenoffer: paardenoffer

Paardenoffer	Offer: 03. obj.: dierenoffer: paardenoffer
stierenoffer	Offer: 03. obj.: dierenoffer: runderoffer: stierenoffer
offer is de dood van de god	Offer: 03. obj.: god, ~ van de (sacramenteel ~)
dood van de god in de gedaante van	Offer: 03. obj.: god, ~ van de: Koning Soma, ~ van (Ind.)
Prajāpati als het offer	Offer: 03. obj.: god, ~ van de: Prajāpati-offer (Ind.)
Prajāpati als offer	Offer: 03. obj.: god, ~ van de: Prajāpati-offer (Ind.)
Prajāpati die als Puruṣa wordt	Offer: 03. obj.: god, ~ van de: Prajāpati-offer (Ind.)
Viṣṇu is het offer	Offer: 03. obj.: god, ~ van de: Viṣṇu-offer (Ind.)
een haar;	Offer: 03. obj.: lichaamsdelen, ~ van: haaroffer
Mensenoffers	Offer: 03. obj.: mensenoffer
haar te offeren	Offer: 03. obj.: mensenoffer: eigen kind
offerde hij haar	Offer: 03. obj.: mensenoffer: eigen kind
zoon, op eigen verzoek, geofferd	Offer: 03. obj.: mensenoffer: eigen kind
zoom van een kleed	Offer: 03. obj.: voorwerpen, ~ van: kledingoffer
plaatsen van de Narāśaṃsa-bekers als	Offer: 03. obj.: voorwerpen, ~ van: soma-vatoffer (Ind.)
offer van de offeraar zelf	Offer: 03. obj.: zelfoffer (god of mens)
zich in het universum offert	Offer: 03. obj.: zelfoffer (god of mens)
<i>Āhavanīya</i>	Offer: 04. term: <i>āhavanīya</i> (Ind.)
<i>iṣṭā</i>	Offer: 04. term: <i>iṣṭa</i> (ppp) (Ind.)
Paardenoffer [hoofdletter]	Offer: 04. term: <i>medha, aśva-</i> ('paardenoffer') (Ind.)
<i>Go sava</i> -rite	Offer: 04. term: <i>sava, Go-</i> (eendaags <i>soma</i> -offer) (Ind.)
<i>yajña</i>	Offer: 04. term: <i>yajña</i> (Ind.)
geestelijk offer	Offer: 05. type: geestelijk (spiritueel)-
zelfs d.m.v. meditatie verricht worden	Offer: 05. type: geestelijk (spiritueel)-: meditatieoffer
'grondvorm': <i>prakṛti</i>	Offer: 05. type: modeloffer: term: <i>prakṛti</i> (Ind.)
plengoffer	Offer: 07. wijze: plengoffer (plengen)
<i>Agnihotra</i>	Offer: 07. wijze: plengoffer: term: <i>hotra, agni-</i> ('plengen (van melk) in het vuur') (Ind.)
maansoffers	Offer: 08. tijd: maansoffer (nieuwe- en volle-)
eerst geofferde	Offer: 08. tijd: oeroffer aan het begin der schepping
eerste geofferd	Offer: 08. tijd: oeroffer aan het begin der schepping
mens wordt vervangen door een ander	Offer: 09. kar.: plaatsvervangend ~
Mensenoffers als vervangers	Offer: 09. kar.: plaatsvervangend ~
doel van het offer	Offer: 12. asp.: doel van het ~
offers moeten ertoe bijdragen	Offer: 12. asp.: doel van het ~
dood en wederopstanding van het offer	Offer: 12. asp.: eeuwige dood en wederopstanding van het ~
offer wordt geboren	Offer: 12. asp.: eeuwige dood en wederopstanding van het ~
offer wordt gezien als doorgaand proces	Offer: 12. asp.: eeuwige dood en wederopstanding van het ~
wordt het offer niet vernieuwd	Offer: 12. asp.: eeuwige dood en wederopstanding van het ~
essentie van het offer	Offer: 12. asp.: essentie van het ~
offersap	Offer: 12. asp.: essentie van het ~: offersap (Ind.)
voorwerp van offeren	Offer: 12. asp.: object van het ~
Kenmerk van de handeling	Offer: 12. asp.: offerhandeling (alg. en div.)
offerhandelingen	Offer: 12. asp.: offerhandeling (alg. en div.)
rituele uitvoering	Offer: 12. asp.: offerhandeling (alg. en div.)
offersap	Offer: 12. asp.: offersap
slachtoffer	Offer: 12. asp.: slachtoffer (letterlijk en figuurlijk)
Vorm van het offer	Offer: 12. asp.: vorm van het ~
paard [voorafgegaan door een spatie]	Paard
hengst	Paard: 2. type: hengst
maan niet meer als 'deur'	Poort: 4. type: hemel (zon, maan), ~ van de
Zon en maan zijn deuren naar de hemel	Poort: 4. type: hemel (zon, maan), ~ van de
priester	Priester
koning en de purohita	Priester: 1. functie: huispriester (familiepriester)
Atharva	Priester: 2. type/term: <i>atharvan</i> (Ind.) (vuurpriester) (lit.)
<i>purohita</i>	Priester: 2. type/term: <i>purohita</i> (Ind.) (huispriester)

Aṅgīrasa's	Priester: 3. groep: Aṅgīrasa's (Ind.)
Brahmaan	Priester: 3. groep: Brahmanen = skt. Brāhmaṇa's (Ind.)
Brahmanen	Priester: 3. groep: Brahmanen = skt. Brāhmaṇa's (Ind.)
psychologie	Psychologie
begrijper	Psychologie: begrip (begrijpen)
begrip	Psychologie: begrip (begrijpen)
bewustzijn	Psychologie: bewustzijn (bewustzijnstoestand)
toestand	Psychologie: bewustzijn (bewustzijnstoestand)
cit	Psychologie: bewustzijn, zuiver: term: <i>cit</i> of <i>citta</i> (= <i>mahat</i> (fil.)) (Ind.)
bewust [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Psychologie: bewustzijn: bewustheid
bewuste [voorafgegaan door een spatie]	Psychologie: bewustzijn: bewustheid
bewustheid	Psychologie: bewustzijn: bewustheid
bewustwording	Psychologie: bewustzijn: bewustwording
onbewuste	Psychologie: bewustzijn: onbewustheid
onoplettendheid	Psychologie: bewustzijn: onoplettendheid (gebrek aan aandacht)
slaap- en waaktoestand	Psychologie: bewustzijn: stadium: waaktoestand
wakende toestand	Psychologie: bewustzijn: stadium: waaktoestand
bewustzijn, <i>vijñāna</i>	Psychologie: bewustzijn: term: <i>vijñāna</i> (Ind.)
depersonaliseren	Psychologie: depersonalisering
depersonalisering	Psychologie: depersonalisering
dromen	Psychologie: droom
empirische	Psychologie: ervaring (beleving, empirie)
extase	Psychologie: extase
denken	Psychologie: gedachte (denken)
gedachte	Psychologie: gedachte (denken)
<i>dhī</i> ,	Psychologie: gedachte: meditatie: term: <i>dhī</i> (godin) (Ind.)
verzinnen	Psychologie: gedachte: verzinnen (bedenken)
fantaseren	Psychologie: gedachte: voorstelling: verbeelding (fantasie, onwerkelijk, verzinsel)
Onrealistische	Psychologie: gedachte: voorstelling: verbeelding (fantasie, onwerkelijk, verzinsel)
Vreemde identificaties	Psychologie: gedachte: voorstelling: verbeelding (fantasie, onwerkelijk, verzinsel)
emoties	Psychologie: gevoel (emotie)
parokṣa	Psychologie: helderziendheid: term: <i>parokṣa</i> (adj.) (Ind.)
geïnspireerde	Psychologie: inspiratie
zelf als intellect	Psychologie: intellect
intellect	Psychologie: intellect (geest, vernuft, intellectueel)
vernuft	Psychologie: intellect (geest, vernuft, intellectueel)
<i>buddhi</i>	Psychologie: intellect: term: <i>buddhi</i> (Ind.)
eenheid <i>prajñā</i>	Psychologie: intellect: term: <i>prajñā</i> (Ind.)
<i>prajñā</i> , intellect	Psychologie: intellect: term: <i>prajñā</i> (Ind.)
intelligentie	Psychologie: intelligentie (verstand)
niet rationeel	Psychologie: irrationaliteit
geen verschil is tussen object en	Psychologie: opheffing van de subject-objectpolarisatie
slaap	Psychologie: slaap (slaper, sluimer)
slaap- en waaktoestand	Psychologie: slaap (slaper, sluimer)
sluimer	Psychologie: slaap (slaper, sluimer)
droomloze slaap	Psychologie: slaap, diepe, droomloze
dromen tijdens de slaap	Psychologie: slaap, droom-
fouten	Psychologie: vergissing (fout, verkeerd inzicht)
haalt tijd en ruimte door elkaar	Psychologie: vergissing (fout, verkeerd inzicht)
offerpalen omgekeerd hebben neergezet	Psychologie: vergissing (fout, verkeerd inzicht)
Verkeerde	Psychologie: vergissing (fout, verkeerd inzicht)
verwarring	Psychologie: verwarring (psych. chaos)

<i>ahamkāra</i>	Psychologie individuatie: term: <i>ahamkāra</i> (Ind.)
onreinheid	Reiniging en verzorging: onreinheid (onzuiverheid)
ritueel onrein	Reiniging en verzorging: onreinheid (onzuiverheid)
reinheid,	Reiniging en verzorging: reinheid (zuiverheid)
weggeveegd worden	Reiniging en verzorging: wassing, bad
betreedt	Reis: 1. act.: binnengaan
binnentreden	Reis: 1. act.: binnengaan
doordring	Reis: 1. act.: binnengaan
dringt met het zelf het zelf binnen	Reis: 1. act.: binnengaan
dringt met zijn geest in	Reis: 1. act.: binnengaan
treedt als gouden embryo de wereld	Reis: 1. act.: binnengaan
treedt daarin binnen	Reis: 1. act.: binnengaan
treedt de schepping binnen	Reis: 1. act.: binnengaan
treedt het Absolute deze binnen	Reis: 1. act.: binnengaan
treedt het binnen met zijn zelf	Reis: 1. act.: binnengaan
alles doordringend	Reis: 1. act.: binnengaan: aldoordringbaarheid
alles doordringt	Reis: 1. act.: binnengaan: aldoordringbaarheid
ontmoeten	Reis: 1. act.: ontmoeten (bezoeken, ontvangst)
ontvangst	Reis: 1. act.: ontmoeten (bezoeken, ontvangst)
passeert	Reis: 1. act.: oversteken (te voet) (doorwaden, doortrekken)
keerde eens terug	Reis: 1. act.: terugkeer (wederkeer, terugvoeren)
keert hij terug	Reis: 1. act.: terugkeer (wederkeer, terugvoeren)
teruggaat	Reis: 1. act.: terugkeer (wederkeer, terugvoeren)
terugging	Reis: 1. act.: terugkeer (wederkeer, terugvoeren)
terughaalt	Reis: 1. act.: terugkeer (wederkeer, terugvoeren)
terugkeer	Reis: 1. act.: terugkeer (wederkeer, terugvoeren)
terugkeren	Reis: 1. act.: terugkeer (wederkeer, terugvoeren)
tevoorschijn komen	Reis: 1. act.: uitreden (naar buiten gaan, brengen)
verlaat	Reis: 1. act.: vertrekken (achterlaten, verlaten)
verlieten	Reis: 1. act.: vertrekken (achterlaten, verlaten)
vertrekt	Reis: 1. act.: vertrekken (achterlaten, verlaten)
vliegt	Reis: 1. act.: vliegen (vlucht)
vlucht	Reis: 1. act.: vluchten (vluchteling)
offer vlucht	Reis: 1. act.: vluchten: vlucht van het offer
Vlucht van het offer	Reis: 1. act.: vluchten: vlucht van het offer
Deussen volgt	Reis: 1. act.: volgen (ook fig.; achternagaan, nalopen)
volgen van de voorschriften	Reis: 1. act.: volgen (ook fig.; achternagaan, nalopen)
volgen;	Reis: 1. act.: volgen (ook fig.; achternagaan, nalopen)
volgen van de plichten	Reis: 1. act.: volgen (ook fig.; achternagaan, nalopen)
brenkt als een schip de offeraar naar de	Reis: 2. type: hemel, ~ naar de (hemelvaart, tenhemelopneming, dodenrit)
doden kunnen ook naar de Vaders gaan	Reis: 2. type: hemel, ~ naar de (hemelvaart, tenhemelopneming, dodenrit)
Hetzelfde doel wordt bereikt	Reis: 2. type: hemel, ~ naar de (hemelvaart, tenhemelopneming, dodenrit)
en de offeraar niet naar de hemel	Reis: 2. type: hemel, ~ naar de (hemelvaart, tenhemelopneming, dodenrit)
offeraar bereikt de hemel	Reis: 2. type: hemel, ~ naar de (hemelvaart, tenhemelopneming, dodenrit)
op de weg naar de godenhemel	Reis: 2. type: hemel, ~ naar de (hemelvaart, tenhemelopneming, dodenrit)
rijzen ten hemel	Reis: 2. type: hemel, ~ naar de (hemelvaart, tenhemelopneming, dodenrit)
rijzen van de metra naar de hemel	Reis: 2. type: hemel, ~ naar de (hemelvaart, tenhemelopneming, dodenrit)
Prajāpati vliegt met de vogel	Reis: 2. type: hemel, ~ naar de (hemelvaart, tenhemelopneming, dodenrit)

vliegt naar de hemel	Reis: 2. type: hemel, ~ naar de (hemelvaart, tenhemelopneming, dodenrit)
voert naar de hemel	Reis: 2. type: hemel, ~ naar de (hemelvaart, tenhemelopneming, dodenrit)
transmigratie	Reis: 2. type: metempsychosis (zielsverhuizing, transmigratie van de ziel) (alg.)
zoeken	Reis: 2. type: zoektocht
naar de zon te mogen opstijgen	Reis: 2. type: zon, ~ naar de
oprijst naar de zon	Reis: 2. type: zon, ~ naar de
religie	Religie
Kosmogonisme	Religie: 4. type: kosmogonisme
kosmogonistische	Religie: 4. type: kosmogonisme
Pantheïsme	Religie: 4. type: pantheïsme
pantheïstische	Religie: 4. type: pantheïsme
pantheïstische	Religie: 4. type: pantheïsme
theïsme [voorafgegaan door een spatie]	Religie: 4. type: theïsme
-theïstische	Religie: 4. type: theïsme
theïstische [voorafgegaan door een spatie]	Religie: 4. type: theïsme
volksgeloof	Religie: 4. type: volksgeloof (volksgodsdienst, dorpsreligie)
geloof	Religie: 5. geloof
geloof in het offer	Religie: 5. geloof in (de juiste uitvoering van) het offer
Geloof is verwant aan waarheid en offer, waarin hij geloofde	Religie: 5. geloof in (de juiste uitvoering van) het offer
ongeloof	Religie: 5. geloof: ongelooft
god is Geloof, Śrāddhadeva	Religie: 5. geloof: term: <i>śraddhā</i> (godin) (Ind.)
Boeddhisme	Religie: Boeddhisme (Ind.-B.)
Boeddhistische	Religie: Boeddhisme (Ind.-B.)
Jāinisme	Religie: India, ~ van: Jāinisme (Ind.-J.), Jaina
Jāinistische	Religie: India, ~ van: Jāinisme (Ind.-J.), Jaina
Brahmanistische religie	Religie: Vedische - (Vedisme): Brahmanisme (Ind.)
ascese	Religieus fenomeen: ascese
Onthouding	Religieus fenomeen: ascese: onthouding
Men vast	Religieus fenomeen: ascese: onthouding van voedsel: vasten
wereldverzaking	Religieus fenomeen: ascese: onthouding: wereldverzaking (onthechting)
<i>Nyāsa</i> , wereldverzaking	Religieus fenomeen: ascese: onthouding: wereldverzaking: term: <i>saṃnyāsa</i> (Ind.)
yoga-praktijken	Religieus fenomeen: ascese: <i>yoga</i> (lit.) (Ind.)
heilig	Religieus fenomeen: heiligheid (sacraal)
wijding	Religieus fenomeen: heiligheid: heiliging (inzegening, wijding, consecratie)
mystiek	Religieus fenomeen: mystiek
altaar	Religieus voorwerp: altaar
vuuraltaar	Religieus voorwerp: altaar, vuur- (brandoffer-)
amulet	Religieus voorwerp: amulet (bracteaat, medaillon)
Lepels	Religieus voorwerp: lepel, goddelijke (Ind.)
persstenen	Religieus voorwerp: perssteen, goddelijke (<i>adri</i> cq. <i>grāvan</i>) (Ind.)
ceremoniën	Rite
rite [+ spatie]	Rite
rite.	Rite
rite:	Rite
riten	Rite
ritueel	Rite
rituele	Rite
Belijdenisrite	Rite: belijdenisrite (bekentenisrite)
inwijdingsrite	Rite: initiatierite (inwijdingsrite, wijding)

Indra als koning in te wijden	Rite: initiatierite: kroningsrite (tot koning verheffen)
koning te kiezen	Rite: initiatierite: kroningsrite (tot koning verheffen)
Koninklijke Inwijdingsrite	Rite: initiatierite: kroningsrite (tot koning verheffen)
wordt door Prajāpati tot koning gemaakt	Rite: initiatierite: kroningsrite (tot koning verheffen)
wordt koning	Rite: initiatierite: kroningsrite (tot koning verheffen)
wordt tot koning gekozen	Rite: initiatierite: kroningsrite (tot koning verheffen)
<i>Rājasūya</i>	Rite: initiatierite: kroningsrite: 'Rājasūya' (Ind.)
rituele verrichtingen	Rite: rituele handeling
aten mensen, goden en Vaders	Rite: rituele handeling: sacrament: heilig maal
wanneer de Vaders komen eten	Rite: rituele handeling: sacrament: heilig maal
<i>Mahāvratā</i>	Rite: rituele handeling: term: <i>vrata</i> , <i>Mahā</i> - (feestdag, rite) (Ind.)
offeraar draagt de vuurpan een jaar lang	Rite: rituele handeling: vuurpan bij zich dragen
offeraar draagt een jaar de vuurpan bij	Rite: rituele handeling: vuurpan bij zich dragen
gewoonten	Rite: volksgebruik (praktijk, gewoonte)
praktijken	Rite: volksgebruik (praktijk, gewoonte)
<i>Mahāvratā</i> -rite	Rite: vruchtbaarheidsrite: 'Mahāvratā' (Ind.)
koe	Rund: koe
<i>vaśā</i>	Rund: koe: term: <i>vaśā</i> (godin) (Ind.)
offerstier	Rund: stier, offer-
os [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Rund: stier: os
os, [+ spatie]	Rund: stier: os
kosmische Os	Rund: stier: os, kosmische
<i>Asya Vāmasya</i>	Sansk. termen: ' <i>asya vāmasya</i> '
'De dag van het	Sansk. termen: 'De dag van het <i>Brahman</i> is eeuwig'
<i>etad vai tat</i> ('dat is dit')	Sansk. termen: ' <i>etad vai tat</i> '
<i>tadvanam</i> ('de vereerde, geliefde')	Sansk. termen: ' <i>tadvanam</i> '
is het individu het Brahman : 'Jij bent	Sansk. termen: ' <i>tat tvam asi</i> '
<i>Tat tvam asi</i> ('dat ben jij')	Sansk. termen: ' <i>tat tvam asi</i> '
voor de goden (<i>adhidaivata</i>)	Sansk. termen: <i>adhidaivata</i> (<i>adhidevata</i>)
zelf (<i>adhyātma</i>)	Sansk. termen: <i>adhidaivata</i> (<i>adhidevata</i>)
<i>adhyātma</i>	Sansk. termen: <i>adhyātma</i>
<i>ahaṃkāra</i> (het principe van het egoïsme)	Sansk. termen: <i>ahaṃkāra</i>
<i>ahaṃkāra</i> (individualiteit)	Sansk. termen: <i>ahaṃkāra</i>
<i>Aitihya</i> : overdracht door een deskundige	Sansk. termen: <i>aitihya</i>
<i>Ākāśa</i> , de ruimte tussen objecten	Sansk. termen: <i>ākāśa</i>
<i>an</i> 'ademen'	Sansk. termen: <i>an</i>
betekenis van de Ātman	Sansk. termen: <i>an</i> : <i>ātman</i>
zienswijze met een psychisch element	Sansk. termen: <i>an</i> : <i>ātman</i>
<i>Ātman Vaiśvānara</i>	Sansk. termen: <i>an</i> : <i>Ātman Vaiśvānara</i>
<i>prāṇa</i> als menselijk zelf	Sansk. termen: <i>an</i> : <i>prāṇa</i>
<i>ānanda</i> (gelukzaligheid)	Sansk. termen: <i>ānanda</i>
<i>Brahman</i> als de triade <i>sat-cit-ānanda</i>	Sansk. termen: <i>ānanda</i> : <i>sat-cit-ānanda</i>
<i>Ānandamaya</i> wordt nu verheven boven	Sansk. termen: <i>ānandamaya</i>
<i>Ānandamaya</i> : het zelf van de	Sansk. termen: <i>ānandamaya</i>
<i>ananta</i>	Sansk. termen: <i>ananta</i>
Aṅguttara Nikāya	Sansk. termen: <i>Aṅguttara Nikāya</i>
sceptici. Deze ongelovigen heten <i>anindrāḥ</i> 'twijfelaars aan Indra'	Sansk. termen: <i>anindrāḥ</i>
<i>Annamaya</i> : het lichaam	Sansk. termen: <i>annamaya</i>
<i>Anṛta</i> : onwaarheid, als tegenstelling tot <i>satya</i> , die <i>ṛta</i> vervangt	Sansk. termen: <i>anṛta</i>
waarheid, <i>Ṛta</i> en <i>Satya</i>	Sansk. termen: <i>anṛta</i>
<i>antarikṣa</i> tussen hemel en aarde	Sansk. termen: <i>antarikṣa</i>
<i>antaryāmin</i> , de innerlijke heerser van de kosmos, hij die alles beheerst als	Sansk. termen: <i>antaryāmin</i>

zijnde zijn lichaam, ook als dat van hem gescheiden is en hem niet kent	
Bṛhaddevatā	Sansk. termen: <i>Anukramaṇī: Bṛhaddevatā</i>
<i>Anumāna</i> : redenering	Sansk. termen: <i>anumāna</i>
Āptya's	Sansk. termen: <i>Āptya</i>
Āraṇyaka:	Sansk. termen: <i>āraṇyaka</i>
Āraṇyaka's:	Sansk. termen: <i>āraṇyaka</i>
Aitareya Āraṇyaka	Sansk. termen: <i>āraṇyaka: Aitareya Āraṇyaka</i>
Taittirīya Āraṇyaka	Sansk. termen: <i>āraṇyaka: Taittirīya Āraṇyaka</i>
Aśvapati	Sansk. termen: <i>Aśvapati</i>
Atharvan Upaniṣads	Sansk. termen: <i>Atharvan</i>
drie werelden:	Sansk. termen: <i>bhū, bhuva, svar</i> (= <i>bhūr, bhuvaḥ, svaḥ</i> (MW) = <i>bhūr, bhavar, svar</i> (SHD))
<i>bhūman</i> (het alomvattende)	Sansk. termen: <i>bhūman</i>
Betekenis van het <i>Brahman</i>	Sansk. termen: <i>Brahman</i>
<i>Brahman</i> is niet het vuur in het bijzonder, maar iets wat alles omvat	Sansk. termen: <i>Brahman</i>
concept van het <i>Brahman</i>	Sansk. termen: <i>Brahman</i>
<i>Brahman Svāyambhū</i>	Sansk. termen: <i>Brahman svāyambhū</i>
Deze geven een beschrijving van de juiste handelingen in het offer	Sansk. termen: <i>brāhmaṇa</i>
Śatapatha Brāhmaṇa	Sansk. termen: <i>brāhmaṇa: Śatapatha Brāhmaṇa</i>
Taittirīya Brāhmaṇa	Sansk. termen: <i>brāhmaṇa: Taittirīya Brāhmaṇa</i>
<i>buddhi</i> (intellect)	Sansk. termen: <i>buddhi</i>
<i>buddhi</i> van de Sāmḥya	Sansk. termen: <i>buddhi</i>
Chāndogya	Sansk. termen: <i>Chāndogya</i>
<i>cit</i> (bewustzijn, gedachte)	Sansk. termen: <i>cit</i>
<i>dakṣ</i> 'het na wensen verkregene'	Sansk. termen: <i>dakṣ</i>
<i>Dakṣa</i>	Sansk. termen: <i>Dakṣa</i>
<i>dāmyata</i> 'zelfdiscipline'	Sansk. termen: <i>dāmyata</i>
<i>datta</i> 'gulheid', eig. 'geschenk'	Sansk. termen: <i>datta</i>
<i>dayadhvam</i> 'medelijden'	Sansk. termen: <i>dayadhvam</i>
term <i>dhāman</i>	Sansk. termen: <i>dhāman</i>
<i>Dharma(n)</i>: de wet:	Sansk. termen: <i>dharma(n)</i>
<i>dhī</i> ,	Sansk. termen: <i>Dhī</i>
Dīrghatamas	Sansk. termen: <i>Dīrghatamas</i>
<i>druj</i>	Sansk. termen: <i>druh</i>
Ekottarāgama	Sansk. termen: <i>Ekottarāgama</i>
<i>Īśāna</i> , de Heer	Sansk. termen: <i>īśāna</i>
<i>iṣṭāpūrta</i> (offers en	Sansk. termen: <i>iṣṭāpūrta</i>
<i>Īśa</i>	Sansk. termen: <i>īśvara, īśa</i>
<i>Īśvara</i> , <i>Īśa</i> e.d. verwijzen naar Śiva en	Sansk. termen: <i>īśvara, īśa</i>
opperheer , de <i>Īśvara</i>	Sansk. termen: <i>īśvara, īśa</i>
Jaiminīya	Sansk. termen: <i>Jaimini = Jaimani</i>
<i>janas, tapas, satya</i>	Sansk. termen: <i>janas</i>
hemelse vuur , <i>jyotis</i> , in feite de zon (en	Sansk. termen: <i>jyotis</i>
<i>Kāla</i> , eigenlijk het juiste moment voor	Sansk. termen: <i>kāla</i>
<i>Kāma</i> is bewust verlangen, de wil dus	Sansk. termen: <i>kāma</i>
Kapilarṣi , de rode ziener	Sansk. termen: <i>Kapila</i>
<i>kāraṇa</i> 'oorzaak'	Sansk. termen: <i>Kāraṇa</i>
<i>kārya</i> 'resultaat'	Sansk. termen: <i>kārya</i>
<i>Kha</i> :	Sansk. termen: <i>Kha</i>
koker (<i>kośa</i>)	Sansk. termen: <i>kośa</i>
<i>kratu</i> 'het gewenste'	Sansk. termen: <i>kratu</i>
<i>Kṣatriya</i>	Sansk. termen: <i>kṣatra: kṣatriya</i>

vierde deel wordt toegevoegd: mahas	Sansk. termen: <i>mahas</i>
Manomaya : het zelf van de geest	Sansk. termen: <i>manomaya</i>
māyā , de verbundene van de	Sansk. termen: <i>māyā</i>
Mīmāṃsā : het onderzoek	Sansk. termen: <i>mīmāṃsā</i>
naam, <i>nāman</i>	Sansk. termen: <i>nāman</i>
‘verschil’: nānātva	Sansk. termen: <i>nānātva</i>
Nārada	Sansk. termen: <i>Nārada</i>
<i>Nāsadīya</i>	Sansk. termen: <i>Nāsadīya</i>
<i>neti neti</i>	Sansk. termen: <i>neti, neti</i>
<i>Nyāsa</i> , wereldverzaking, staat zelfs	Sansk. termen: <i>nyāsa</i>
Brahman is de lettergreep ‘OM’	Sansk. termen: <i>OM = AUM</i>
Pāpa : slecht	Sansk. termen: <i>pāpa</i>
parokṣa , datgene dat buiten de gewone	Sansk. termen: <i>parokṣa</i>
Kenmerken van de Vaders	Sansk. termen: <i>pitṛ</i>
Prajāpati als scheppergod en hoogste god	Sansk. termen: <i>prajāpati</i>
<i>prajñā</i> , intellect	Sansk. termen: <i>prajñā</i>
‘grondvorm’: prakṛti	Sansk. termen: <i>prakṛti</i>
een niet-geestelijk beginsel: de <i>prakṛti</i>	Sansk. termen: <i>prakṛti</i>
<i>prāṇa</i> , adem	Sansk. termen: <i>prāṇa</i>
<i>Prāṇa</i> , soms verdeeld in vijf elementen	Sansk. termen: <i>prāṇa</i>
Prāṇamaya : de levensadem	Sansk. termen: <i>prāṇamaya</i>
pratyakṣa , datgene dat gewoonlijk	Sansk. termen: <i>pratyakṣa</i>
<i>Pratyakṣa</i> : waarneming	Sansk. termen: <i>pratyakṣa</i>
punarmṛtyu	Sansk. termen: <i>punarmṛtyu</i>
Puṇya : ‘gelukkig’ wordt ‘goed’ (zoals	Sansk. termen: <i>puṇya</i>
Hij is het universum zelf	Sansk. termen: <i>Puruṣa</i>
<i>Puruṣa Sūkta</i> -hymne	Sansk. termen: <i>Puruṣa Sūkta</i>
rājanya bij de mensen is de koning	Sansk. termen: <i>rājanya</i>
Ṛta : recht, orde. Deze term is minder	Sansk. termen: <i>ṛta</i>
waarheid, <i>Ṛta</i> en <i>Satya</i>	Sansk. termen: <i>ṛta</i>
term rūpa	Sansk. termen: <i>rūpa</i>
vorm, <i>rūpa</i>	Sansk. termen: <i>rūpa</i>
Sādhu : juist, goed	Sansk. termen: <i>sādhu</i>
Vājasaneyi Saṃhitā	Sansk. termen: <i>saṃhitā: Vājasaneyi Saṃhitā</i>
sat (waarheid, zijn)	Sansk. termen: <i>sat</i>
janas, tapas, satya	Sansk. termen: <i>sat: satya</i>
sat (waarheid, zijn)	Sansk. termen: <i>sat: satya</i>
Satya : waarheid; deze term vervangt <i>ṛta</i>	Sansk. termen: <i>sat: satya</i>
waarheid, <i>Ṛta</i> en <i>Satya</i>	Sansk. termen: <i>sat: satya</i>
<i>satyasya satyam</i> (‘de waarheid van het	Sansk. termen: <i>sat: satyasya satyam</i>
Indus	Sansk. termen: <i>Sindhu</i>
<i>Smṛti</i> : traditie	Sansk. termen: <i>smṛ: smṛti</i>
god is Geloof, Śrāddhadeva	Sansk. termen: <i>Śraddhā</i>
Śrī : materieel welzijn, maar de	Sansk. termen: <i>śrī</i>
Sthiti : het resultaat van het onderzoek	Sansk. termen: <i>sthiti</i>
<i>Puruṣa Sūkta</i>	Sansk. termen: <i>su (2): sūkta</i>
verdriet (<i>śoka</i>)	Sansk. termen: <i>śuc: śoka</i>
Mādhyamika’s	Sansk. termen: <i>śūna (1): śūnyatā</i>
Dharma Sūtra’s	Sansk. termen: <i>sūtra: Dharma Sūtra</i>
<i>jalān</i> (‘datgene waarin wezens geboren	Sansk. termen: <i>tajjalān</i>
term tanū	Sansk. termen: <i>tanū</i>
janas, tapas, satya	Sansk. termen: <i>tapas of tapasya</i>
achtervoegsel dat het wezen van iets	Sansk. termen: <i>tva, ta</i>
Brahman is de sāman , m.n. de udgītha	Sansk. termen: <i>udgītha</i>

<i>Brahman</i> is de Uktha -litanie	Sansk. termen: <i>uktha</i>
de oorsprong van de term 'Upaniṣad'	Sansk. termen: <i>upaniṣad</i>
Upaniṣad < <i>upa-ni</i> en <i>sad</i>	Sansk. termen: <i>upaniṣad</i>
Upaniṣad:	Sansk. termen: <i>upaniṣad</i>
Bṛhad Āraṇyaka Upaniṣad	Sansk. termen: <i>upaniṣad: Bṛhad Āraṇyaka Upaniṣad</i>
Īśa Upaniṣad	Sansk. termen: <i>upaniṣad: Īśa Upaniṣad</i>
Kaṭha	Sansk. termen: <i>upaniṣad: Kaṭha Upaniṣad</i>
Kauṣītaki Upaniṣad	Sansk. termen: <i>upaniṣad: Kauṣītaki Upaniṣad</i>
Kena Upaniṣad	Sansk. termen: <i>upaniṣad: Kena Upaniṣad</i>
Mahānārāyaṇa Upaniṣad	Sansk. termen: <i>upaniṣad: Mahānārāyaṇa Upaniṣad</i>
Maitrāyaṇīya Upaniṣad	Sansk. termen: <i>upaniṣad: Maitrāyaṇīya Upaniṣad</i>
Muṇḍaka Upaniṣad	Sansk. termen: <i>upaniṣad: Muṇḍaka Upaniṣad</i>
Praśna	Sansk. termen: <i>upaniṣad: Praśna Upaniṣad</i>
Śvetāśvatara Upaniṣad	Sansk. termen: <i>upaniṣad: Śvetāśvatara</i>
Ānandavallī	Sansk. termen: <i>upaniṣad: Taittirīya Upaniṣad</i>
<i>upa-sad</i>	Sansk. termen: <i>Upasad</i>
Vaikhānasa	Sansk. termen: <i>Vaikhānasa</i>
<i>vaiśvānara</i>	Sansk. termen: <i>Vaiśvānara</i>
<i>vānaprastha</i>	Sansk. termen: <i>vānaprastha</i>
<i>vaśā</i>	Sansk. termen: <i>vaśā</i>
Vasu : materieel welzijn	Sansk. termen: <i>vasu</i>
Atharva Veda	Sansk. termen: <i>veda: Atharva Veda</i>
Vicikitsā : de twijfel die aanzet tot	Sansk. termen: <i>vicikitsā</i>
Alle kennis is onwetendheid, <i>avidyā</i> , die	Sansk. termen: <i>vidyā: avidyā</i>
Vijñānamaya : het zelf van de wijsheid	Sansk. termen: <i>vijñānamaya</i>
<i>viparyaya</i> 'tegenstelling'	Sansk. termen: <i>viparyaya</i>
Virāj, de wateren die uit Puruṣa	Sansk. termen: <i>Virāj</i>
Virocana	Sansk. termen: <i>Virocana</i>
<i>viśaya</i> 'object'	Sansk. termen: <i>viśaya</i>
'maker van alles'	Sansk. termen: <i>Viśvakarman</i>
Vrata :	Sansk. termen: <i>vrata</i>
Vṛṣākapi	Sansk. termen: <i>Vṛṣākapi</i>
creëert	Schepping
scheppen door	Schepping
scheppen:	Schepping
scheppend	Schepping
schepping	Schepping
schept	Schepping
dochter, herschiep hij de mensheid	Schepping: antropogenie: door incest van de eerste mensen
kastensysteem wordt als feit	Schepping: antropogenie: kasten, ~ van de vier (Ind.)
schept en orde brengt	Schepping: biogenese
schepping van nieuw leven	Schepping: biogenese
schept het leven	Schepping: biogenese
Uit één kwart van hem ontstond de	Schepping: biogenese: uit het lichaam van een god (reus) door ontleding
schepper van het <i>Brahman</i>	Schepping: <i>Brahman</i> , ~ van de (Ind.)
de ingaande de Asura's	Schepping: demonen, ~ van de: uit de ingaande adem van een god
goden zijn (evenals de Asura's) uit	Schepping: demonen, ~ van de: uit de ingaande adem van een god
Puruṣa die uit Virāj voortkomt	Schepping: demonen, ~ van de: uit de oerwateren: Puruṣa (Ind.)
schepping van dieren	Schepping: dieren, ~ van de
weer samen; hij herschept hem	Schepping: herschepping (nieuwe ordening of -)
herschiet	Schepping: herschepping (nieuwe ordening of -)
reconstructie	Schepping: herschepping: reconstructie
<i>Ātman</i> schept	Schepping: kosmogonie (wereldschepping)
<i>Brahman</i> besluit te scheppen	Schepping: kosmogonie (wereldschepping)

<i>Jīvātman</i> vermengt hitte, water en rol in de opbouw van het	Schepping: kosmogonie (wereldschepping)
schepping verloopt als volgt	Schepping: kosmogonie (wereldschepping)
schept het hele universum	Schepping: kosmogonie (wereldschepping)
schept het universum	Schepping: kosmogonie (wereldschepping)
Ahura Mazdā alles geschapen heeft	Schepping: kosmogonie: door de macht van een mannelijke god zonder hulp
<i>Īśvara</i> is ook een magiër die de	Schepping: kosmogonie: door de macht van een mannelijke god zonder hulp
Prajāpati door zijn <i>tapas</i> de wereld	Schepping: kosmogonie: door de macht van een mannelijke god zonder hulp
verdeling van het universum	Schepping: kosmogonie: door splitsing (ontleding, verdeling en herschikking)
ei splitst zich in een gouden deel, de wereld schept: uit het wereldei	Schepping: kosmogonie: uit een kosmisch ei
oerrens Ymir uit de Scandinavische	Schepping: kosmogonie: uit een kosmisch ei
<i>Puruṣa</i> door het offer de wereld	Schepping: kosmogonie: uit het lichaam van een god (reus) door ontleding
schepping van het universum wordt	Schepping: kosmogonie: uit het lichaam van een god (reus) door ontleding
Tiamat, uit wie Marduk het universum	Schepping: kosmogonie: uit het lichaam van een god (reus) door ontleding
Uit één kwart van hem ontstond de	Schepping: kosmogonie: uit het lichaam van een god (reus) door ontleding
uit haar schept hij de aarde, de bruid, die de schepping draagt	Schepping: kosmogonie: uit het lichaam van een godin
uit haar schept hij de aarde, de	Schepping: kosmogonie: uit Vāc (Ind.)
van een schepper, maar uit zichzelf	Schepping: kosmogonie: uit Vāc (Ind.)
door deze te verdelen	Schepping: kosmogonie: uit zichzelf
door verdeling in	Schepping: methode: door verdeling (splitsing, ontleding en/of herschikking en ordening)
verdeling van het universum	Schepping: methode: door verdeling (splitsing, ontleding en/of herschikking en ordening)
drie stappen van Viṣṇu	Schepping: methode: meten: met stappen uitmeten: term: <i>trivikrama</i> (Viṣṇu's drie stappen) (Ind.)
Oermaterie, waaronder de oerwateren	Schepping: oerwateren, ~ van de: uit het lichaam van een god (reus)
Virāj, de wateren die uit <i>Puruṣa</i>	Schepping: oerwateren, ~ van de: uit het lichaam van een god (reus)
Hij creëert offerriten	Schepping: offer, ~ van het
schepper van het offer	Schepping: offer, ~ van het
schepping is het aanbrengen van orde	Schepping: orde, ~ van
brengt eveneens orde aan door verdeling	Schepping: orde, ~ van: door verdeling in vorm (geest) en naam (spraak)
brengt orde in zijn schepping	Schepping: orde, ~ van: door verdeling in vorm (geest) en naam (spraak)
goden die later zijn geschapen	Schepping: theogonie (goden, ~ van de)
De god ontstaat weer uit deze	Schepping: theogonie: uit de oerwateren: Prajāpati (Ind.)
Ze is geboren in de wateren	Schepping: theogonie: uit de oerwateren: Vāc (Ind.)
goden zijn (evenals de Asura's) uit	Schepping: theogonie: uit de uitgaande adem van een god
met zijn naar buiten gerichte adem	Schepping: theogonie: uit de uitgaande adem van een god
uitgaande adem schept de goden	Schepping: theogonie: uit de uitgaande adem van een god
vonden het offer uit	Schepping: uitvinding (vinding)
alle levende wezens en de Veda's	Schepping: Veda's, ~ van de (Ind.)
verwerkelijkt	Schepping: verwerkelijken
produceert	Schepping: voortbrengen

productie	Schepping: voortbrengen
<i>jalān</i>	Schepping: voortbrengen: term: <i>jalān</i> , <i>taj-</i> ('daarin voortgebracht') (Brahman) (Ind.)
<i>aḥaṃkāra</i>	Schepping: voortbrengsel (product, werk)
<i>buddhi</i>	Schepping: voortbrengsel: <i>aḥaṃkāra</i> (Sāṃkhya) (Ind.)
Uit hem komen verder alle andere	Schepping: wezens, ~ van de: uit het lichaam van een god
incest	Seksualiteit: 1. type: incest (bloedschande)
dochter, herschiep hij de mensheid	Seksualiteit: 1. type: incest (bloedschande)
overspel	Seksualiteit: 1. type: promiscuïteit
prostituée	Seksualiteit: 1. type: prostitutie (prostituée)
copulatie	Seksualiteit: 2. act.: geslachtsdaad
gemeenschap met	Seksualiteit: 2. act.: geslachtsdaad
Seksuele excessen	Seksualiteit: 2. act.: orgie (losbandigheid)
zwangerschap	Seksualiteit: 2. act.: verwekking, ontvangenis en zwangerschap
organen van reproductie	Seksualiteit: 5. org.: geslachtsorgaan
deelnemers	Sociologie: deelneming
beweging	Sociologie: gemeenschap, religieuze (cultus-, geloofs-; secte, orde, rel. beweging) (alg.)
gemeenschap	Sociologie: maatschappij (samenleving, sociaal)
relatie tussen goden en mensen	Sociologie: relatie tussen goden en mensen
bouwstenen	Steen: 2. type: bouwsteen (baksteen, tegel, ~ van het altaar)
altaarsteen	Steen: 2. type: bouwsteen (baksteen, tegel, ~ van het altaar)
vijand	Strijd en vrede: antagonisme
in opstand	Strijd en vrede: antagonisme: rebellie (opstand, verzet)
beschermen	Strijd en vrede: beschermen
bewaakt	Strijd en vrede: beschermen
bewaken	Strijd en vrede: beschermen
verdedigen	Strijd en vrede: beschermen
ruzie	Strijd en vrede: conflict (ruzie)
dwingt	Strijd en vrede: dwingen (dwang)
gedwongen	Strijd en vrede: dwingen (dwang)
afhankelijk	Strijd en vrede: gebondenheid
gebonden	Strijd en vrede: gebondenheid
volkomen aan hem is	Strijd en vrede: gebondenheid
gevangenschap	Strijd en vrede: gevangenschap
komt tussenbeide	Strijd en vrede: interventie (ook: goddelijke -)
binnendringen	Strijd en vrede: inval (verovering)
nederlagen	Strijd en vrede: nederlaag (verlies)
verliezen	Strijd en vrede: nederlaag (verlies)
ze wordt overwonnen	Strijd en vrede: nederlaag (verlies)
overwonnen	Strijd en vrede: overwinning (verslaan)
triumferen	Strijd en vrede: overwinning (verslaan)
verslaan	Strijd en vrede: overwinning (verslaan)
winnen	Strijd en vrede: overwinning (verslaan)
wint [voorafgegaan door een spatie]	Strijd en vrede: overwinning (verslaan)
rivalen	Strijd en vrede: rivaliteit (concurrentie)
concurrent	Strijd en vrede: rivaliteit (concurrentie)
rivaal	Strijd en vrede: rivaliteit (concurrentie)
rivaliteit	Strijd en vrede: rivaliteit (concurrentie)
streed met een andere	Strijd en vrede: rivaliteit (concurrentie)
gevecht	Strijd en vrede: strijd (oorlog)
oorlog	Strijd en vrede: strijd (oorlog)
strijd	Strijd en vrede: strijd (oorlog)
strijd tussen geest en spraak	Strijd en vrede: strijd tussen geest en spraak
onderlinge strijd tussen de goden	Strijd en vrede: strijd tussen goden
tussen andere goden is er rivaliteit	Strijd en vrede: strijd tussen goden
tussen de Āditya's en de Angirasa's	Strijd en vrede: strijd tussen goden: Āditya's en Angirasa's (Ind.)

strijd tussen de Gandharva's en de goden	Strijd en vrede: strijd tussen goden: Gandharva's en de goden (Ind.)
na lange strijd kan het kwaad	Strijd en vrede: strijd tussen goed en kwaad (licht en duisternis)
strijd tussen goed en kwaad	Strijd en vrede: strijd tussen goed en kwaad (licht en duisternis)
kwaad te bestrijden	Strijd en vrede: strijd tussen mensen en demonen
goden en de Asura's strijden met elkaar	Strijd en vrede: strijd, kosmische (tussen goden en demonen, zomer en winter)
goden vinden dat hun nederlagen tegen	Strijd en vrede: strijd, kosmische (tussen goden en demonen, zomer en winter)
strijd tussen goden en Asura's	Strijd en vrede: strijd, kosmische (tussen goden en demonen, zomer en winter)
wedstrijd	Strijd en vrede: strijd, wed-
wedloop	Strijd en vrede: strijd, wed-: wedren tussen mensen of goden (hardloopwedstrijd)
afgeslagen	Strijd en vrede: treffen (slaan, verwonden, gewonde, mepper)
uitgeslagen	Strijd en vrede: treffen (slaan, verwonden, gewonde, mepper)
verdrijving	Strijd en vrede: verdrijven (verjagen, vervolgen)
verjagen	Strijd en vrede: verdrijven (verjagen, vervolgen)
vervolgging	Strijd en vrede: verdrijven (verjagen, vervolgen)
vrede [voorafgegaan door een spatie]	Strijd en vrede: vrede (alg.)
vergelijking tussen kikkers (<i>maṇḍūka's</i>)	Symboliek: 2. beeldspraak: gelijkenis: vergelijking tussen kikkers en priesters (Ind.)
metafoor	Symboliek: 2. beeldspraak: metafoor (vergelijking)
metaforen	Symboliek: 2. beeldspraak: metafoor (vergelijking)
metaforische	Symboliek: 2. beeldspraak: metafoor (vergelijking)
vergelijkingen	Symboliek: 2. beeldspraak: metafoor (vergelijking)
allegorische	Symboliek: 2. beeldspraak: metafoor: allegorie
jaar als symbool van de geboorte	Symboliek: 3. thema: geboorte en de zwangerschap, ~ van de
kosmische Os	Symboliek: 3. thema: kosmos (astrale ~, hemel-), ~ van de
kosmische Os	Symboliek: 3. thema: kosmos, ~ van de: stiersymboliek
Symboliek van het offer	Symboliek: 3. thema: offer, ~ van het
symbool van de tijd	Symboliek: 3. thema: tijd, ~ van de
tijd als symbool van dood en geboorte	Symboliek: 3. thema: tijd, ~ van de
identificaties van de waarheid of	Symboliek: 3. thema: waarheid of werkelijkheid, ~ van de
waarheid en het water	Symboliek: 3. thema: waarheid of werkelijkheid, ~ van de
wateren vertegenwoordigen	Symboliek: 3. thema: water, ~ van het
gepersonaliseerd	Symboliek: 5. asp.: personificatie als symbool
verpersoonlijking	Symboliek: 5. asp.: personificatie als symbool
aarde, want deze is de tastbaarste	Symboliek: aarde als symbool van de waarheid (of werkelijkheid)
altaar en de vuurpan stellen de aarde	Symboliek: altaar (en vuurpan) als symbool van de aarde, de atmosfeer en de hemel
geperforeerde stenen: de drie werelden	Symboliek: altaar (en vuurpan) als symbool van de aarde, de atmosfeer en de hemel
bouw is in wezen mystiek: hij is de	Symboliek: altaar als symbool van een god
vuuraltaar is het lichaam van Agni	Symboliek: altaar als symbool van een god
vogelvorm van het altaar	Symboliek: altaar als symbool van een god: vogelvorm van het altaar als symbool van Agni, de bliksem, die de <i>soma</i> uit de hemel brengt, en het offer dat naar de hemel vliegt
Absolute en de <i>aśvattha</i>-boom	Symboliek: <i>aśvattha</i> als symbool van het Absolute (Ind.)
Absolute is de brug tussen verleden	Symboliek: brug [tussen verleden en toekomst] als symbool van het Absolute (Ind.)
Waarachtige spraak	Symboliek: eed of waarachtige spraak als symbool van de waarheid (of werkelijkheid)
Geloof in de juiste verrichting van het	Symboliek: geloof als symbool van de waarheid (of werkelijkheid)
Goud (maar niet lood dat een mindere	Symboliek: goud als symbool van de waarheid (of werkelijkheid)
jaar als symbool van de geboorte	Symboliek: jaar als symbool van de geboorte en de zwangerschap
jaar, het symbool van de tijd	Symboliek: jaar als symbool van de tijd
Het offer als symbool van de waarheid	Symboliek: offer als symbool van de waarheid (of werkelijkheid)

oog , want het oog kan slechts	Symboliek: oog als symbool van de waarheid (of werkelijkheid)
Prajāpati is het jaar, het symbool van	Symboliek: Prajāpati als symbool van de tijd (het jaar)
Prajāpati als de tijd	Symboliek: Prajāpati als symbool van de tijd (het jaar) (Ind.)
Satya ‘waarheid’, dat ‘een soort	Symboliek: <i>satya</i> [het begrip] als symbool van de waarheid (of werkelijkheid) (Ind.)
tijd als symbool van dood en geboorte	Symboliek: tijd als symbool van dood en geboorte
drievoudige Veda en het Brahman als	Symboliek: Veda en het <i>Brahman</i> als symbool van de waarheid (of werkelijkheid) (Ind.)
waarheid en het water	Symboliek: water als symbool van de waarheid (of werkelijkheid)
symbool van de wet	Symboliek: water als symbool van de wet
taal	Taal
antwoord	Taal: 1. type: antwoord (geven of ontvangen)
bevolen	Taal: 1. type: bevel
<i>praiṣa</i> ’s	Taal: 1. type: bevel: term: <i>praiṣa</i> (Ind.)
de wil van de god	Taal: 1. type: bevel: term: <i>vrata</i> (Ind.)
gebed	Taal: 1. type: gebed (aanroeping, invocatie)
Brahman ‘gebed’	Taal: 1. type: gebed: term: <i>brahman</i> (Ind.)
<i>Brahman</i> , gebed	Taal: 1. type: gebed: term: <i>brahman</i> (Ind.)
gebed;	Taal: 1. type: gebed: term: <i>brahman</i> (Ind.)
<i>dhī</i>	Taal: 1. type: gebed: term: <i>dhī</i> (godin) (Ind.)
dialogen	Taal: 1. type: gesprek (dialoog)
dialoog	Taal: 1. type: gesprek (dialoog)
gesprek	Taal: 1. type: gesprek (dialoog)
discussieert	Taal: 1. type: gesprek: debat (discussie)
discussies	Taal: 1. type: gesprek: debat (discussie)
De koning noemt	Taal: 1. type: gesprek: debat (discussie)
weerspreekt	Taal: 1. type: gesprek: debat (discussie)
heilige spraak	Taal: 1. type: heilige - (spraak)
heilige spraak;	Taal: 1. type: heilige -: term: <i>brahman</i> (Ind.)
leugen	Taal: 1. type: leugen
schreeuwt	Taal: 1. type: schreeuw
spraak	Taal: 1. type: spraak (spreken)
spraken	Taal: 1. type: spraak (spreken)
spreekt	Taal: 1. type: spraak (spreken)
spreken	Taal: 1. type: spraak (spreken)
Vāc	Taal: 1. type: spraak: term: <i>vāc</i> (godin) (Ind.)
<i>sūkta</i>	Taal: 1. type: spraak: term: <i>vac: ukta, su- (sūkta)</i> (‘goed uitgesproken’) (loflied) (Ind.)
regenspreuk	Taal: 1. type: spreuk (tover-, offer-, formule, heilige -)
spreuken	Taal: 1. type: spreuk (tover-, offer-, formule, heilige -)
toverspreuk	Taal: 1. type: spreuk (tover-, offer-, formule, heilige -)
<i>etad vai tat</i>	Taal: 1. type: spreuk: frase: ‘ <i>etad vai tat</i> ’ (‘dat is dit’) (filos.) (Ind.)
<i>neti neti</i>	Taal: 1. type: spreuk: frase: ‘ <i>neti neti</i> ’ (Ind.)
‘OM’	Taal: 1. type: spreuk: frase: ‘OM’ (Ind.)
<i>satyasya satyam</i>	Taal: 1. type: spreuk: frase: ‘ <i>satyasya satyam</i> ’ (<i>Brahman</i>) (Ind.)
<i>tadvanam</i>	Taal: 1. type: spreuk: frase: ‘ <i>tadvanam</i> ’ (Ind.)
<i>tat tvam asi</i>	Taal: 1. type: spreuk: frase: ‘ <i>tat tvam asi</i> ’ (Ind.)
toverspreuk;	Taal: 1. type: spreuk: term: <i>brahman</i> (Ind.)
<i>nigada</i> ’s	Taal: 1. type: spreuk: term: <i>mantra: nigada</i> (Ind.)
<i>stomabhāga</i> -formules	Taal: 1. type: spreuk: term: <i>mantra: stomabhāga</i> (Ind.)
Yajur	Taal: 1. type: spreuk: term: <i>mantra: yajus</i> (lit.) (Ind.)
uiteengezet	Taal: 1. type: uitspraak
uiteenzetting	Taal: 1. type: uitspraak
verklaren	Taal: 1. type: uitspraak
reciteren	Taal: 1. type: voorlezing (recitatie, voordracht)
<i>nigada</i> ’s	Taal: 1. type: voorlezing: term: <i>nigada</i> (type <i>mantra</i>) (Ind.)

vraag	Taal: 1. type: vraag
vragen	Taal: 1. type: vraag
Praśna	Taal: 1. type: vraag: term: <i>praśna</i> (lit.) (Ind.)
wijze van reciteren	Taal: 1. type: wijze van spreken, uitspraak
woord [voorafgegaan door een spatie]	Taal: 1. type: woord
epitheta voor het Absolute	Taal: 1. type: woord: terminologie
ethische begrippen	Taal: 1. type: woord: terminologie
termen	Taal: 1. type: woord: terminologie
Terminologie	Taal: 1. type: woord: terminologie
waarheid, <i>Rta</i> en <i>Satya</i>	Taal: 1. type: woord: terminologie
woordspelingen	Taal: 1. type: woord: woordspeling (woordenspel)
-wijs	Taal: 1. type: zang: melodie
<i>sāman</i>	Taal: 1. type: zang: melodie: term: <i>sāman</i> (Ind.)
<i>br̥hat-</i> en <i>rathāntara</i>	Taal: 1. type: zang: melodie: term: <i>sāman</i> : ‘Br̥hat’ (Ind.)
<i>rathāntara</i>	Taal: 1. type: zang: melodie: term: <i>sāman</i> : ‘Rathāntara’ (Ind.)
<i>udgītha</i>	Taal: 1. type: zang: melodie: term: <i>sāman</i> : deel: <i>udgītha</i> (Ind.)
<i>udgītha</i>	Taal: 1. type: zang: term: <i>udgītha</i> (Ind.)]
teksten	Taal: 2. tekst
Bṛhaddevatā	Taal: 2. tekst, encyclopedische: term: <i>anukramaṇī</i> , <i>bṛhaddevatā</i> (‘Grote (index over de) goden’) (lit.) (Ind.)
teksten van filosofische aard	Taal: 2. tekst, filosofische
geheim woord/frase/tekst/betekenis	Taal: 2. tekst, geheime
geheime frase	Taal: 2. tekst, geheime
geheime teksten	Taal: 2. tekst, geheime
geheime instructie	Taal: 2. tekst, geheime: term: <i>upaniṣad</i> (Ind.)
woord/frase/tekst/betekenis’	Taal: 2. tekst, geheime: term: <i>upaniṣad</i> (Ind.)
Śrauta	Taal: 2. tekst, geopenbaarde: term: <i>śruti</i> (adj. <i>śrauta</i> (lit.)) (Ind.)
heilige schrift	Taal: 2. tekst, heilige (heilige schrift)
heilige teksten	Taal: 2. tekst, heilige (heilige schrift)
heilige, geheime teksten	Taal: 2. tekst, heilige (heilige schrift)
heiligheid van de tekst	Taal: 2. tekst, heilige (heilige schrift)
Veda en het Brahman als heilige schrift	Taal: 2. tekst, heilige: term: <i>brahman</i> (Ind.)
heilige schrift (de drievoudige Veda);	Taal: 2. tekst, heilige: term: <i>brahman</i> (Ind.)
<i>Smṛti</i> : traditie	Taal: 2. tekst, traditionele: term: <i>smṛti</i> (Ind.)
Woudteksten	Taal: 2. tekst, woud-
Woudteksten, <i>Āraṇyaka</i> ’s	Taal: 2. tekst, woud-: <i>āraṇyaka</i> (Ind.)
epiek	Taal: 2. tekst: epiek
legende	Taal: 2. tekst: epiek: legende
hymne	Taal: 2. tekst: lied, lof-
<i>ṛc</i>	Taal: 2. tekst: lied, lof-: term: <i>ṛc</i> (<i>rg</i> , <i>rk</i>) (lit.) (Ind.)
<i>Rg</i>	Taal: 2. tekst: lied, lof-: term: <i>ṛc</i> (<i>rg</i> , <i>rk</i>) (lit.) (Ind.)
<i>sūkta</i>	Taal: 2. tekst: lied, lof-: term: <i>sūkta</i> (Ind.)
lijsten	Taal: 2. tekst: lijst (opsomming)
volgende lijn	Taal: 2. tekst: lijst (opsomming)
volgende mythen	Taal: 2. tekst: lijst (opsomming)
als volgt	Taal: 2. tekst: lijst (opsomming)
Opsommingen vindt men in de <i>Ānguttara</i>	Taal: 2. tekst: lijst van classificaties van menselijk gedrag
lijsten van correspondenties	Taal: 2. tekst: lijst van correspondenties
<i>Uktha</i>	Taal: 2. tekst: lofprijzing: term: <i>uktha</i> (voordracht) (adj. <i>ukthya</i> (offer)) (Ind.)
Benoeming	Taal: 2. tekst: naam (noemen)
naam	Taal: 2. tekst: naam (noemen)
Zijn naam	Taal: 2. tekst: naam (noemen)
<i>nāman</i>	Taal: 2. tekst: naam: term: <i>nāman</i> (Ind.)
overgeleverd	Taal: 2. tekst: overlevering
proza	Taal: 2. tekst: proza

raadsels	Taal: 2. tekst: raadsel, woord-
<i>brahmodya's</i>	Taal: 2. tekst: raadsel, woord-: term: <i>brahmodya</i> (Ind.)
versies	Taal: 2. tekst: versie (variant)
vertaald	Taal: 2. tekst: vertaling
collecties	Taal: 2. teksten, verzameling
drie groepen	Taal: 2. teksten, verzameling
drie grote groepen	Taal: 2. teksten, verzameling
verzameling	Taal: 2. teksten, verzameling
Nikāya	Taal: 2. teksten, verzameling: term: <i>nikāya</i> (lit.) (Ind.-B.)
Ānandavallī	Taal: 2. tekstgedeelte: term: <i>vallī</i> (Ind.)
gecomponeerd	Taal: 3. vorm: compositie
metra	Taal: 3. vorm: metrum (maat)
metrisch	Taal: 3. vorm: metrum (maat)
metrum	Taal: 3. vorm: metrum (maat)
metrum <i>gāyatrī</i>	Taal: 3. vorm: metrum, <i>gāyatrī</i> - (Ind.) (als god vereerd)
versregel	Taal: 3. vorm: vers(regel)
vers [+ spatie]	Taal: 3. vorm: vers(regel)
Trivṛt Stoma	Taal: 3. vorm: versvorm: <i>stotra</i> : groep: <i>stoma</i> , <i>Agnishtoma</i> :- 'Trivṛt' (Ind.)
tijd [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Tijd
tijd)	Tijd
tijd;	Tijd
tijd:	Tijd
tijd,	Tijd
tijd'	Tijd
tijde.	Tijd
tijde [+ spatie]	Tijd
tijds	Tijd
dag	Tijd: 2. deel: dag (dagindeling)
avond	Tijd: 2. deel: dag: avond
morgenstond	Tijd: 2. deel: dagdeel: ochtendschemering (dageraad, morgenstond)
jaar	Tijd: 2. deel: jaar (jaarindeling)
seizoenen	Tijd: 2. deel: jaargetijde (seizoen)
maand	Tijd: 2. deel: maand
halve maanden	Tijd: 2. deel: maand, half-
tijdsperioden	Tijd: 3. periode
draagt een jaar	Tijd: 3. periode, niet-sacrale: 0001 jaar
duurt een jaar	Tijd: 3. periode, niet-sacrale: 0001 jaar
een jaar is slechts de periode	Tijd: 3. periode, niet-sacrale: 0001 jaar
een jaar lang	Tijd: 3. periode, niet-sacrale: 0001 jaar
gedurende die tijd	Tijd: 3. periode, niet-sacrale: 0001 jaar
gedurende een jaar	Tijd: 3. periode, niet-sacrale: 0001 jaar
jaar is de periode	Tijd: 3. periode, niet-sacrale: 0001 jaar
doorgaand proces , zodat de vernieuwing	Tijd: 4. temporaliteit: continuïteit (zonder onderbreking, voortzetting)
eeuwig	Tijd: 4. temporaliteit: eeuwigheid
<i>ananta</i> 'het eeuwige'	Tijd: 4. temporaliteit: eeuwigheid: term: <i>ananta</i> (adj.) (slang) (Ind.)
momentaan	Tijd: 4. temporaliteit: heden (nu, modern, momentaan)
hiernamaals	Tijd: 4. temporaliteit: hiernamaals
leven na de dood	Tijd: 4. temporaliteit: hiernamaals
lengte van het leven op aarde	Tijd: 4. temporaliteit: levenstijd
chronologie	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom
lengte van het leven op aarde	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom
oud [voorafgegaan door een spatie]	Tijd: 4. temporaliteit: ouderdom

niet aan tijd gebonden	Tijd: 4. temporaliteit: tijdloosheid
toekomst	Tijd: 4. temporaliteit: toekomst
verleden	Tijd: 4. temporaliteit: verleden
datering	Tijd: 5. asp.: datering (periodisering, datum)
datum	Tijd: 5. asp.: datering (periodisering, datum)
Kāla 'tijd'	Tijd: 6. term: <i>kāla</i> (Ind.)
<i>Kāla</i> , eigenlijk het juiste moment	Tijd: 6. term: <i>kāla</i> (Ind.)
volmaakte	Totaliteit: 1. type: compleetheid (volmaaktheid)
niet de complete	Totaliteit: 1. type: compleetheid: incompleetheid (onvoldoende)
geheel	Totaliteit: 1. type: gezamenlijkheid (collectiviteit, geheel)
volbracht	Totaliteit: 4. rel.: voltooiën (compleet maken, klaarmaken, volledig maken, aansluiten bij)
vervult	Totaliteit: 4. rel.: vullen (vol maken, vol)
Twee	Twee
dualisme	Twee: dualisme
wereld niet als één geheel (één geest)	Twee: dualisme
dualiteit	Twee: dualiteit (dubbelheid, herhaling)
herhaalde	Twee: dualiteit (dubbelheid, herhaling)
herhaling	Twee: dualiteit (dubbelheid, herhaling)
gekloofd	Twee: splitsing
het leven gebroken is	Twee: splitsing (scheiding, loskoppeling)
gescheiden	Twee: splitsing (scheiding, loskoppeling)
scheiding	Twee: splitsing (scheiding, loskoppeling)
splitst zich	Twee: splitsing (scheiding, loskoppeling)
ziel van de mens en de <i>Ātman</i>	Twee: splitsing (scheiding, loskoppeling)
tweeëenheid	Twee: tweeëenheid
bekers	Vat: beker (drinkbeker, drinkschaal, offerbeker)
vuurpan	Vat: pot, vuur- (vuurpan, vuurschaal)
Narāśaṃsa-bekers	Vat: schaal: 'Narāśaṃsa-kom' (Ind.)
planten	Vegetatie
Ānandavallī	Vegetatie: 1. alg. soort: liaan: ζ. term: <i>vallī</i> , <i>ānanda</i> - ('liaan van de gelukzaligheid') (lit.) (Ind.)
<i>darbha</i> -gras	Vegetatie: 2. srt.: gras: <i>kuśa</i> (skt.) (geest, god) (Ind.) (<i>Desmostachya bipinnata</i> = <i>Poa cynosuroides</i>)
<i>darbha</i> -gras	Vegetatie: 2. srt.: gras: ε. asp.: grasbundel: ζ. term: <i>darbha</i> = <i>prastara</i> van <i>kuśa</i> -gras (Ind.)
graankorrel	Vegetatie: 2. srt.: koren = graan, de als voedselgewas verbouwde grassoorten (Poaceae)
rijst,	Vegetatie: 2. srt.: koren: rijst (<i>Oryza</i>)
rijst en	Vegetatie: 2. srt.: koren: rijst (<i>Oryza</i>)
tarwe	Vegetatie: 2. srt.: koren: tarwe (<i>Triticum</i>)
lotus	Vegetatie: 2. srt.: lotus = Indische lotus = -, witte of roze; = -, heilige; (' <i>Nelumbo nucifera</i> ' = ' <i>Nelumbium speciosum</i> ' = voorh. ' <i>Nymphaea nelumbo</i> ')
witte lotussen	Vegetatie: 2. srt.: lotus = Indische lotus = -, witte of roze; = -, heilige; (' <i>Nelumbo nucifera</i> ' = ' <i>Nelumbium speciosum</i> ' = voorh. ' <i>Nymphaea nelumbo</i> ')
blauwe en witte lotussen	Vegetatie: 2. srt.: waterlelie, blauwe = -, Egyptische (' <i>Nymphaea caerulea</i> ')
hout	Vegetatie: 4. mat.: hout(en)
bos	Vegetatie: 5. asp.: woud
woud	Vegetatie: 5. asp.: woud
Woudteksten, <i>Āraṇyaka</i> 's	Vegetatie: 5. asp.: woud: ζ. term: <i>araṇya</i> : <i>āraṇya</i> (adj.) (lit.) = <i>āraṇyaka</i> (adj.) (lit.) (Ind.)
bevrijding	Verlossing
reddende	Verlossing: 1. type: redding (behoud)
vrijgesteld	Verlossing: 1. type: vrijstelling

vrijstelling	Verlossing: 1. type: vrijstelling
kennis, die leidt tot verlossing	Verlossing: 2. weg naar -: kennis
openbaring van kennis door de hoogste	Verlossing: 2. weg naar -: kennis: openbaring van - door de hoogste god
offer als voertuig naar de hemel	Verlossing: 2. weg naar -: offer
weg naar de hemel	Verlossing: 2. weg naar -: offer
Toewijding aan de hoogste god	Verlossing: 2. weg naar -: overgave aan God
door verering van de god uit de kringloop	Verlossing: 2. weg naar -: verering van de goden
onafhankelijke	Verlossing: 4. toestand van verlossing: vrijheid
onafhankelijkheid	Verlossing: 4. toestand van verlossing: vrijheid
vrij [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Verlossing: 4. toestand van verlossing: vrijheid
vrij,	Verlossing: 4. toestand van verlossing: vrijheid
vrijheid	Verlossing: 4. toestand van verlossing: vrijheid
redt de zon uit handen van de Asura	Verlossing: 5. object: zon
redt de zon uit handen van de Asura	Verlossing: 6. separ.: <i>asura's</i> (Ind.)
bevrijding uit de kringloop der geboorten	Verlossing: 6. separ.: cirkel van wedergeboorten
uit de kringloop der geboorten zijn	Verlossing: 6. separ.: cirkel van wedergeboorten
verlossing uit de kringloop van geboorte	Verlossing: 6. separ.: cirkel van wedergeboorten
dieren tegen kwaad e.d. te beschermen	Verlossing: 6. separ.: demonen ((magische) demonenverdriving of afwering van kwade invloeden)
om de goden tegen de Asura's te helpen	Verlossing: 6. separ.: demonen ((magische) demonenverdriving of afwering van kwade invloeden)
verlossen van zijn trots	Verlossing: 6. separ.: trots
tot leven gewekt	Verrijzenis en wedergeboorte: tot leven wekken
tot leven kan wekken	Verrijzenis en wedergeboorte: tot leven wekken
uit de dood opgewekt	Verrijzenis en wedergeboorte: tot leven wekken
automatisch weggenomen	Verrijzenis en wedergeboorte: vernieuwing (herstel, zelfvernieuwing)
Herstel	Verrijzenis en wedergeboorte: vernieuwing (herstel, zelfvernieuwing)
vernieuwd	Verrijzenis en wedergeboorte: vernieuwing (herstel, zelfvernieuwing)
vernieuwing	Verrijzenis en wedergeboorte: vernieuwing (herstel, zelfvernieuwing)
rijst het	Verrijzenis en wedergeboorte: verrijzenis (opgang)
rijst in	Verrijzenis en wedergeboorte: verrijzenis (opgang)
oprijst	Verrijzenis en wedergeboorte: verrijzenis (opgang)
verrijst	Verrijzenis en wedergeboorte: verrijzenis (opgang)
rijzen	Verrijzenis en wedergeboorte: verrijzenis (opgang)
herrijzing	Verrijzenis en wedergeboorte: wedergeboorte
wedergeboorte	Verrijzenis en wedergeboorte: wedergeboorte
wederopstanding	Verrijzenis en wedergeboorte: wedergeboorte
uitvoering van dit offer zijn leven	Verrijzenis en wedergeboorte: wedergeboorte door het offer
aanzien	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
gedaanten	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
verschijnsel	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
verschijnt	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
vorm [+ spatie]	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
vorm,	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
vorm)	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
vorm'	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
vorm.	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
vormen,	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
vormen (<i>rūpa</i>)	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
vormen overeenkomen	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
vormen hebben	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm
zoals het zich aan ons voordoet	Verschijsing: 1. alg. verschijningsvorm

<i>rūpa</i>	Verschiĳning: 1. alg. verschijningsvorm: term: <i>rūpa</i> (Ind.)
<i>tanū</i>	Verschiĳning: 1. alg. verschijningsvorm: term: <i>tanū</i> (Ind.)
ontbreken	Verschiĳning: 2. pres.: afwezigheid
het universum en het jaar	Verschiĳning: 3. pers.: overig specifiek: jaar
wordt geïdentificeerd met het jaar	Verschiĳning: 3. pers.: overig specifiek: jaar
<i>darbha</i> -gras,	Verschiĳning: 3. pers.: overig specifiek: <i>kuśa</i> -gras (Ind.)
pap,	Verschiĳning: 3. pers.: overig specifiek: levensmiddelen
gedaante van licht	Verschiĳning: 3. pers.: overig specifiek: licht
gedaante van het offer	Verschiĳning: 3. pers.: overig specifiek: offer
Hij is het offer	Verschiĳning: 3. pers.: overig specifiek: offer
Hij is Kāla ‘tijd’	Verschiĳning: 3. pers.: overig specifiek: tijd
Puruṣa, de wereldorde, het universum	Verschiĳning: 3. pers.: overig specifiek: universum
Hij is het universum	Verschiĳning: 3. pers.: overig specifiek: universum
Lepels, amulet	Verschiĳning: 3. pers.: overig specifiek: voorwerp (div.)
Hij is het offer, Puruṣa, de wereldorde	Verschiĳning: 3. pers.: overig specifiek: wereldorde
Prajāpati als de wind	Verschiĳning: 3. pers.: overig specifiek: wind (adem)
gedaante aan van een god of een dier	Verschiĳning: 3. pers.: theomorfisme (goddelijke gedaante)
de offerstier	Verschiĳning: 3. pers.: theriomorfisme (dierlijke gedaante)
De os en de koe, <i>vaśā</i>	Verschiĳning: 3. pers.: theriomorfisme (dierlijke gedaante)
gedaante aan van een god of een dier	Verschiĳning: 3. pers.: theriomorfisme (dierlijke gedaante)
kosmische Os, namelijk Prajāpati	Verschiĳning: 3. pers.: theriomorfisme (dierlijke gedaante)
worden geopenbaard	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren
openbaart de <i>stomabhāga</i> -formules	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren
openbaren geheime teksten	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren
openbaring	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren
teksten geopenbaard	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren
manifestatie	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren, zich
manifesteert zich	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren, zich
Indra zich te tonen	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren, zich
laten zien	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren: tonen (bewijzen)
instructies zien	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren: tonen (bewijzen)
zien dat	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren: tonen (bewijzen)
toont	Verschiĳning: 5. asp.: openbaren: tonen (bewijzen)
in plaats van	Verschiĳning: 5. asp.: substitutie
namen de teksten langzamerhand	Verschiĳning: 5. asp.: substitutie
overnam	Verschiĳning: 5. asp.: substitutie
substituut	Verschiĳning: 5. asp.: substitutie
vervangen	Verschiĳning: 5. asp.: substitutie
vervangt	Verschiĳning: 5. asp.: substitutie
vertegenwoordigen	Verschiĳning: 5. asp.: substitutie: vertegenwoordiging
vertegenwoordiger	Verschiĳning: 5. asp.: substitutie: vertegenwoordiging
vertegenwoordigt	Verschiĳning: 5. asp.: substitutie: vertegenwoordiging
illusie	Verschiĳning: 6. waarn.: illusie
geïmiteerd	Verschiĳning: 6. waarn.: illusie: imitatie
na te bootsen	Verschiĳning: 6. waarn.: illusie: imitatie
<i>māyā</i>	Verschiĳning: 6. waarn.: illusie: term: <i>māyā</i> (Ind.)
verdwenen	Verschiĳning: 6. waarn.: verdwijning (verloren gaan)
verloren gaat	Verschiĳning: 6. waarn.: verdwijning (verloren gaan)
bijzondere inzicht door zieners	Verschiĳning: 6. waarn.: visioen
visioenen	Verschiĳning: 6. waarn.: visioen (hallucinatie)
werkelijk	Verschiĳning: 6. waarn.: werkelijkheid
aanwezig	Verschiĳning: aanwezigheid (bestaan, niet ontbreken)
bestaan	Verschiĳning: aanwezigheid (bestaan, niet ontbreken)
bestaat	Verschiĳning: aanwezigheid (bestaan, niet ontbreken)
bijzijn van Yama	Verschiĳning: aanwezigheid (bestaan, niet ontbreken)
zijn en niet-zijn	Verschiĳning: aanwezigheid (bestaan, niet ontbreken)
zijn noch niet-zijn	Verschiĳning: aanwezigheid (bestaan, niet ontbreken)

'zijn'	Verschiĳning: aanwezigheid (bestaan, niet ontbreken, zijn)
en is in alles aanwezig (<i>vibhu</i>)	Verschiĳning: aanwezigheid, goddelijke: term: <i>vibhu</i> (adj.) (geest/ <i>Brahman</i>) (Ind.)
in alles aanwezig	Verschiĳning: aanwezigheid: alomtegenwoordigheid
<i>sat-</i>	Verschiĳning: aanwezigheid: term: <i>sat</i> (adj.), <i>sattva</i> (subst.) (fil.) (Ind.)
<i>sat</i> [+ spatie]	Verschiĳning: aanwezigheid: term: <i>sat</i> (adj.), <i>sattva</i> (subst.) (fil.) (Ind.)
(<i>sat</i>)	Verschiĳning: aanwezigheid: term: <i>sat</i> (adj.), <i>sattva</i> (subst.) (fil.) (Ind.)
vogel	Vogel
adelaar	Vogel: arend (adelaar)
Taittirīya	Vogel: patrijs: term: <i>tittiri</i> (adj. <i>taittirīya</i> (lit.)) (Ind.)
hamer	Voorwerp: hamer
koker	Voorwerp: koker
<i>kośa</i>	Voorwerp: koker: term: <i>kośa</i> (fil.) (Ind.)
Lepels	Voorwerp: lepel
net dat	Voorwerp: net
persstenen	Voorwerp: perssteen
spiegel	Voorwerp: spiegel
roosterspit	Voorwerp: spit
offer als voertuig naar de hemel	Voorwerp: voertuig naar de hemel: offer
offer brengt als een schip	Voorwerp: voertuig naar de hemel: offer
balans	Voorwerp: weegschaal (balans)
vuren	Vuur
vuur	Vuur
hemelse vuur	Vuur: 2. type: hemelse -
in zichzelf het vuur	Vuur: 2. type: innerlijk - (individuele lichaamsvuur)
individuele lichaamsvuur	Vuur: 2. type: innerlijk - (individuele lichaamsvuur)
innerlijke hitte	Vuur: 2. type: innerlijk - (individuele lichaamsvuur)
lichaamswarmte	Vuur: 2. type: innerlijk - (individuele lichaamsvuur)
<i>tapas</i>	Vuur: 2. type: innerlijk -: term: <i>tapas</i> (adj. <i>tapasya</i>) (Ind.)
levensvuur	Vuur: 2. type: levensvuur
<i>Āhavanīya</i> -vuur	Vuur: 2. type: offervuur: 'Āhavanīya' (Ind.)
zuidelijk vuur	Vuur: 2. type: offervuur: 'Dakṣiṇa-' = 'Dakṣiṇāgni-' = 'Anvāhāryapacana-vuur' (Ind.)
het desbetreffende vuur	Vuur: 2. type: offervuur: 'Naciketas'-vuur (Ind.)
Naciketas-vuur	Vuur: 2. type: offervuur: 'Naciketas'-vuur (Ind.)
vonken	Vuur: 2. type: vonk
<i>flagro</i>	Vuur: 4. asp.: branden: term: <i>flagrare</i> (L/R)
φλεγω	Vuur: 4. asp.: branden: term: φλεγω (Gr.)
gewaarwording	Waarneming
waargenomen	Waarneming
waarnemen	Waarneming
waarneming	Waarneming
gehoor	Waarneming: 1. horen (luisteren)
horen	Waarneming: 1. horen (luisteren)
gezicht	Waarneming: 2. zien (aanblik, aanschouwen)
zien en de geest	Waarneming: 2. zien (aanblik, aanschouwen)
ziet	Waarneming: 2. zien (aanblik, aanschouwen)
overziet alles	Waarneming: 2. zien: alziendheid
verliest zijn gezichtsvermogen	Waarneming: 2. zien: blindheid
doorgronden	Waarneming: 2. zien: inzicht (doen inzien)
inzicht	Waarneming: 2. zien: inzicht (doen inzien)
overtuigen	Waarneming: 2. zien: inzicht (doen inzien)
ontdekken de	Waarneming: 2. zien: inzicht: ontdekken (begrijpen)
ontdekt de	Waarneming: 2. zien: inzicht: ontdekken (begrijpen)

afwendig van het gezicht	Waarneming: 2. zien: niet zien (wegkijken, de blik afwenden)
ontdekken dat	Waarneming: 2. zien: ontwaren (ontdekken, in 't oog krijgen)
ontdekt door	Waarneming: 2. zien: ontwaren (ontdekken, in 't oog krijgen)
ziet men de goden en de	Waarneming: 2. zien: onzichtbaarheid
waargenomene	Waarneming: 2. zien: zichtbaarheid (het zichtbare, waargenomene)
tastbaar	Waarneming: 3. voelen: tastbaarheid
geur	Waarneming: 4. ruiken: geur
naar mensen roken	Waarneming: 4. ruiken: geur
ατμος	Waarneming: 4. ruiken: geur: term: ατμος (Gr.)
buiten de gewone waarneming ligt	Waarneming: 6. neg. waarn.: onwaarneembaarheid
parokṣa	Waarneming: 6. neg. waarn.: onwaarneembaarheid: term: <i>parokṣa</i> (adj.) (Ind.)
<i>Pratyakṣa</i>	Waarneming: 7. term: <i>pratyakṣa</i> (fil.) (Ind.)
donderhamer	Wapen: donderwapen: donderhamer of -schicht
strop	Wapen: vangkoord van Varuṇa (Ind.)
water	Water
damp, stoom	Water: 3. vorm: stoom
ατμος	Water: 3. vorm: stoom: term: ατμος (Gr.)
wateren	Wateren
golven	Wateren: golf
ocean	Wateren: ocean (zee)
zee	Wateren: ocean (zee)
oerchaos der wateren	Wateren: oerwateren
oerwateren	Wateren: oerwateren
rivier	Wateren: rivier (beek, stroom)
behoefte	Welzijn en ziekte: behoefte (gebrek, nood, vraag, schaarste)
gebrek	Welzijn en ziekte: behoefte (gebrek, nood, vraag, schaarste)
ontbreekt	Welzijn en ziekte: behoefte (gebrek, nood, vraag, schaarste)
Ontoereikende	Welzijn en ziekte: behoefte (gebrek, nood, vraag, schaarste)
honger	Welzijn en ziekte: behoefte: honger (hongersnood)
gevaar	Welzijn en ziekte: gevaar (risiko)
gedijden	Welzijn en ziekte: heil (geluk, voorspoed, zegen)
geluk, [voorafgegaan door een spatie]	Welzijn en ziekte: heil (geluk, voorspoed, zegen)
geluk [voorafgegaan en gevolgd door een spatie]	Welzijn en ziekte: heil (geluk, voorspoed, zegen)
gelukkig	Welzijn en ziekte: heil (geluk, voorspoed, zegen)
gelukzaligheid	Welzijn en ziekte: heil (geluk, voorspoed, zegen)
Bhaga	Welzijn en ziekte: heil: term: <i>bhaga</i> (god) (Ind.)
Puṇya : 'gelukkig'	Welzijn en ziekte: heil: term: <i>puṇya</i> (adj.) (Ind.)
lijden:	Welzijn en ziekte: lijden
pijn	Welzijn en ziekte: lijden
ellende	Welzijn en ziekte: onheil
ongelukken	Welzijn en ziekte: onheil
ruïneren	Welzijn en ziekte: onheil
schade	Welzijn en ziekte: onheil
onbevattelijk	Welzijn en ziekte: onkwetsbaarheid (onbevattelijkheid)
materieel welzijn	Welzijn en ziekte: rijkdom (welvaart)
rijkdom	Welzijn en ziekte: rijkdom (welvaart)
schat [+ spatie]	Welzijn en ziekte: rijkdom: kostbaarheid (schat)
Śrī : materieel welzijn	Welzijn en ziekte: rijkdom: term: <i>śrī</i> (godin/lit.) (Ind.)
welzijn	Welzijn en ziekte: welzijn
activiteit	Werkzaamheid
daden	Werkzaamheid
eigenlijke actie	Werkzaamheid
te werken	Werkzaamheid
hun werken.	Werkzaamheid

actor	Werkzaamheid: aanzetten
stimuleert	Werkzaamheid: aanzetten
teweegbrengen	Werkzaamheid: aanzetten
reactie	Werkzaamheid: actie (reactie, maatregel, interactie)
actie [voorafgegaan door een spatie]	Werkzaamheid: activiteit (i.t.t. passiviteit)
activiteit	Werkzaamheid: activiteit (i.t.t. passiviteit)
bedekt	Werkzaamheid: bedekken
in zich bevat	Werkzaamheid: bedekken: omgeven (omvatten)
omhult	Werkzaamheid: bedekken: omgeven (omvatten)
omvat	Werkzaamheid: bedekken: omgeven (omvatten)
kośa	Werkzaamheid: bedekken: omgeven: term: <i>kośa</i> ('omhulsel') (nom. ag.) (fil.) (Ind.)
loopt door het vuur	Werkzaamheid: beproeven: vuurproef
persstenen hanteert	Werkzaamheid: bereiden: persen
beweging	Werkzaamheid: bewegen (zich -)
at 'bewegen'	Werkzaamheid: bewegen: term: <i>at</i> (IE)
bindt hij	Werkzaamheid: binden
boeit	Werkzaamheid: binden
kleeft	Werkzaamheid: binden: kleven (vastzitten)
breuk	Werkzaamheid: breken (af-, plukken, breuk)
daad van de schepper	Werkzaamheid: daad, scheppings-
volgens vers 5 deel aan de schepping	Werkzaamheid: daad, scheppings-
scheppingsdaad	Werkzaamheid: daad, scheppings-
hout kapt	Werkzaamheid: ec. -: bosbouw: rooien (kappen van bos)
agrarische	Werkzaamheid: ec. -: landbouw (akkerbouw)
hulp	Werkzaamheid: helpen (hulp)
hinder	Werkzaamheid: hinderen (verhinderen, hindernis)
proberen de doden weg te houden	Werkzaamheid: hinderen (verhinderen, hindernis)
weghouden van de dood	Werkzaamheid: hinderen (verhinderen, hindernis)
gekozen	Werkzaamheid: kiezen (uitverkiezing)
ongemetene	Werkzaamheid: methode: meten: ongemeten
vermijdt	Werkzaamheid: mijden (vermijden)
grijpen	Werkzaamheid: nemen (grijpen, pakken, halen, wegrukken)
grijpt	Werkzaamheid: nemen (grijpen, pakken, halen, wegrukken)
onderhoudt	Werkzaamheid: onderhouden (verzorgen)
waardoor dit blijft voortbestaan	Werkzaamheid: onderhouden, verzorgen
afgesloten	Werkzaamheid: opheffen
afsluiting	Werkzaamheid: opheffen
eeuwige proces van	Werkzaamheid: proces, kosmisch
gerustgesteld	Werkzaamheid: rustig maken (doen bedaren, kalmeren, geruststellen)
gesneden	Werkzaamheid: snijden (scheren, knippen)
snijden	Werkzaamheid: snijden (scheren, knippen)
Muṇḍaka Upaniṣad	Werkzaamheid: snijden: term: <i>muṇḍaka</i> ('geschoren (hoofd)') (lit.) (Ind.)
rust op	Werkzaamheid: steunen (onder-, - op; dragen van zaken en personen, lett. en fig.)
staande houdt	Werkzaamheid: steunen (onder-, - op; dragen van zaken en personen, lett. en fig.)
steunen	Werkzaamheid: steunen (onder-, - op; dragen van zaken en personen, lett. en fig.)
schepping steunt	Werkzaamheid: steunen (onder-, - op; dragen van zaken en personen, lett. en fig.)
offeraar draagt	Werkzaamheid: steunen (onder-, - op; dragen van zaken en personen, lett. en fig.)
stromen	Werkzaamheid: stromen, vloeien
vloei	Werkzaamheid: stromen, vloeien

verborgen	Werkzaamheid: verbergen (zich -)
verhuld	Werkzaamheid: verbergen (zich -)
nederbrengr	Werkzaamheid: vervoeren (meenemen)
waarschuwt	Werkzaamheid: waarschuwen
werk [+ spatie]	Werkzaamheid: werken (arbeiden, zwoegen)
werk;	Werkzaamheid: werken (arbeiden, zwoegen)
toepassing	Werkzaamheid: werken: toepassen
stuurt Bhrgu naar	Werkzaamheid: zenden
uitwerpt	Werkzaamheid: zenden
orde	Wet en orde: orde
juiste rituele handelingen	Wet en orde: orde: juiste (volg)orde of verrichting van het offer
juiste uitvoering van het offer	Wet en orde: orde: juiste (volg)orde of verrichting van het offer
juiste verrichting van het offer	Wet en orde: orde: juiste (volg)orde of verrichting van het offer
offer juist wordt verricht	Wet en orde: orde: juiste (volg)orde of verrichting van het offer
offer. Het gaat om de juiste rituele	Wet en orde: orde: juiste (volg)orde of verrichting van het offer
(werkelijkheid) en orde in het offer	Wet en orde: orde: juiste (volg)orde of verrichting van het offer
juiste orde	Wet en orde: orde: kosmische (levens) - of wet
orde brengt in de wereld	Wet en orde: orde: kosmische (levens) - of wet
orde der dingen	Wet en orde: orde: kosmische (levens) - of wet
wereldorde	Wet en orde: orde: kosmische (levens) - of wet
Dharma	Wet en orde: orde: kosmische (levens) - of wet: term: <i>dharma</i> (Ind.)
Rta	Wet en orde: orde: kosmische (levens) - of wet: term: <i>rta</i> (Ind.)
natuurorde	Wet en orde: orde: natuur- of wet (aardse, fysieke)
volgende ritin in	Wet en orde: orde: opeenvolging (elkaar opvolgen (van zaken))
vervolgens	Wet en orde: orde: opeenvolging (elkaar opvolgen (van zaken))
anders volgt	Wet en orde: orde: opeenvolging (elkaar opvolgen (van zaken))
volgende stap	Wet en orde: orde: opeenvolging (elkaar opvolgen (van zaken))
volgt op	Wet en orde: orde: opeenvolging (elkaar opvolgen (van zaken))
Waarachtige	Wet en orde: orde: waarheid (waarachtigheid)
waarheid	Wet en orde: orde: waarheid (waarachtigheid)
ware [+ spatie]	Wet en orde: orde: waarheid (waarachtigheid)
ware'	Wet en orde: orde: waarheid (waarachtigheid)
<i>satyasya satyam</i>	Wet en orde: orde: waarheid: frase: ' <i>satyasya satyam</i> ' (<i>Brahman</i>) (Ind.)
onwaarheid	Wet en orde: orde: waarheid: onwaarheid (valsheid)
<i>Anrta</i>	Wet en orde: orde: waarheid: onwaarheid: term: <i>anrta</i> (Ind.)
<i>sat-</i>	Wet en orde: orde: waarheid: term: <i>sat</i> , <i>satya</i> (fil. term), <i>satī</i> (godin) (Ind.)
<i>sat</i> [+ spatie]	Wet en orde: orde: waarheid: term: <i>sat</i> , <i>satya</i> (fil. term), <i>satī</i> (godin) (Ind.)
(<i>sat</i>)	Wet en orde: orde: waarheid: term: <i>sat</i> , <i>satya</i> (fil. term), <i>satī</i> (godin) (Ind.)
Satya	Wet en orde: orde: waarheid: term: <i>sat</i> , <i>satya</i> (fil. term), <i>satī</i> (godin) (Ind.)
onregelmatigheid	Wet en orde: orde: wanorde: afwijking
onschendbaar	Wet en orde: recht van onschendbaarheid
instemming	Wet en orde: recht: toestemming (i.t.t. plicht)
stemde toe	Wet en orde: recht: toestemming (i.t.t. plicht)
stemt toe	Wet en orde: recht: toestemming (i.t.t. plicht)
toestemming	Wet en orde: recht: toestemming (i.t.t. plicht)
Twee vuren laten sommigen door	Wet en orde: recht: toestemming om verder te gaan (doorgang verlenen)
erkennen	Wet en orde: recht: toestemming: erkenning
bepaalt dat	Wet en orde: recht: wettelijk besluit (goddelijk besluit)
bekennen	Wet en orde: rechtspraak: bekentenis
bekentenis	Wet en orde: rechtspraak: bekentenis

wet:	Wet en orde: wet
wet.	Wet en orde: wet
wet,	Wet en orde: wet
wet van	Wet en orde: wet
wetten	Wet en orde: wet
gewoonten tot burgerlijke rituele praktijken, van huiselijke strafwetten	Wet en orde: wet, burgerlijke Wet en orde: wet, religieuze
contractuele relatie	Wet en orde: wet: straf-
overeenkomst met de god van de dood	Wet en orde: wet: contract
overeenkomst van de goden met de god	Wet en orde: wet: contract: overeenkomst tussen de goden
vertrouwensovereenkomst te sluiten	Wet en orde: wet: contract: overeenkomst tussen de goden
Dharma(n)	Wet en orde: wet: term: <i>dharma(n)</i> (Ind.)
Dharma Sūtra's	Wet en orde: wet: term: <i>dharma sūtra</i> ('leidraad voor de wet') (lit.) (Ind.)
regels	Wet en orde: wet: voorschrift
voorschriften	Wet en orde: wet: voorschrift
rituele instructies	Wet en orde: wet: voorschrift, ritueel
levensregel	Wet en orde: wet: voorschrift: levensregel
eisen	Wet en orde: wet: voorwaarde (eis)
voorwaarden	Wet en orde: wet: voorwaarde (eis)
linguïstisch	Wetenschap: 1. type: taalkunde (filologie)
Taalkundig	Wetenschap: 1. type: taalkunde (filologie)
Taalwetenschappen	Wetenschap: 1. type: taalkunde (filologie)
etymologie	Wetenschap: 1. type: taalkunde: etymologie (ontlening)
achtervoegsel	Wetenschap: 1. type: taalkunde: grammatica
grammatica	Wetenschap: 1. type: taalkunde: grammatica
lettergreep	Wetenschap: 1. type: taalkunde: lettergreep
ablativus	Wetenschap: 1. type: taalkunde: naamval
brengen de kennis van het offer over geïnstreued	Wetenschap: 2. asp.: onderwijs (instructie, leren)
instructie	Wetenschap: 2. asp.: onderwijs (instructie, leren)
instrueert	Wetenschap: 2. asp.: onderwijs (instructie, leren)
leerde	Wetenschap: 2. asp.: onderwijs (instructie, leren)
lezing	Wetenschap: 2. asp.: onderwijs (instructie, leren)
manier van leren	Wetenschap: 2. asp.: onderwijs (instructie, leren)
onderricht	Wetenschap: 2. asp.: onderwijs (instructie, leren)
onderwijst	Wetenschap: 2. asp.: onderwijs (instructie, leren)
onderwijzen	Wetenschap: 2. asp.: onderwijs (instructie, leren)
overdracht door een deskundige	Wetenschap: 2. asp.: onderwijs (instructie, leren)
volk geestelijk vormen	Wetenschap: 2. asp.: onderwijs (instructie, leren)
<i>Aitiḥya</i> : overdracht door een deskundige	Wetenschap: 2. asp.: onderwijs: term: <i>aitiḥya</i> ('traditioneel onderricht') (Ind.)
Empirisme	Wetenschap: 2. asp.: onderzoek (empirisme)
onderzocht	Wetenschap: 2. asp.: onderzoek (empirisme)
onderzoek	Wetenschap: 2. asp.: onderzoek (empirisme)
onwetenschappelijk	Wetenschap: 2. asp.: onderzoek: onwetenschappelijkheid
Mīmāṃsā : het onderzoek	Wetenschap: 2. asp.: onderzoek: term: <i>mīmāṃsā</i> (fil./lit.) (Ind.)
geleerd	Wetenschap: 2. asp.: studie (leren, lezen, geleerdheid)
las)	Wetenschap: 2. asp.: studie (leren, lezen, geleerdheid)
leert van	Wetenschap: 2. asp.: studie (leren, lezen, geleerdheid)
leren	Wetenschap: 2. asp.: studie (leren, lezen, geleerdheid)
studeren	Wetenschap: 2. asp.: studie (leren, lezen, geleerdheid)
studie	Wetenschap: 2. asp.: studie (leren, lezen, geleerdheid)
studie van de Veda's	Wetenschap: 2. asp.: studie van de schrift
studie van) de Veda's	Wetenschap: 2. asp.: studie van de schrift
Vedische studie	Wetenschap: 2. asp.: studie van de schrift

essentie van het offer, het offersap, is bericht gaat uit de geest naar de adem	Wisseling: 1. alg. type: overdracht van de essentie van het offer
vegen hun zonden aan de offeraar af	Wisseling: 1. alg. type: overdracht van kennis in mystieke zin
overgang	Wisseling: 1. alg. type: overdracht van zonden (onreinheid)
verheffing	Wisseling: 1. alg. type: overgang
staat boven	Wisseling: 1. alg. type: statusverandering: verheffing
verheven boven	Wisseling: 1. alg. type: statusverandering: verheffing
verheven is boven	Wisseling: 1. alg. type: statusverandering: verheffing
als laagste in rang te hebben	Wisseling: 1. alg. type: statusverandering: verlaging (degradatie)
Degradatie	Wisseling: 1. alg. type: statusverandering: verlaging (degradatie)
tijdsverandering	Wisseling: 1. alg. type: tijd (omstandigheden), - van
verandering van zienswijze	Wisseling: 1. alg. type: zienswijze (opvattingen, perspectie), - van
persoonlijkheidswording	Wisseling: 2. psych.: persoonlijkheidswording
ontstond een verandering van geloof	Wisseling: 3. religieuze verandering
Ontwikkeling:	Wisseling: 3. religieuze verandering
religieuze ontwikkeling	Wisseling: 3. religieuze verandering
stadia van geloof	Wisseling: 3. religieuze verandering
stadia van geloofsontwikkeling	Wisseling: 3. religieuze verandering
Verandering van religieuze zienswijze	Wisseling: 3. religieuze verandering
Zoroaster ontwikkelde een beredeneerd eerherstel	Wisseling: 3. religieuze verandering
Herstel van de waarde van ascese	Wisseling: 3. religieuze verandering: herleving van de religie: <u>vernieuwing</u> (hervorming, revival) van de religie
in ere hersteld	Wisseling: 3. religieuze verandering: herleving van de religie: <u>vernieuwing</u> (hervorming, revival) van de religie
Oorzaak van het eerherstel van het	Wisseling: 3. religieuze verandering: <u>reactie</u> op andere overtuigingen
reactie op de depersonalisering van de	Wisseling: 3. religieuze verandering: <u>reactie</u> op andere overtuigingen
wordt de offeraar een embryo	Wisseling: 4. transf.: offeraar in embryo, verandering van
offer zelf wordt. Als embryo	Wisseling: 4. transf.: offeraar in offer, verandering van
regen [voorafgegaan door een spatie]	Wolk en regen: regen
Regen en de <i>Pravargya</i> -rite	Wolk en regen: regen
zon [+ spatie]	Zon
zon.	Zon
zon,	Zon
zon;	Zon
Rohita 'de rode' (= de zon	Zon: 'Rohita' (Ind.)

---

¹ Keith 1